

آینده پلتفرم‌های بانکداری باز در ایران، افق ۱۴۱۰

کندوی عسل یا تارهای عنکبوت؟

شرکت مشاوره مدیریت ایلیا؛ تهران، پاییز ۱۴۰۰
تمامی اطلاعات و مطالب مندرج در این گزارش حاصل مطالعه، تحلیل و تألیف تیم شرکت مشاوره مدیریت ایلیا
و به سفارش پلتفرم نوآوری باز **فراپوم** است. مالکیت مادی و معنوی این اثر متعلق به فراپوم بوده و استفاده از
مطالب آن تنها با ذکر منبع بلامانع است. لازم به ذکر است ایلیا و فراپوم هیچ مسئولیتی در قبال استفاده از
نتایج این مطالعه ندارند.



به نام او

قدردانی به پاس همراهی

از همه بزرگواران و عزیزان شبکه بانکی و حوزه فناوری که ما را در فرآیند تهیه این گزارش همراهی کرده‌اند، تشکر و قدردانی می‌کنیم.



فهرست

نتایج کلیدی در چند جمله

سخن آغازین

واژه‌نامه

بانکداری باز، دنیای امروز صفحه ۷

بانکداری باز، ایران امروز صفحه ۲۵

بانکداری باز، در افق ۱۴۱۰ ایران صفحه ۳۵

کندوی عسل یا تارهای عنکبوت؟ صفحه ۶۰

پیوست ۱ و ۲ صفحه ۷۱ و ۷۳

معرفی فرابوم، پلتفرم نوآوری باز صفحه ۸۴



نتایج کلیدی در چند جمله

برای بیان چکیده نتایج به دست آمده در خلال این مطالعه می‌توان به ۸ مورد روبرو اشاره کرد.

۱

بانکداری باز، روندی نوظهور و جوان

بانکداری باز به مفهوم امروزی عمری کمتر از ۱۰ سال در دنیا دارد. عواملی همچون رشد فینتک‌ها و توسعه‌دهندگان خدمات و محصولات مالی غیر بانکی که درصدد پاسخ به تقاضای مشتریان برای خدمات یکپارچه‌تر و با تجربه کاربری بهتر هستند از طرفی و چالش تطبیق‌پذیری بانک‌ها با تغییرات کسب‌وکاری سال‌های اخیر با رویکرد همکاری از طرف دیگر و در نظر گرفتن این رویکرد به‌عنوان مدل کسب‌وکار جدید، لزوم توجه به توسعه بانکداری باز را تقویت کرده‌اند.

۲

تنوع و وسعت محصولات و کاربردهای بانکداری باز

در همین مدت زمان نه‌چندان زیادی که بانکداری باز مورد توجه قرار گرفته است، فارغ از مدل ارائه خدمات این حوزه و تعاملات صورت‌گرفته در این راستا شاهد محصولات (۱۶) عنوان محصول منحصربفرد) و کاربردهای (UseCase) (۲۱) عنوان کاربرد منحصربفرد) متنوع در این حوزه هستیم.

۳

سرمایه‌گذاری جدی صورت‌گرفته در پلتفرم‌های بانکداری باز

در طول ۱۲ سال اخیر، بیش از ۴/۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری بر ۹ مورد از پلتفرم‌های مطرح بانکداری باز دنیا صورت گرفته است که در این میان بانک‌ها، در حدود ۲۰ درصد این سرمایه‌گذاری‌ها حضور داشته‌اند. می‌توان نام برترین بانک‌های دنیا را به‌عنوان سرمایه‌گذاران جدی مشاهده نمود که این امر نشان از علاقه‌مندی این بانک‌ها به رونق و توسعه این پلتفرم‌ها دارد.

۴

رشد حدود ۶۰ برابری ارزش Plaid در مدت زمان پنج ساله سرمایه‌گذاری بانک Goldman Sachs

در مدت پنج سال یعنی از JUN ۲۰۱۶ که زمان سرمایه‌گذاری Goldman Sachs در Plaid است، ارزش Plaid از ۲۲۵ میلیون دلار به ۱۳،۴۰۰ میلیون دلار در APR ۲۰۲۱ رسیده است که ۵۹ برابر رشد داشته است. رشد ارزش یکی از مهم‌ترین نکات درباره پلتفرم‌های بانکداری باز است که تا حتی ۲۰۰ برابر درآمد سالانه آن‌ها هم مشاهده شده است.

۵

بانکداری باز در ایران، امری مغفول با وجود پتانسیل بالا

شروع بانکداری باز در ایران فاصله زیادی با دنیا ندارد هرچند کم و کیف متفاوتی دارد. کل سرمایه‌گذاری صورت پذیرفته در این حوزه در ایران براساس تخمین ایلیا بیش از ۳۰۰ میلیارد تومان نیست (چیزی کمتر از ۲۵ صدم درصد نسبت به سرمایه‌گذاری انجام‌شده در دنیا).

۶

ارزش بازار بانکداری باز در کشور در یک سال آینده بیش از ۱،۲۰۰ میلیارد تومان تخمین زده می‌شود.

تخمین ایلیا (مهر ۱۴۰۰) از پتانسیل ارزش بازار قابل دستیابی برای یک سال آینده در فضای بانکداری باز کشور با توجه به وضعیت کاربردهای آن (UseCase) معادل ۱،۲۰۰ میلیارد تومان است.

۷

سناریوهای آینده بانکداری باز در کشور

دو آینده محتمل برحسب محور عدم‌قطعیت «همکاری بانک‌ها با پلتفرم‌های بانکداری باز» در افق ده سال آینده کشور، به شکل دو سناریوی متفاوت کندوی عسل و تار عنکبوت تصویر می‌شود. هر یک از این سناریوها که ویژگی‌های متمایز خود را دارند در واقع به تمرکز و یکپارچگی ارائه و دریافت خدمات بانکداری باز (کندوی عسل) در مقابل انحصار و پراکندگی آن (تار عنکبوت) اشاره دارند.

۸

کندوی عسل یا تار عنکبوت؟

با بررسی عوامل و میزان رضایت هر یک از پنج دسته ذی‌نفع مختلف بانکداری باز در کشور، اینطور به نظر می‌رسد که سناریوی کندوی عسل آینده‌ای است که در آن همه ذی‌نفعان (بانک مرکزی، بانک‌ها، پلتفرم‌های بانکداری باز، توسعه‌دهندگان و مشتریان نهایی) بیشترین رضایت را خواهند داشت.

سخن آغازین

پرده اول؛ تارهای عنکبوت، ۱۵ آبان ۱۴۱۰:

سه ماهی است که امیرعلی فینتکی را در حوزه ارائه خدمات پرداخت و لندتک شروع کرده است. اما هر روزش در تکاپو و جلسه با پلتفرم‌های بانکداری باز اختصاصی هر بانک سپری می‌شود و امیدوار است تا سال آینده بتواند حداقل دسترسی‌های هشت تا ده بانک پرمخاطب کشور را در دامنه خدماتش فراهم کرده باشد. اما آنچه در تعامل با هریک از پلتفرم‌ها می‌بیند، کمی نگرانش می‌کند چرا که هرکدام استانداردهای متفاوتی دارند و مدارک متفاوتی می‌خواهند. امیرعلی نسبت به اینکه بتواند کسب‌وکارش را به جای خوبی برساند با این شرایط دسترسی به خدمات بانکی، دچار تردید شده است.

پرده دوم؛ کندوی عسل، ۱۵ آبان ۱۴۱۰:

سه ماهی است که امیرعلی فینتکی را در حوزه ارائه خدمات پرداخت و لندتک شروع کرده است. یکی از شیرین‌ترین تجربیات شروع کارش این بوده است که همان هفته‌های اول با یکبار درخواست در یکی از دو پلتفرم مطرح بانکداری باز کشور، هر آنچه نیاز دارد را گرفته است. تمرکز امیرعلی در این روزها بهبود تجربه کاربری مشتریان است و دغدغه خاصی در مورد دسترسی‌های خدمات بانکی و امثال آن ندارد.

پرده آخر؛ امروز، ۱۵ آبان ۱۴۰۰:

تجربه امیرعلی از خدمات بانکداری باز در سال‌های پیش‌رو در گرو تصمیمات همین روزها و ماه‌های ما است. اینکه بانک مرکزی، بانک‌ها و پلتفرم‌ها هر یک به دنبال ساختن پلتفرم اختصاصی خودشان باشند یا همه تمرکز و تلاش‌شان ساختن یک داستان موفقیت مشترک در صنعت بانکی کشور باشد. این مهم، عزمی ملی می‌خواهد و همین ماه‌ها زمان گرفتن تصمیمات راهبردی بانکداری باز کشور است.

:API

Application Programming Interface یا رابط کاربری برنامه‌نویسی

تجمیع‌کننده (Aggregator):

این نقش شامل جمع‌آوری خدمات طرفین توسط بانک به عنوان یک نهاد تجمیع‌کننده می‌باشد، بانک در این نقش در تعامل با مشتری نهایی خواهد بود و خدمات در قالب و interface بانک به مشتری تحویل می‌شود.

توزیع‌کننده (Distributor):

در این نقش بانک به عنوان یک تهیه و ارائه‌کننده محصولات و خدمات به طرفین سوم عمل خواهد کرد و در تعامل مستقیم با مشتری نهایی قرار نخواهد گرفت.

هماهنگ‌کننده (Orchestrator):

این نقش بالغانه‌ترین سطح عملگری برای یک بانک در فضای بانکداری باز است که در آن اکوسیستمی از بازیگران مختلف ایجاد شده که با به اشتراک‌گذاری داده‌ها و دسترسی‌ها با یکدیگر به تعامل می‌پردازند و بانک به عنوان هماهنگ‌کننده اکوسیستم عمل می‌کند.

محصولات بانکداری باز (Products):

محصولات بانکداری باز خدماتی تجمیع و پردازش شده از API‌های اولیه بانکی توسط یک پلتفرم می‌باشند.

کاربردهای بانکداری باز (UseCases):

کاربردها، محل استفاده و نمونه‌ای از محل و کاربرد پیاده‌سازی خدمات و محصولات بانکداری باز می‌باشند.

توسعه‌دهندگان (TPPs):

TPP‌ها، سازمان‌ها یا اشخاص حقیقی هستند که از API‌های عرضه شده برای دسترسی به حساب‌های مشتریان، به منظور ارائه خدمات متنوعی مانند پرداخت و یا سایر خدمات استفاده می‌کنند.

تأمین‌کنندگان (TPs):

طرف‌های سومی به غیر از بانک هستند که API‌های اولیه را به پلتفرم‌ها عرضه می‌کنند.

واژه‌نامه



بانکداری باز، دنیای امروز

چهار روند مؤثر بر توسعه بانکداری باز در دنیای امروز

ارائه‌دهندگان خدمات مالی (بانکی) در سال‌های اخیر با چالش‌های مختلفی مواجه شده‌اند، همزمان فرصت‌هایی نیز ظهور نموده است مانند رشد بانکداری باز. از مهم‌ترین عواملی که ارائه‌دهندگان خدمات مالی را به سمت رویکردهای باز نسبت به رویکردهای بسته سوق می‌دهد، می‌توان به موارد روبرو اشاره کرد.



افزایش آمادگی مشتری نهایی

با وجود نسل‌های جدید مشتریان همچون نسل Z و آلفا، رفتار و ترجیحات جدیدی در مشتریان شاهد هستیم. برای مثال مشتریان کمتر به بازیگران کلاسیک اتکا کرده و به سادگی به جستجوی گزینه بهتر گشته و البته گستره وسیعی از گزینه‌های قابل انتخاب نیز پیش رویشان است. همچنین به واسطه دریافت انواع خدمات به شیوه نوین و از بازیگران مدرن، سطح انتظارات مشتریان تغییر کرده، مشتریان این روزها انعطاف بیشتری نسبت به خدمات نوآورانه داشته و قدرت تمیز تجربه کاربری خوب را دارند.



گسترش تکنولوژی‌های جدید ماژولار

بانک‌ها، برخلاف سایر صنایع در ابتدای مسیر ورود به مدل‌های کسب‌وکاری پلتفرمی هستند. شبکه‌سازی میان زنجیره‌های خلق ارزش و ظهور پلتفرم‌ها با هدف ارائه فرآیند یکپارچه و همه‌جانبه، ارائه API‌ها را به پارادایمی برای برقراری اتصال میان شرکای مختلف تبدیل نموده است. به جای رابط‌های کاربری پیچیده، استفاده از API‌ها به ارائه نصب ساده‌تر، گستره‌پذیری بیشتر، ادراک و تحلیل روابط و ... منجر شده است.



رشد فینتک‌ها

در سال‌های اخیر شاهد رشد تعداد فینتک‌ها و مومنتوم شکل‌گرفته توسط آن‌ها بوده‌ایم. با وجود همه مشکلات و موانع قانونی، این موجودیت‌ها در حال ایجاد نوآوری در بخش خدمات مالی از طریق تمرکز بر افزایش سرعت، راحتی و کاهش هزینه خدمات مالی در حال ارائه هستند و با اولویت دادن به تجربه مشتری، معمولاً بر نقاط ناخوشایند او در دریافت خدمات دست می‌گذارند. نسل جدید فینتک‌ها امروزه بیشتر بر روابط اصلی مشتری با بانک تمرکز کرده‌اند و بیش از پیش در حال ورود به فضای رقابت با بانک‌ها هستند.



افزایش چالش تطبیق‌پذیری بانک‌ها

زنجیره ارزش بانک‌ها به واسطه تغییرات اقتصادی و بازیگران نوظهور به نوعی مورد تهدید قرار گرفته است. با رصد تاریخچه فعالیت‌های بانک‌ها، اینطور به نظر می‌رسد که بیشتر به نوآوری‌های کوچک همچون اپلیکیشن بانکی و خدمات الکترونیک پرداخته‌اند و در بهترین حالت به ارائه خدمات و محصولات توسط پارتنرهای فینتکی خود اقدام نموده‌اند، اما همچنان مدل کسب‌وکار آن‌ها بی‌تغییر باقی مانده است. در صورت عدم تطبیق بانک در فضای رقابت شکل‌گرفته، ریسک از دست رفتن مشتری و درآمد وجود دارد.

بانکداری باز چیست؟

اصل اساسی بانکداری باز، نوآوری همکارانه است. مؤسسات مالی در تعامل با TPPها (طرف‌های سوم توسعه‌دهنده) در حوزه‌های گوناگون به ارائه خدمات جدید به صورت سریع و آسان می‌پردازند. همچنین بانکداری باز این امکان را به توسعه‌دهندگان می‌دهد تا بهترین استفاده را از محصولات و دارایی‌های فعلی بانک داشته باشند و بیشترین ارزش ممکن را به وسیله آن‌ها خلق کنند. چراکه در بانکداری باز مشتری محوری و اصل قرار دادن تجربه او کلیدی است.

دور از ذهن نیست که بگوییم بانکداری باز در حال متحول ساختن مؤسسات مالی است. با توانمندسازی و در برخی موارد متقاعد ساختن بانک‌ها برای به اشتراک‌گذاری اطلاعات به‌گونه‌ای امن و استاندارد، بانکداری باز در حال افزایش شفافیت، تسهیل همکاری و بازگشایی فرصت‌های ارائه محصولات و خدمات جدید است.

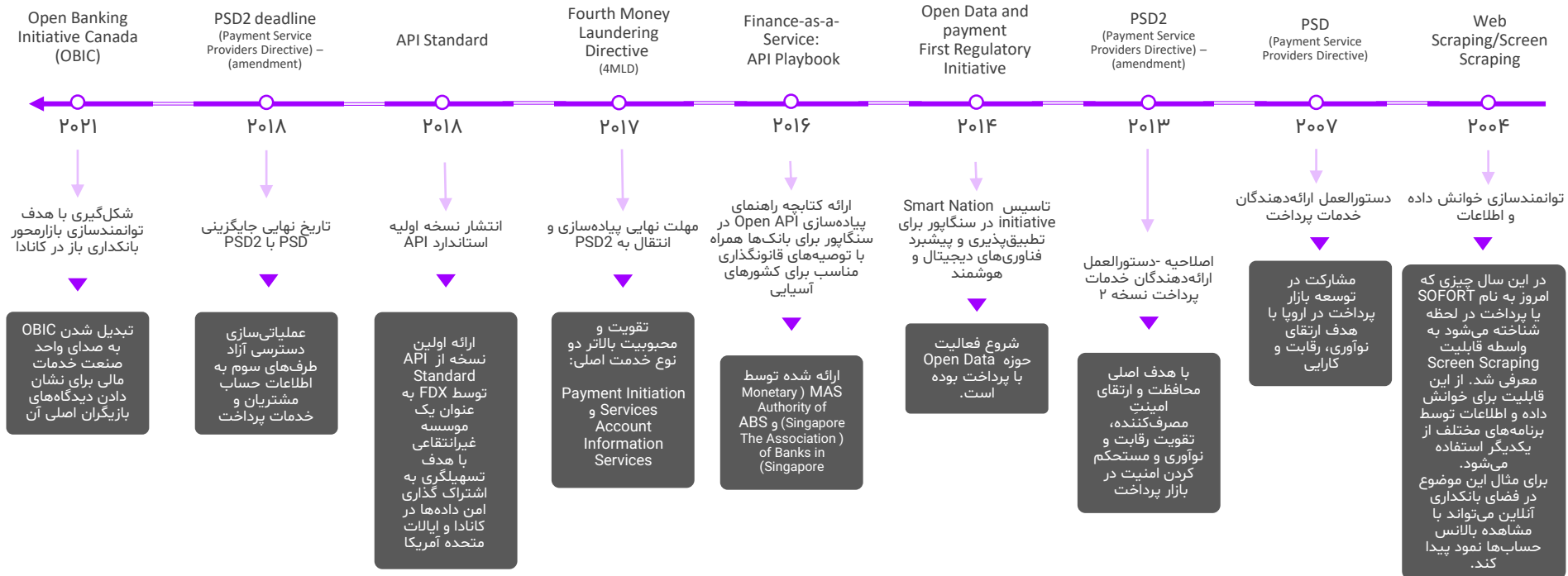
عنوان بانکداری باز در حال حاضر به دو شکل مختلف مورد استفاده قرار می‌گیرد. برخی بانک‌ها،

آن را معادل به اشتراک‌گذاری APIهای خام با TPPها می‌دانند. از طرف دیگر، اعتقاد بر اینست که بانکداری باز بیش از اینها بوده و می‌تواند در ارائه خدمات بانکداری و زیرساخت‌ها به TPPها نیز مورد استفاده قرار گیرد تا آن‌ها را در ارائه خدمات و محصولات جدید نوآورانه توانمند سازد.

از این رو بانکداری باز یک مدل کسب‌وکار دارای ارزش افزوده در نظر گرفته می‌شود که قادر به ایجاد جریان‌های درآمدی جدید است.

بانکداری باز، رویکردی برای تحقق مدل کسب‌وکار پلتفرمی است که در آن داده‌ها، محصولات، فرآیندها و عملکردها در اکوسیستمی از بانک‌ها، مشتریان، توسعه‌دهندگان، فینتک‌ها و شرکای دیگر در دسترس قرار می‌گیرند. محوریت این خدمات ارائه‌شده، خدمات مالی خواهد بود که در گام نخست توسط بانک‌ها یا سایر مؤسسات مالی به اشتراک گذاشته می‌شود.

*مدل کسب‌وکار پلتفرمی، مدلی است که به خلق ارزش توسط تسهیل تبادل ارزش، خدمات و محصولات میان دو یا چند گروه ذی‌نفع مختلف می‌پردازد.



خلاصه‌ای از سیر تحولات بانکداری باز در دنیا

با مرور سیر زمانی بانکداری باز و تحولات آن در دنیا، می‌توان لازم‌ه توسعه کارآمد بانکداری باز را انتقال مالکیت داده از بانک به مشتریان دانست.

از سیر زمانی بانکداری باز می‌توان رونجهی را مشاهده کرد: شش‌ماهه‌ای

- ♦ انتقال مالکیت داده از بانک به مشتریان نهایی
- ♦ حذف موانع در جهت ارتقای نوآوری، رقابت و کارایی
- ♦ محافظت و امنیت مصرف‌کنندگان نهایی
- ♦ دسترسی آزاد به اطلاعات جامع مالی
- ♦ ایجاد سهولت در پرداخت‌های آنلاین (A2A)



بررسی ابعاد مختلف بانکداری باز

به منظور بررسی و تحلیل مسیر توسعه بانکداری باز، می‌توان به ابعاد هشت‌گانه روبرو اشاره کرد که در ادامه نیز به تبیین بیشتر هریک پرداخته می‌شود.

۱

اکوسیستم

۴

کاربردها

۷

همکاری‌ها

۵

گستره
توسعه

۸

سرمایه‌گذاری

۲

مدل‌های
بانکداری باز

۳

محصولات

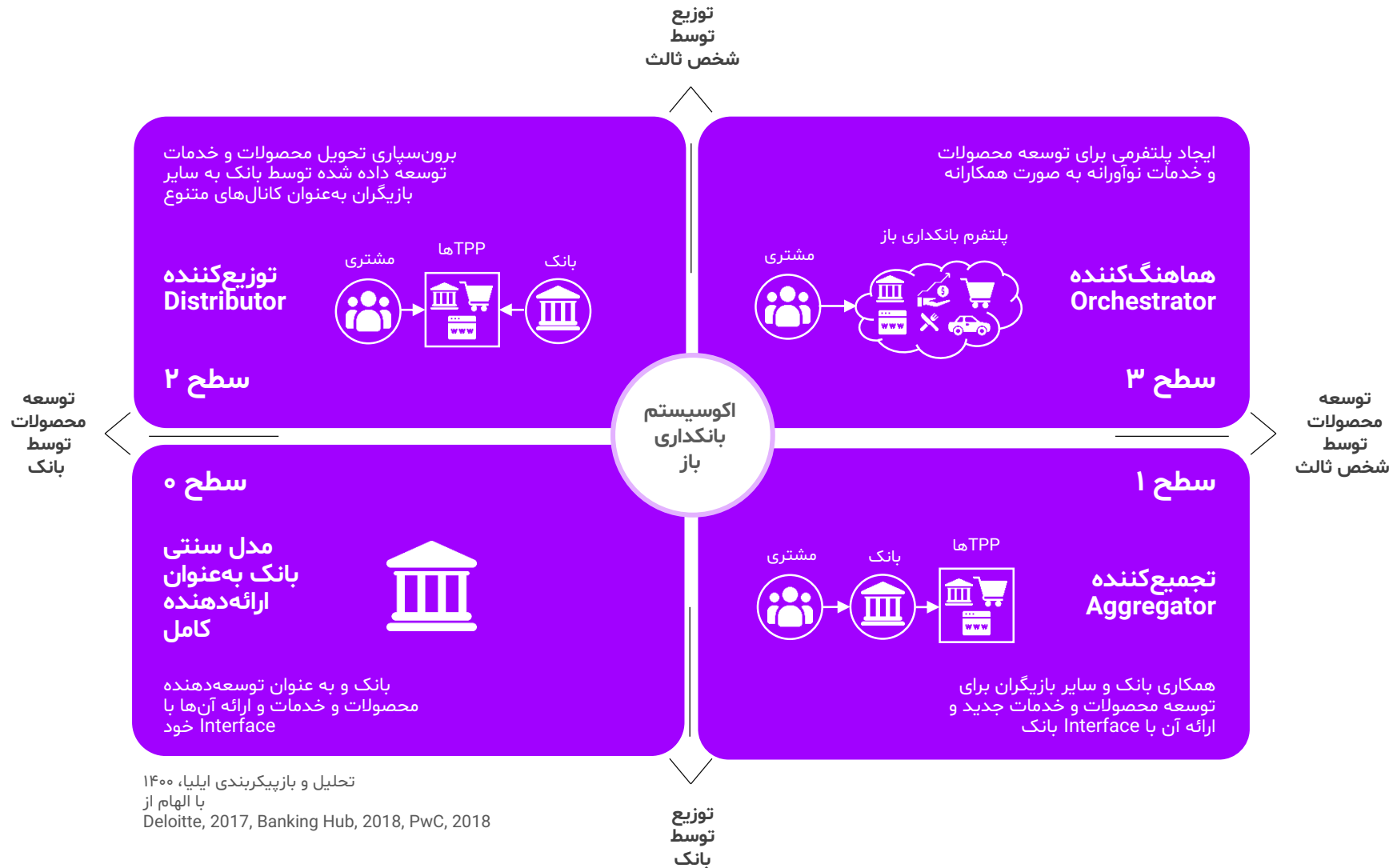
۶

ارزش بازار

انواع اکوسیستم بانکداری باز

می‌توان اکوسیستم‌های مختلف بانکداری باز را در دنیا در ۴ مدل روبرو تصویر کرد.

براساس نقش‌هایی که بانک در مسیر توسعه اکوسیستم بانکداری باز می‌پذیرد، سطوح مختلف بلوغ و اشکال متنوع اکوسیستم را می‌توان متصور بود.



تحلیل و بازبینی اپلیا، ۱۴۰۰
 با الهام از
 Deloitte, 2017, Banking Hub, 2018, PwC, 2018

انواع مدل‌های بانکداری باز

در دنیا، به طور کلی ۵ دسته مدل کسب‌وکار بانکداری باز وجود دارد.

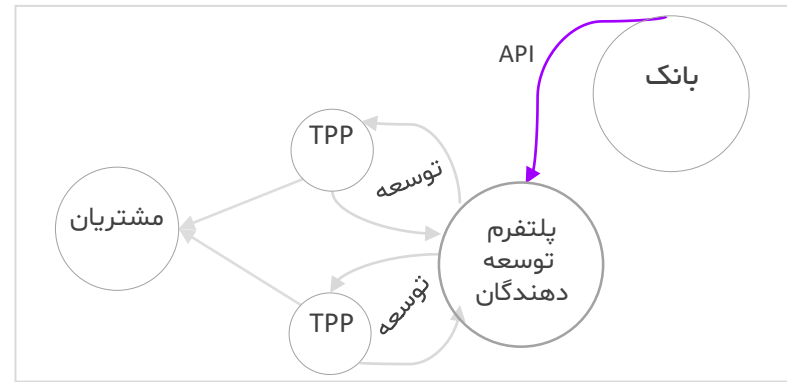
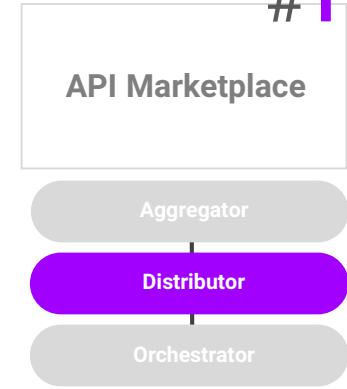
در ادامه این ۵ مدل از منظر کارکرد، خروجی و مثال‌ها و مدل‌های پشتیبان تشریح می‌شوند.



تحلیل اپلیا، ۱۴۰۰

انواع مدل‌های بانکداری باز

#۲



توضیح

گام نخست در مسیر ایجاد بلوغ ارائه API باز برای یک بانک، ارائه برخی از APIها به طرف‌های سوم مورد اعتماد است. در حقیقت این مدل، معرف یک پلتفرم بسته است که در آن اسپانسر (بانک) بر روی پلتفرم کنترل کامل دارد. در واقع در زمینه خدمات مالی پلتفرم‌های اختصاصی از APIهای باز به جهت دسترسی‌پذیر کردن داده‌ها برای توسعه‌دهندگان و پیشنهاد محصول نهایی به مشتریان (B2B) و (B2C) استفاده می‌کنند. APIها همچنین توسط طرف‌های سوم برای استفاده از محصولات و برای توسعه appهای نوآورانه‌ای فراتر از نسخه‌های موجود استفاده می‌شوند.

محصولات و خدمات

در این پلتفرم‌ها APIها عرضه می‌شوند تا طرف‌های سوم مورد اعتماد و منتخب، از طریق داده‌های قابل دسترسی، محصولات و خدمات نهایی را به مشتریان نهایی ارائه دهند.

مثال

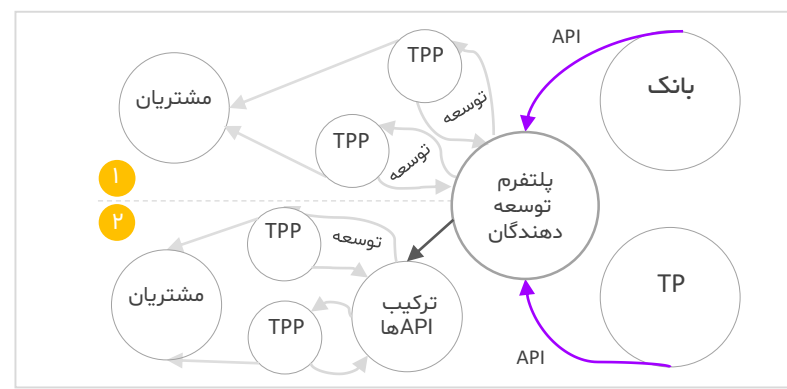
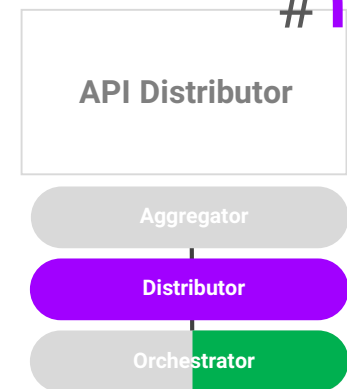
مشتریان

- لایه ۱: TPPهای مورد اعتماد و منتخب بانک، استفاده جهت توسعه appهایی که تراکنش را به APIهای بانکی بیاورند.
- لایه ۲: مشتریان اکوسیستم بانک (B2B) و (B2C)

مدل پشتیبان

- **API Marketplace BM** / THE FUTURE OF OPEN BANKING
- **Proprietary Platform BM** / Accenture, A new era open platform banking
- **APP Market BM** / Aite Group, The Future of Banking

#۳



توضیح

این مدل دو مرحله‌ای می‌باشد، در حالت اولیه دامنه خدمات بانکی با جمع‌آوری APIهای پیشنهادی فینتک‌ها و طرف‌های سوم دیگر گسترده خواهد شد. گام بعدی برای بانک‌ها، یکپارچه‌سازی APIهای متنوعی از موسسات مالی، در دست‌های از APIهای واحد با طراحی خود بانک می‌باشد. در حقیقت به جای ارائه APIهای طرف‌های سوم در کنار APIهای بومی بانک، این سازمان می‌تواند API قدرتمندی را به توسعه‌دهندگان ارائه دهد که ترکیبی از نوع بانکی و طرف سوم باشد.

محصولات و خدمات

مرحله ۱: پیشنهاد APIهای بانکی و موارد ارائه شده توسط سایر Providerهای منتخب جهت استفاده توسعه‌دهندگان

مرحله ۲: پیشنهاد APIهای قدرتمند و حاصل ترکیب APIهای بانک و موارد ارائه شده توسط سایر Providerهای منتخب به صورت یکپارچه جهت استفاده توسعه‌دهندگان

مثال

مشتریان

- لایه ۰: API Providerهای منتخب دیگر برای ترکیب با APIهای بانک در اکوسیستم
- لایه ۱: توسعه‌دهندگان جهت توسعه و کار کردن بر روی APIها
- لایه ۲: مشتریان اکوسیستم بانک (B2B) و (B2C)

مدل پشتیبان

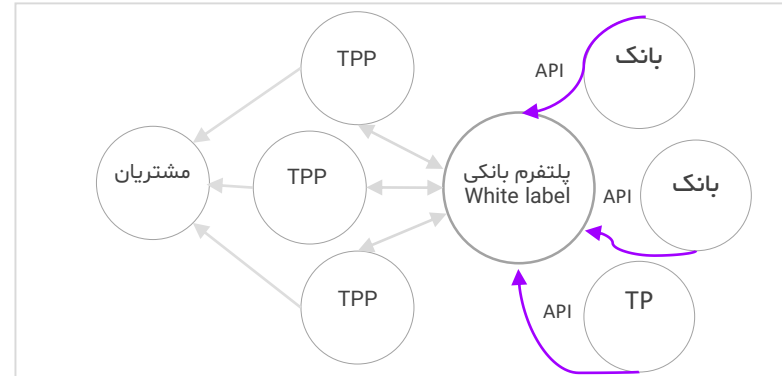
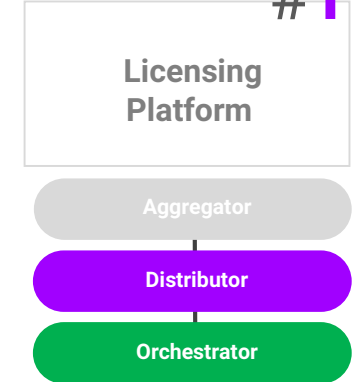
- **API Distributer BM** / THE FUTURE OF OPEN BANKING
- **API Aggregator BM** / THE FUTURE OF OPEN BANKING
- **Aggregator BM** / Aite Group, The Future of Banking

تحلیل ایلیا، ۱۴۰۰



انواع مدل‌های بانکداری باز

#۴



توضیح

در این مرحله از بلوغ یک بانک، تمرکز بر ارائه مجموعه‌ای از API‌های بانکداری باز است که توسعه‌دهندگان را قادر می‌سازد تا خدمات و محصولات بانک را در app خودشان یکپارچه‌سازی کنند و یا در حالتی دیگر و به عنوان یک جایگزین، بانک‌ها می‌توانند خدمات White label را برای توسعه‌دهندگان خارجی ارائه دهند. این دسته از پلتفرم‌ها اثر شبکه را با استفاده از تعداد متنوعی از ارائه‌دهندگان افزایش می‌دهند.

محصولات و خدمات

پیشنهاد مجموعه‌ای از API‌های بانکی به بانک‌های کوچک و فین‌تک‌ها جهت استفاده و یکپارچه‌سازی خدمات و محصولات بانکی در app‌های خودشان. پیشنهاد محصولات و خدمات به صورت White label برای providerهای خارجی جهت استفاده تحت برند خودشان.

مشتریان

- لایه ۱: طرف‌های سوم (بانک‌های کوچک و فین‌تک‌ها) جهت توسعه و کار کردن بر روی API‌ها
- لایه ۲: مشتریان اکوسیستم بانک (B2B)، (B2C) و سازمان‌های دولتی و غیربانکی

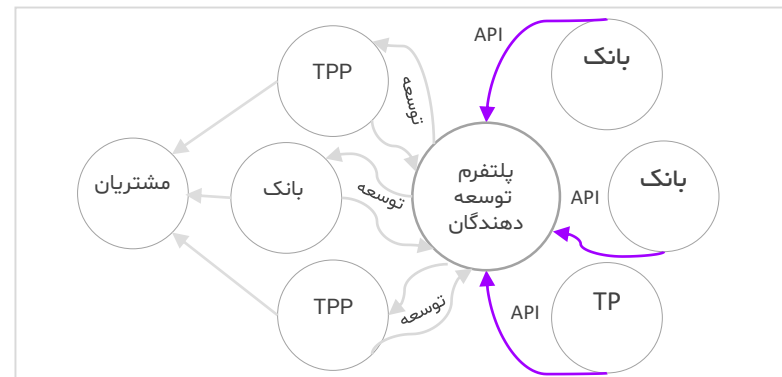
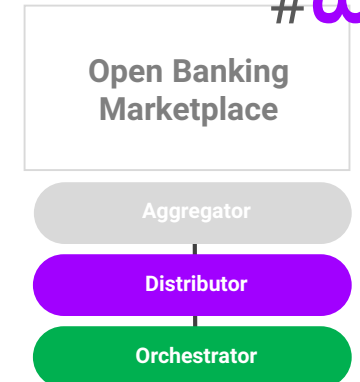
مثال



مدل پشتیبان

- **Licensing Platform BM** / Accenture, A new era open platform banking
- **Open banking APIs BM** / THE FUTURE OF OPEN BANKING

#۵



این مدل که خود دارای دو نوع مارکت پلیس و هاب بانکداری باز می‌باشد، پلتفرم را واسطه‌ای میان بانک‌ها و TPP‌ها در نظر می‌گیرد. تفاوت مدل مارکت پلیس و هاب بانکداری باز در بین‌المللی بودن فعالیت آن می‌باشد. تأمین‌کنندگان مدل مارکت پلیس بانک‌های کشورهای مختلف و مشتریان‌شان نیز اشخاص ثالث مستقر در کشورهای مختلف، می‌توانند باشند. هاب بانکداری باز مدل داخلی مارکت پلیس می‌باشد که در آن هم بانک‌ها در همان کشور مستقر هستند و هم مشتریان و رویکرد حل مسئله باید اصلی‌ترین دغدغه هاب‌ها باشد.

محصولات و خدمات

پیشنهاد مجموعه‌ای از خدمات Whitelabel شامل دسترسی به داده‌های معاملاتی به‌روز و طبقه‌بندی‌شده کاربران بانک، امکان بررسی خلاصه‌ای تلفیقی از حساب‌های کاربران، ایجاد یک پروسه پرداخت سریع با احراز هویت و تأیید مالکیت حساب مستقیم، آگاهی از پتانسیل مالی مشتری برای پرداخت اعتبار، برنامه‌های مدیریت مالی هوشمند و امکان ارائه بینش شخصی‌سازی‌شده و ...

مشتریان

- در این حالت بانک‌ها، فین‌تک‌ها و کسب‌وکارها در تمام اندازه‌ها به‌عنوان مشتریان اصلی شناخته می‌شوند.

مثال



مدل پشتیبان

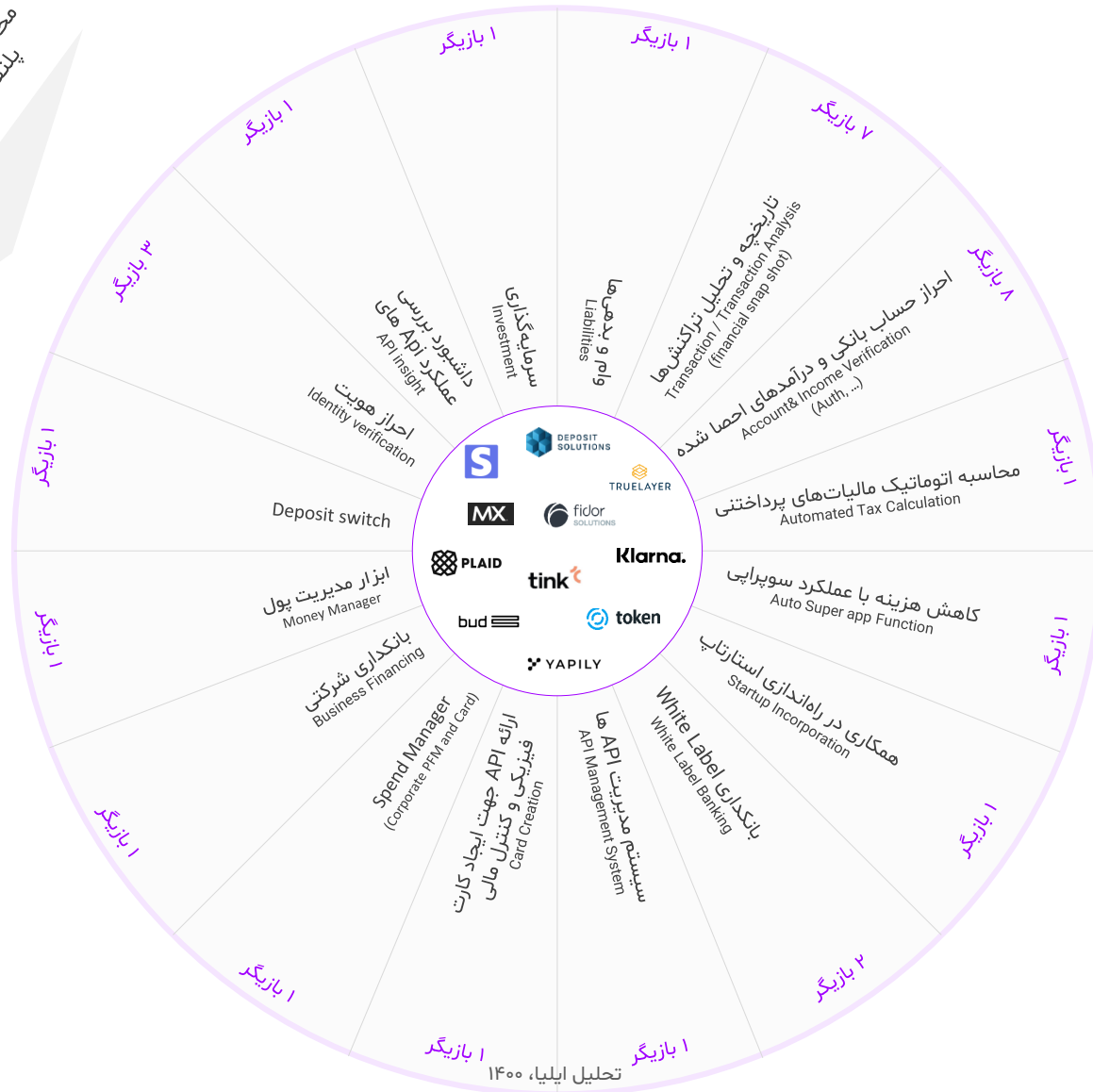
- **Joint Venture Platform BM** / Accenture, A new era open platform banking
- **Open banking APIs BM** /
- THE FUTURE OF OPEN BANKING

تحلیل ایلپا، ۱۴۰۰

انواع محصولات بانکداری باز

محصولات شناسایی شده در حوزه بانکداری باز ۱۶ عنوان منحصر بفرد روبرو هستند.

با بررسی یازده بازیگر و پلتفرم مطرح در حوزه بانکداری باز با بیش از ۷۶ عنوان محصول مواجه می‌شویم. اما زمانی که در آن‌ها مذاقه بیشتری می‌نماییم، می‌توان دریافت که موارد منحصر بفرد آن‌ها شانزده مورد بیشتر نیست.

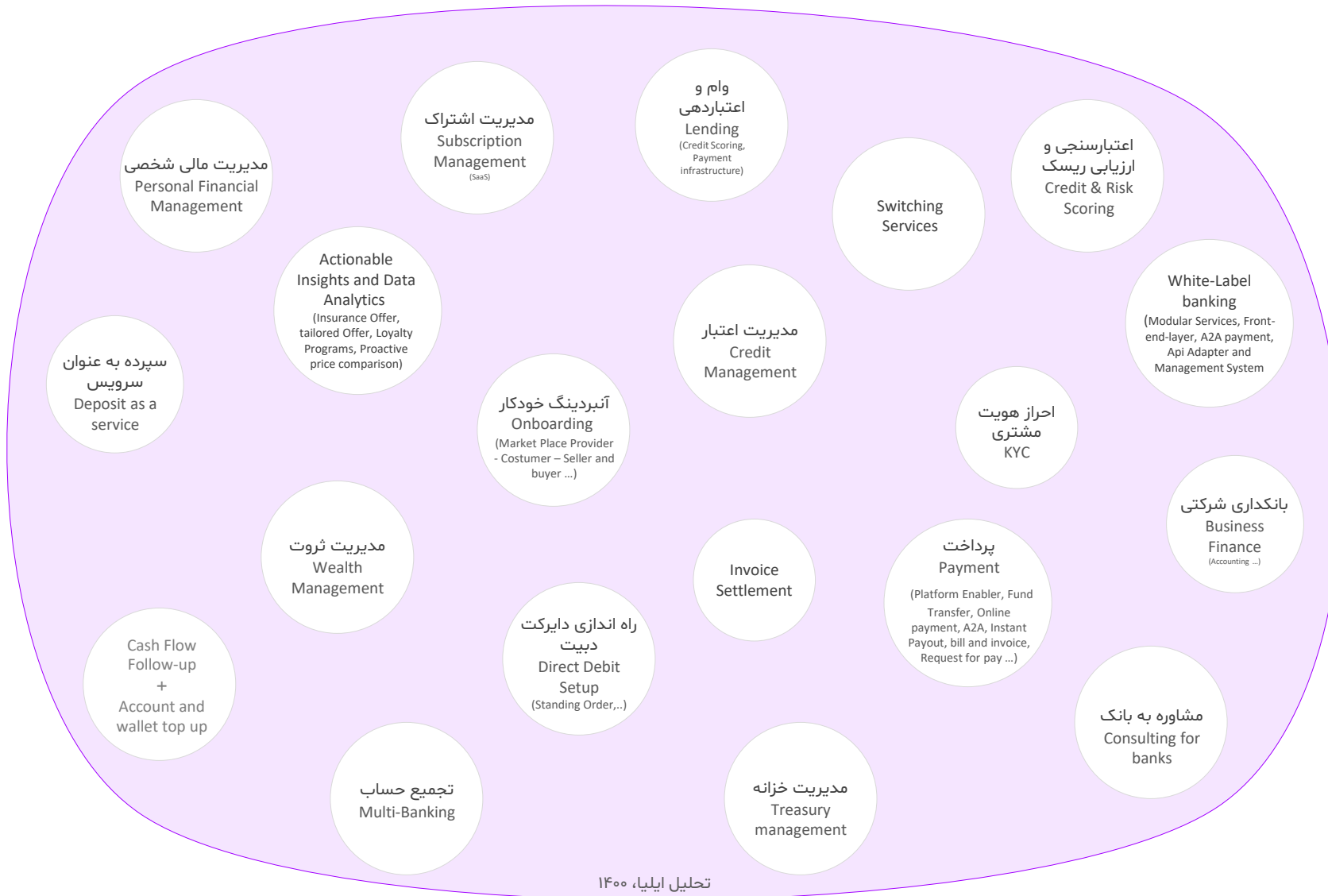


محصولات پوشش داده شده توسط بازیگران و پلتفرم‌های مطرح بانکداری باز در جهان

انواع کاربردهای بانکداری باز (Use Case)

کاربردهای شناسایی شده در حوزه بانکداری باز ۲۱ عنوان منحصر بفرد روبرو هستند.

بیش از ۱۳۷ عدد کاربرد (UseCase) با نام‌های متفاوت و ناهمگن در میان مطرح‌ترین بازیگران بانکداری باز وجود دارد که پس از تحلیل و بررسی دقیق به ۲۱ کاربرد یکتا تبدیل و در شکل روبرو نمایش داده شده است.

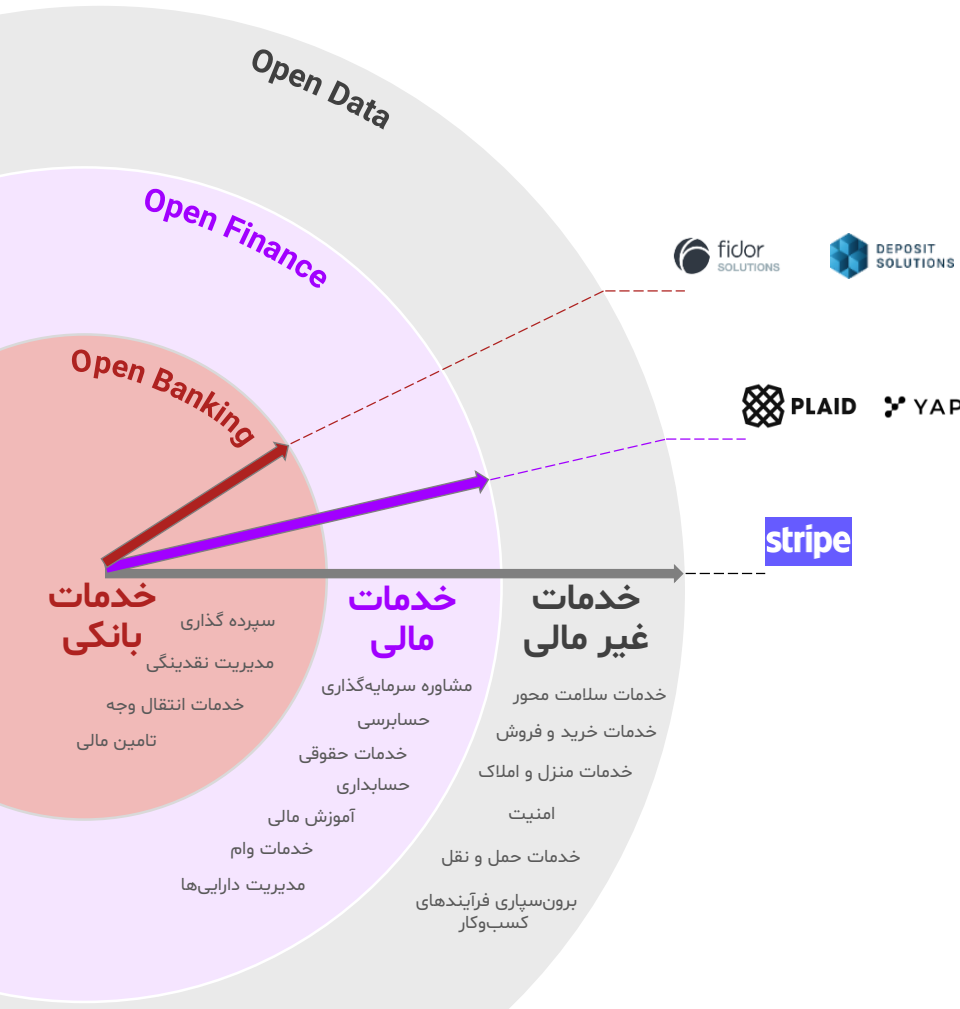


تحلیل ایلپا، ۱۴۰۰

گستره توسعه بانکداری باز

فعالیت بازیگران مطرح بانکداری باز در دنیا در ۳ سطح Open Banking، Open Finance و Open Data تبیین می‌شود.

سطوح مختلف توسعه و رویکرد ارائه خدمات در سه سطح Open Banking، Open Finance و Open Data است. که گستره خدمات Open Data در واقع شامل خدمات سطح ارائه خدمات در حوزه‌های بانکی (سپرده‌گذاری، پرداخت و ...)، مالی (سرمایه‌گذاری، بیمه و ...) و غیرمالی (سلامت، حمل‌ونقل و ...) است. حال اگر بخواهیم فعالیت بازیگران مطرح این حوزه را در این سه سطح تبیین کنیم، به نداشت روبرو می‌رسیم.

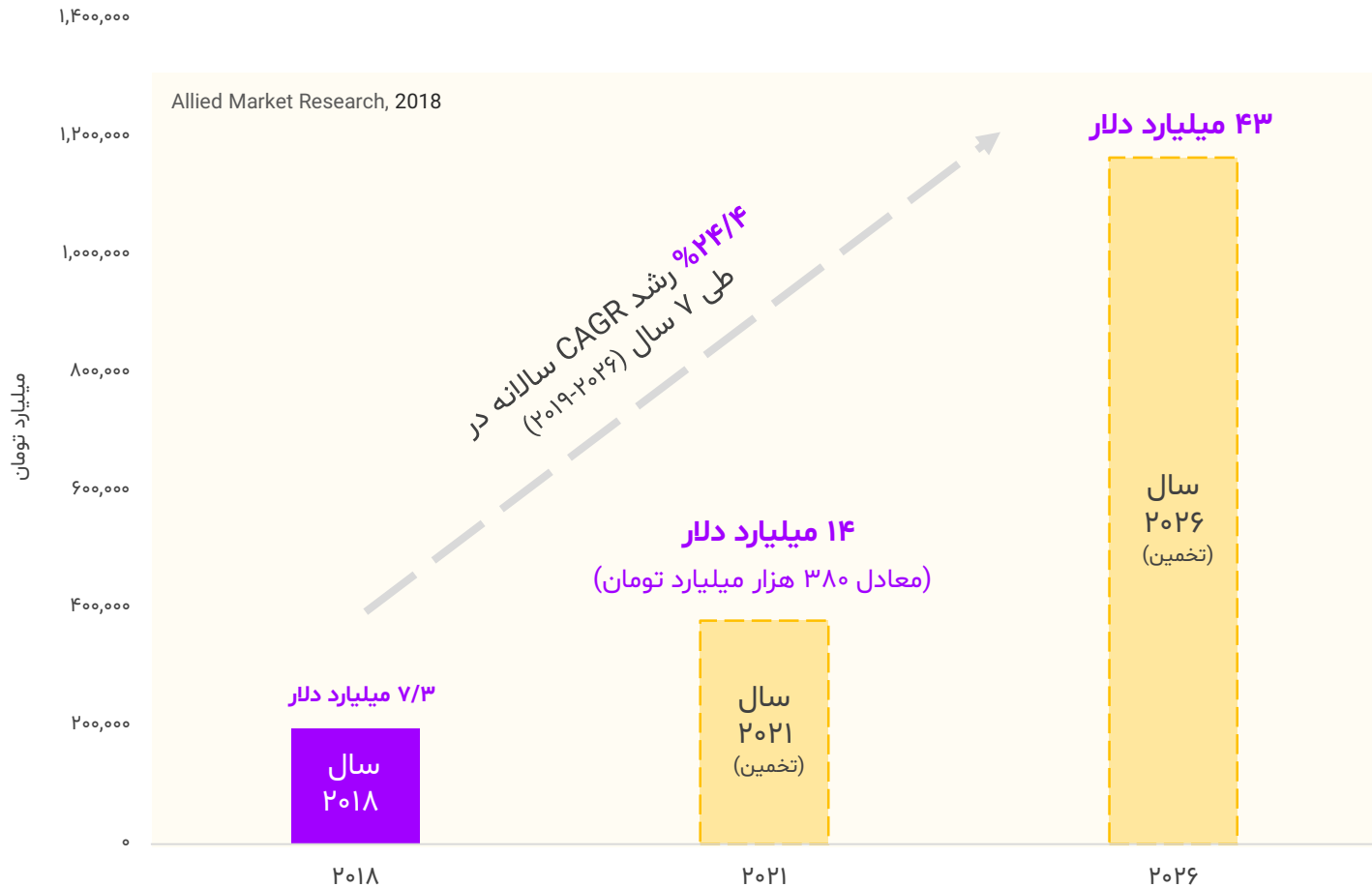


تحلیل اپلیا، ۱۴۰۰
چارچوب مدل از مقاله Six digital strategies for growth, 2018 از مکزی الهام گرفته شده است.

ارزش بازار













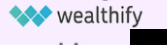


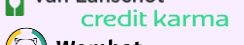
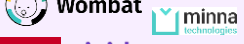
















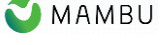





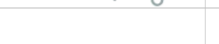





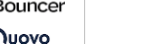







برای ارزش بازار بانکداری باز در دنیا طی ۸ سال، رشد ۶ برابری تخمین زده می‌شود.

بر اساس گزارش‌های منتشر شده برای حجم بازار بانکداری باز در سطح جهانی و برای سال ۲۰۱۸ می‌توان رقمی حدود **۷/۳ میلیارد دلار** را در نظر گرفت که با نرخ دلار ۲۷ هزار تومانی (مهر ۱۴۰۰) رقمی در حدود **۲۰۰ هزار میلیارد تومان** خواهد بود. با رشد CAGR ۲۴/۴ درصدی این رقم برای سال ۲۰۲۶ معادل **۴۳ میلیارد دلار** و با همان نرخ دلار **۱،۲۰۰ هزار میلیارد تومان** خواهد بود.



همکاری میان بازیگران مختلف در زمینه بانکداری باز پارتنرشپیپ با نوع همکاری پلتفرم‌های بانکداری باز است.

با بررسی برخی اقدامات بازیگران مطرح این حوزه در دنیا، همکاری‌های گوناگونی مشاهده می‌شود و پارتنرشپیپ با فینتک‌ها متداول‌ترین نوع آن است.

سایر	بانکداری باز	فینتک‌ها (B2C و B2B)	بازیگران کلاسیک بانکداری و خدمات مالی	پرداخت	نرم افزار/ فناوری	
		  				سرمایه‌گذاری شده
	   	            	     	  	        	پارتنرشپیپ
FLANNEL		      				خرید
			  			واگذاری
						ادغام

سرمایه گذاری

در زمینه بانکداری باز

پلتفرم‌های بانکداری باز مطرح دنیا، ارزشی معادل حتی تا ۲۰۰ برابر درآمد خود دارند.

به طور مشخص با بررسی سرمایه‌گذاری‌های انجام شده و اطلاعات مالی پلتفرم‌های بانکداری باز مطرح دنیا همچون Plaid، Tink و ... می‌توان این جمع‌بندی را داشت که این صنعت نیاز به سرمایه‌گذاری زیادی دارد.

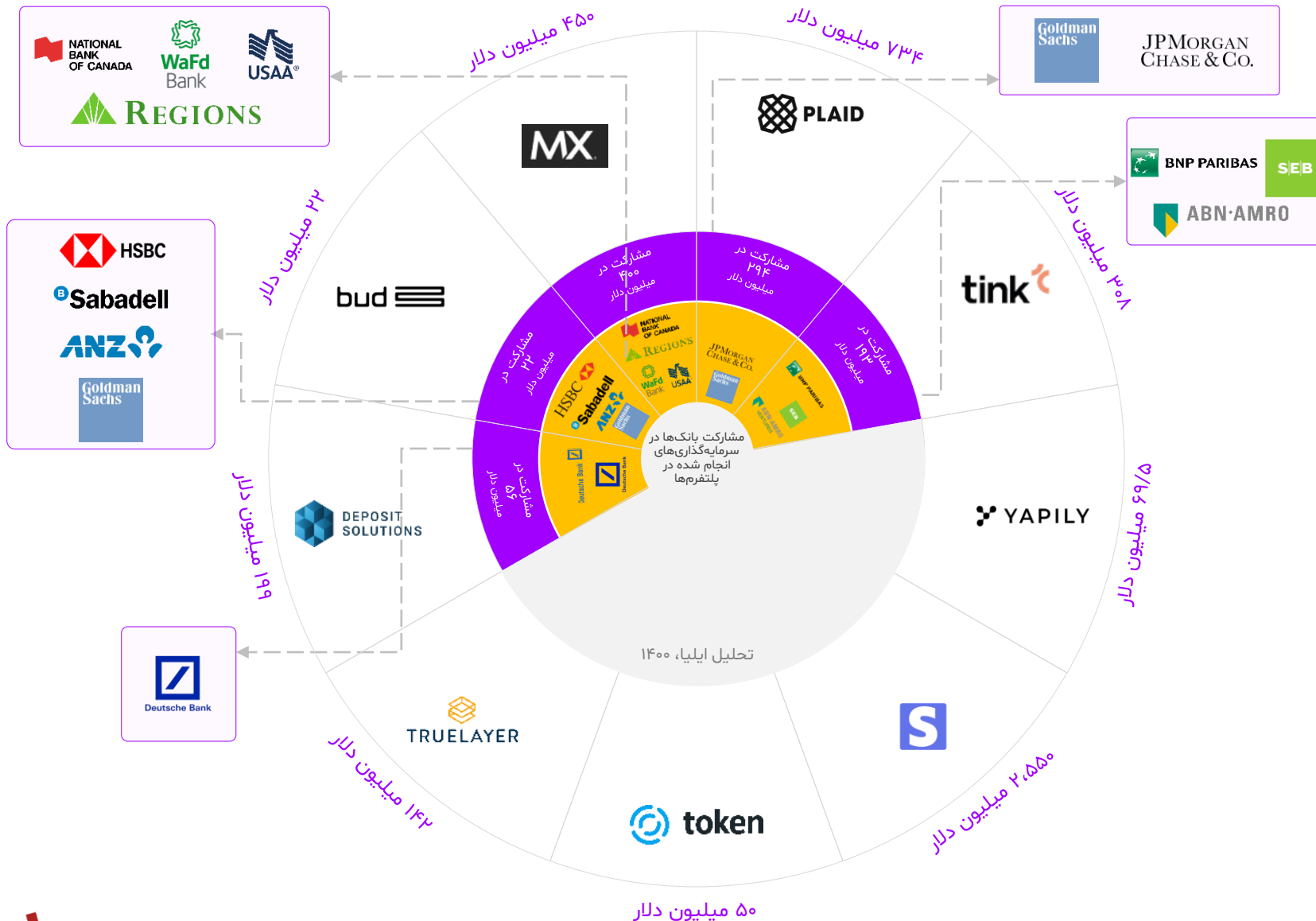
عمر (سال)	۱۰	۴	۸	۹	۶	۲	۵	۶	۱۲	۱۰	۱۱
تعداد همکاران	+۴,۰۰۰	۱۰۰	+۸۰۰	+۴۰۰	۲۰۰	-	۱۹۰	۷۵	۱۱۰	۳۰۰	+۷۷۰
کل سرمایه جذب شده	۲/۵ میلیارد دلار	۶۹/۵ میلیون دلار	۷۳۴/۳ میلیون دلار	۳۰۸ میلیون دلار	۲۲ میلیون دلار	-	۱۴۱/۸ میلیون دلار	۵۰ میلیون دلار	-	۱۹۸/۹ میلیون دلار	۴۵۰ میلیون دلار
ارزش	۹۵ میلیارد دلار (در سری H)	-	۱۳/۴ میلیارد دلار	۲/۲ میلیارد دلار (براساس آخرین M&A)	-	-	-	-	-	-	۱/۹ میلیارد دلار
درآمد (مبلغ و سال)	۴۷۰/۳ میلیون دلار ۲۰۲۰	۱۷-۱۱/۳ میلیون دلار	۱۷۰ میلیون دلار ۲۰۲۰	۳۵ میلیون دلار ۲۰۲۰	۲ میلیون دلار ۲۰۲۰	-	۱۶/۹ میلیون دلار ۲۰۲۰	۷ میلیون دلار ۲۰۲۰	-	۲۸/۷ میلیون دلار ۲۰۲۰	۹۱/۳ میلیون دلار ۲۰۲۰
سرمایه جذب شده به درآمد	۵/۳	۴/۶	۴/۳	۸/۸	-	-	۸/۳	۷/۱	-	۶/۹	۴/۹
آخرین جذب سرمایه	۶۰۰ میلیون دلار (سری H)	۵۱ میلیون دلار	۴۲۵ میلیون دلار سری D	۱۰۳ میلیون دلار	۲۰ میلیون دلار	-	۷۰ میلیون دلار	۱۵ میلیون دلار	-	۵۰ میلیون دلار	۳۰۰ میلیون دلار
تعداد راند سرمایه‌گذاری	۱۹	۴	۵	۷	۲	-	۶	۴	۳	۶	۴
تعداد سرمایه‌گذاران	۴۵	۱۰	۲۰	۱۶	۹	-	۲۱	۸	۳	۱۱	۲۸
نوع سرمایه‌گذاران	VC و شرکت سرمایه‌گذاری	VC و شرکت سرمایه‌گذاری	VC/PE	متنوع	بانک و تنوعی از سرمایه‌گذاران	-	متنوع	متنوع	VC و شرکت سرمایه‌گذاری	بانک و تنوعی از سرمایه‌گذاران	متنوع



سرمایه‌گذاری بانک‌ها در پلتفرم‌های بانکداری باز

علاقه‌مندی بانک‌های مطرح دنیا به سرمایه‌گذاری در پلتفرم‌های بانکداری باز مشهود است.

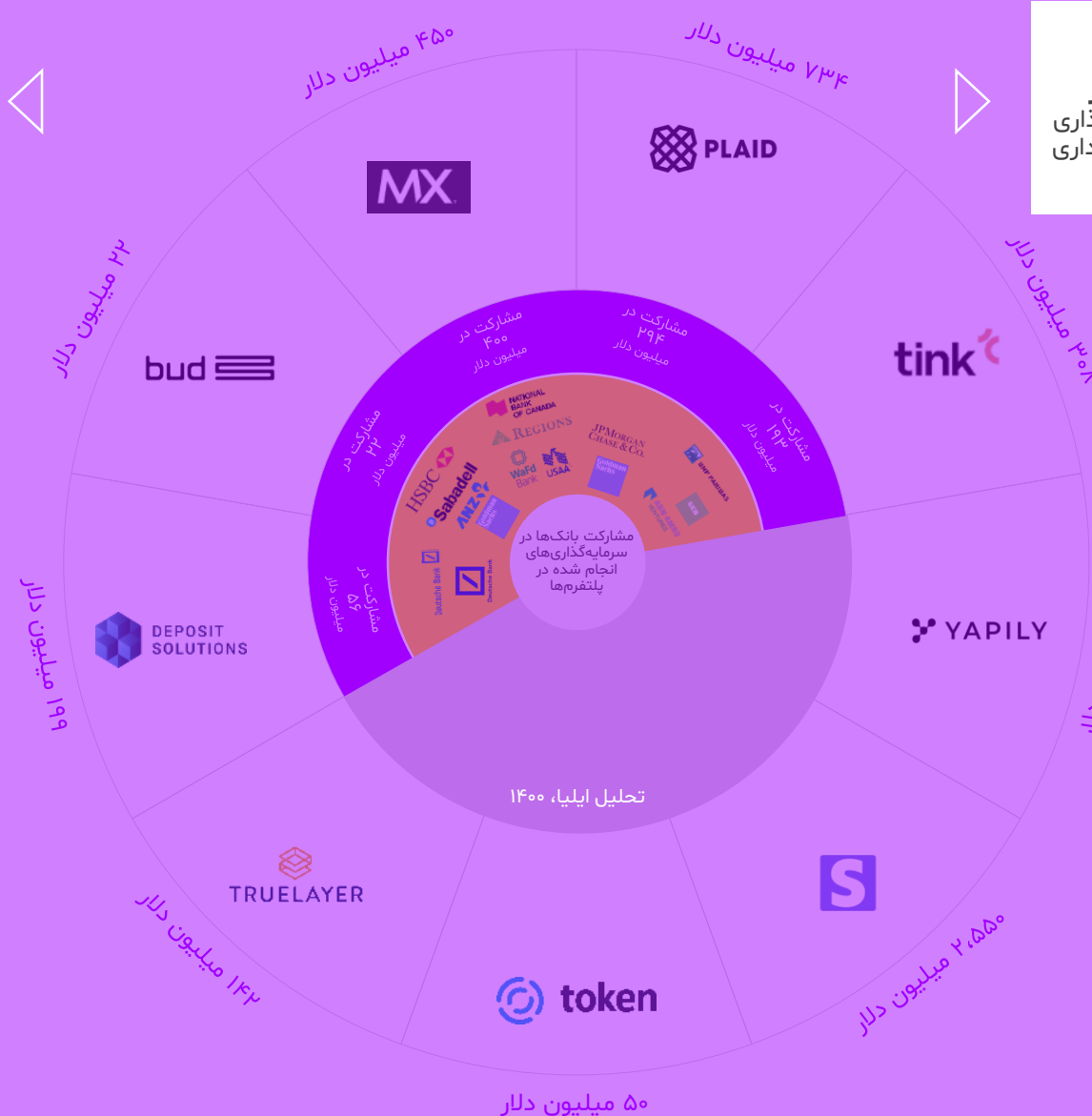
با بررسی ۱۱ پلتفرم بانکداری باز منتخب در دنیا، درباره سرمایه‌گذاری حدود ۵ بازیگر اطلاعات قابل اتکا وجود دارد. بر اساس اطلاعات موجود ۱۲ بانک در ۱۳ راند سرمایه‌گذاری برای ۵ پلتفرم مشارکت داشته‌اند.



سرمایه‌گذاری بانک‌ها در پلتفرم‌های بانکداری باز

نکته حائز اهمیت
اینست که بانک‌ها در
بیشتر راندهای
سرمایه‌گذاری پلتفرم‌ها
مشارکت داشته‌اند.

۴/۵
میلیارد دلار
مجموع سرمایه‌گذاری
در ۹ پلتفرم بانکداری
باز مطرح



۹۶۵
میلیون
دلار

مجموع
سرمایه‌گذاری‌های
انجام شده با
مشارکت بانک‌ها
(معادل ۲۰٪ از
مبلغ
سرمایه‌گذاری‌ها)

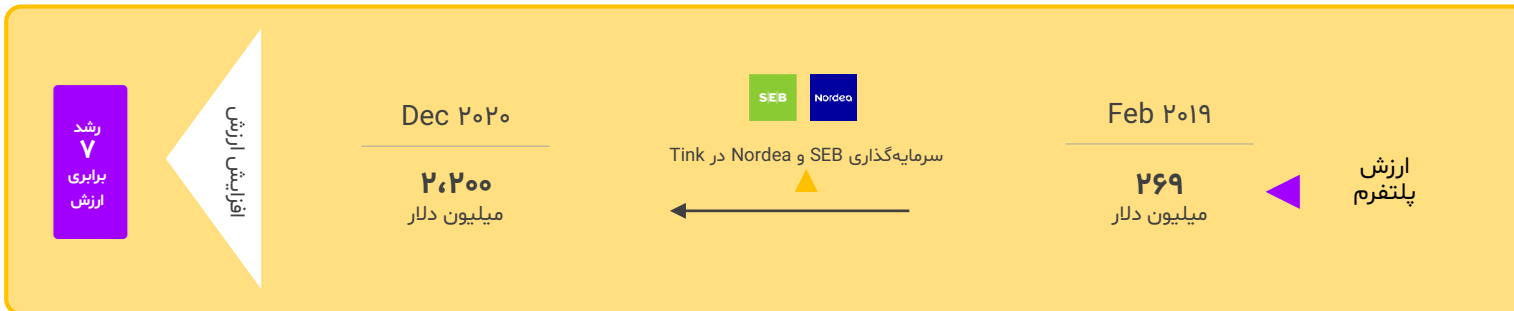
نسبت راندهای
سرمایه‌گذاری با
حضور بانک‌ها به
کل راندهای
سرمایه‌گذاری
پلتفرم‌ها به صورت
زیر می‌باشد:

- Tink ۵۷٪
- Plaid ۴۳٪
- Deposit Solution ۱۷٪
- Bud ۱۰۰٪
- MX ۵۰٪

وضعیت سرمایه‌گذاری و بازگشت

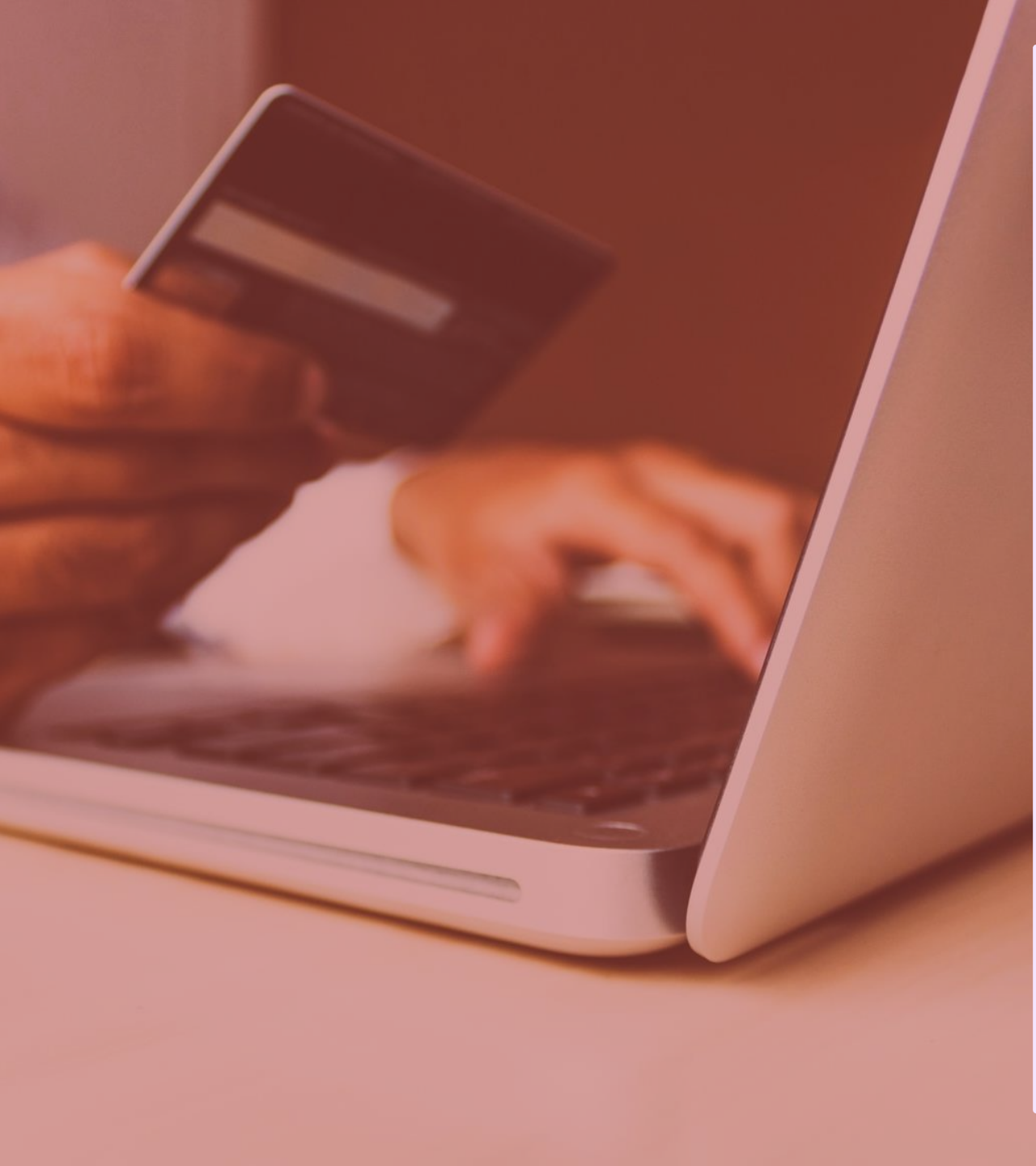
سرمایه بانک‌ها در پلتفرم‌های بانکداری باز

ارزش سرمایه‌گذاری در Goldman Sachs در Plaid، در مدت حدود پنج سال، ۵۹ برابر شده است.



تحلیل ایلیا، ۱۴۰۰





بانکداری باز، ایران امروز

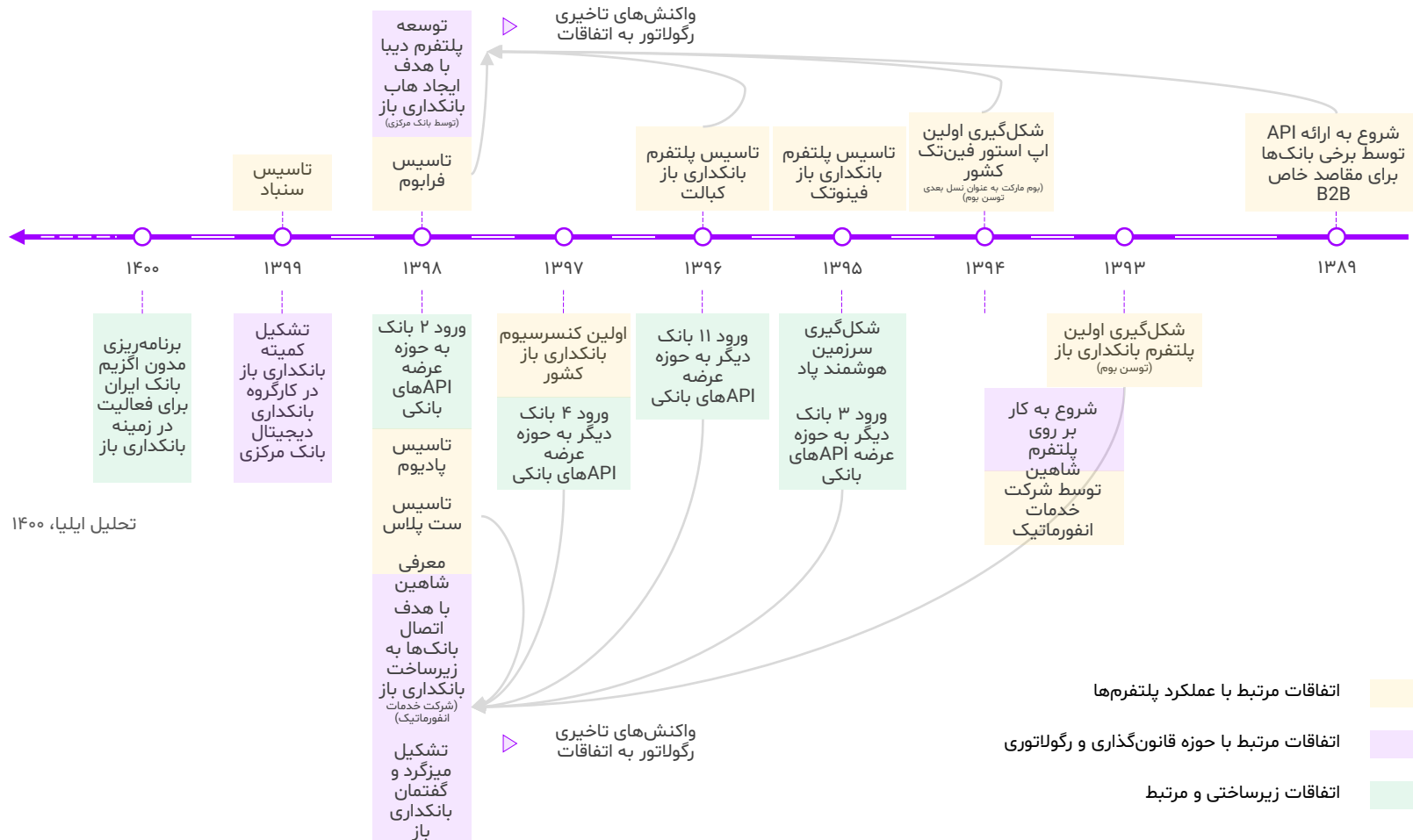
تاریخچه و سیر تکامل بانکداری باز در ایران

آغاز بانکداری باز در ایران فاصله زیادی با شروع آن در دنیا ندارد، هرچند که کم و کیف متفاوتی دارد.

سیر زمانی بانکداری باز و تحولات آن در کشور، حکایت‌گر بازه‌های مشخصی از اوج‌گیری روند شکل‌گیری پلتفرم‌های بانکداری باز و یا اقدامات رگولاتوری واکنشی است.

- اتفاقات مرتبط با عملکرد پلتفرم‌ها
- اتفاقات مرتبط با حوزه قانون‌گذاری و رگولاتوری
- اتفاقات زیرساختی و مرتبط

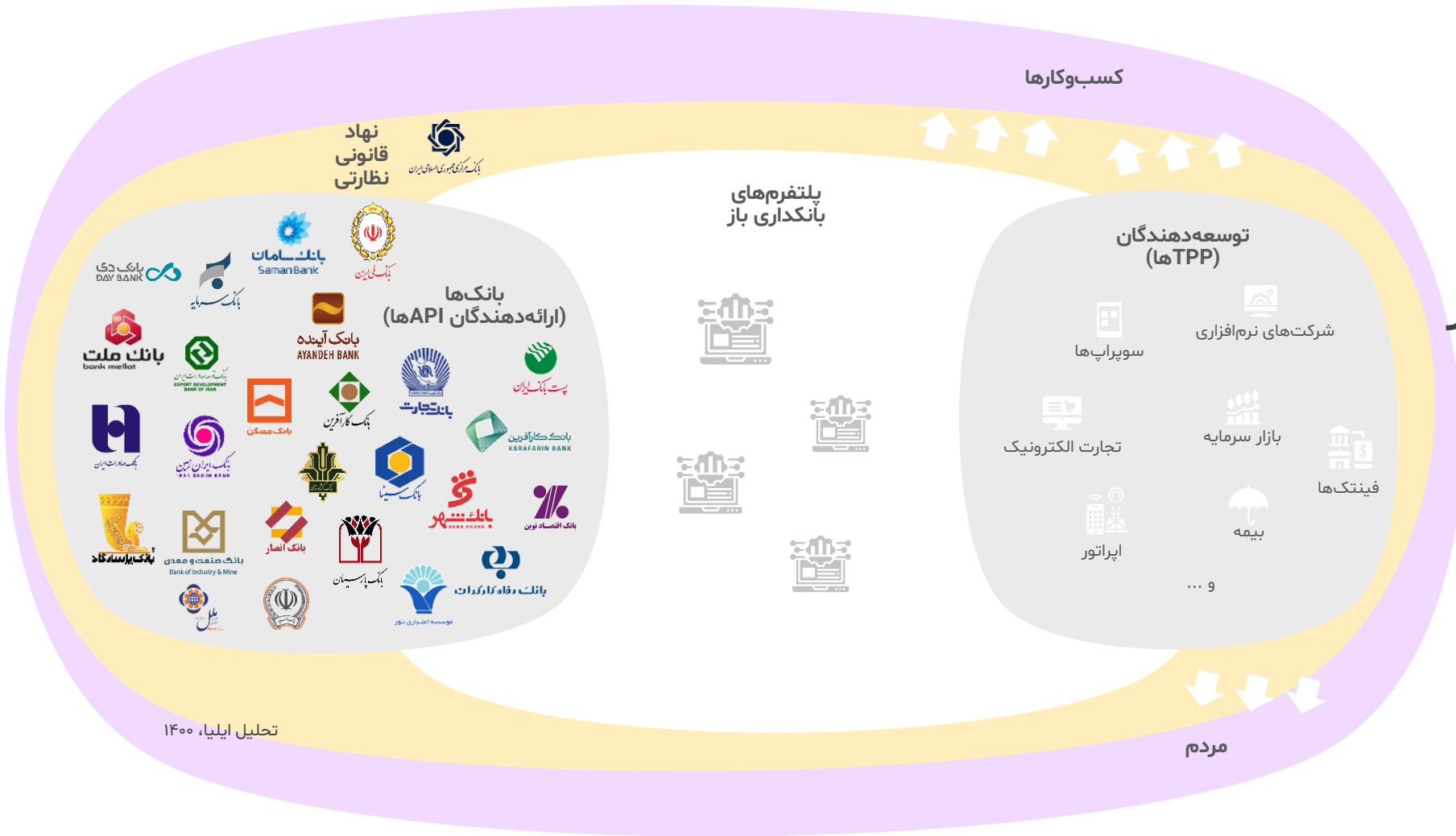
* ترسیم سیر زمانی بانکداری باز در کشور سعی شده است تا حد امکان همه اقدامات بازیگران مختلف آورده شود.



۱

اکوسیستم فعلی بانکداری باز ایران

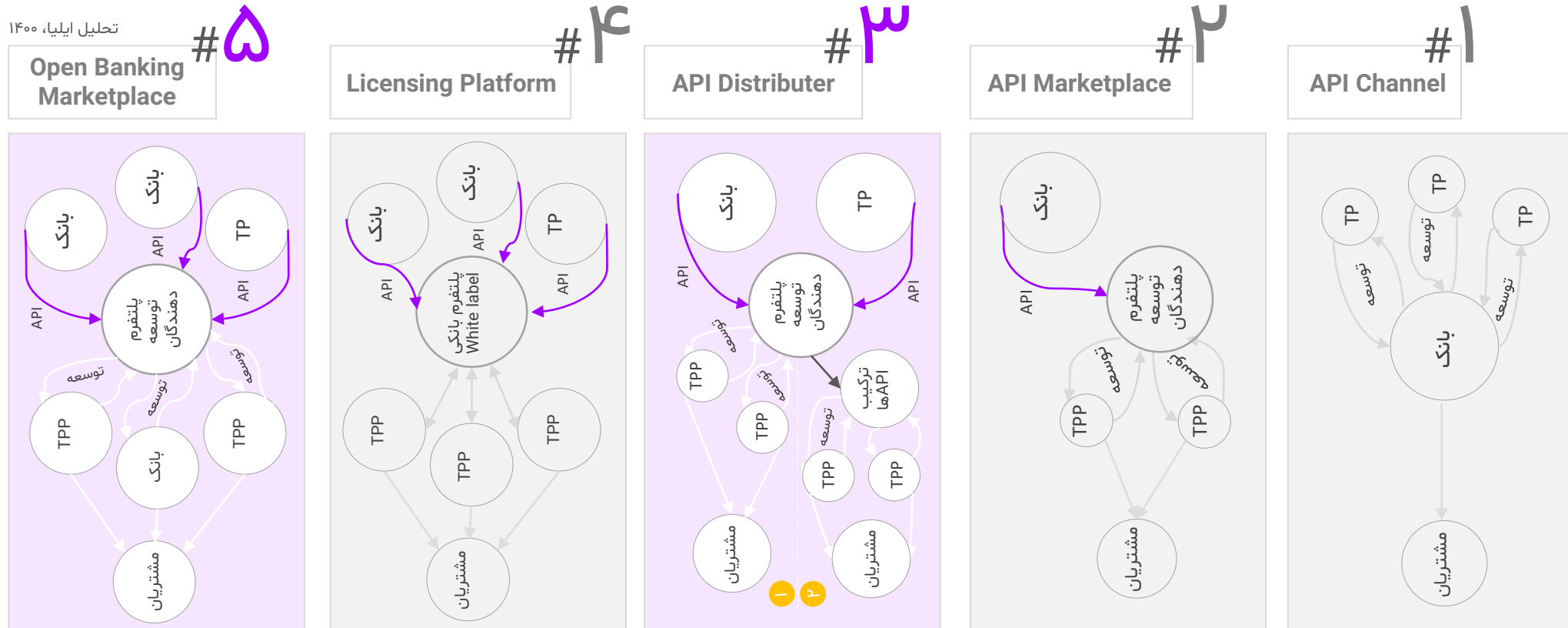
در عین ورود و مشارکت عمده بانک‌های کشور به فضای بانکداری باز، رویکرد و کیفیت این مشارکت مورد بحث است و اختلاف‌نظرهایی وجود دارد.



*در ترسیم تصویر اکوسیستم بانکداری باز کشور سعی شده است تا اسامی همه بانک‌های مشارکت‌کننده در زمینه بانکداری باز آورده شود. اما طبیعتاً ممکن است مورد یا مواردی از قلم افتاده باشد که در صورت اطلاع‌رسانی به اپریل به‌روزرسانی خواهد شد.

انواع مدل‌های بانکداری باز در کشور

دو مدل از پنج نوع مدل بانکداری باز شناسایی شده در دنیا، در ایران فعال است.



تحلیل ایلیا، ۱۴۰۰

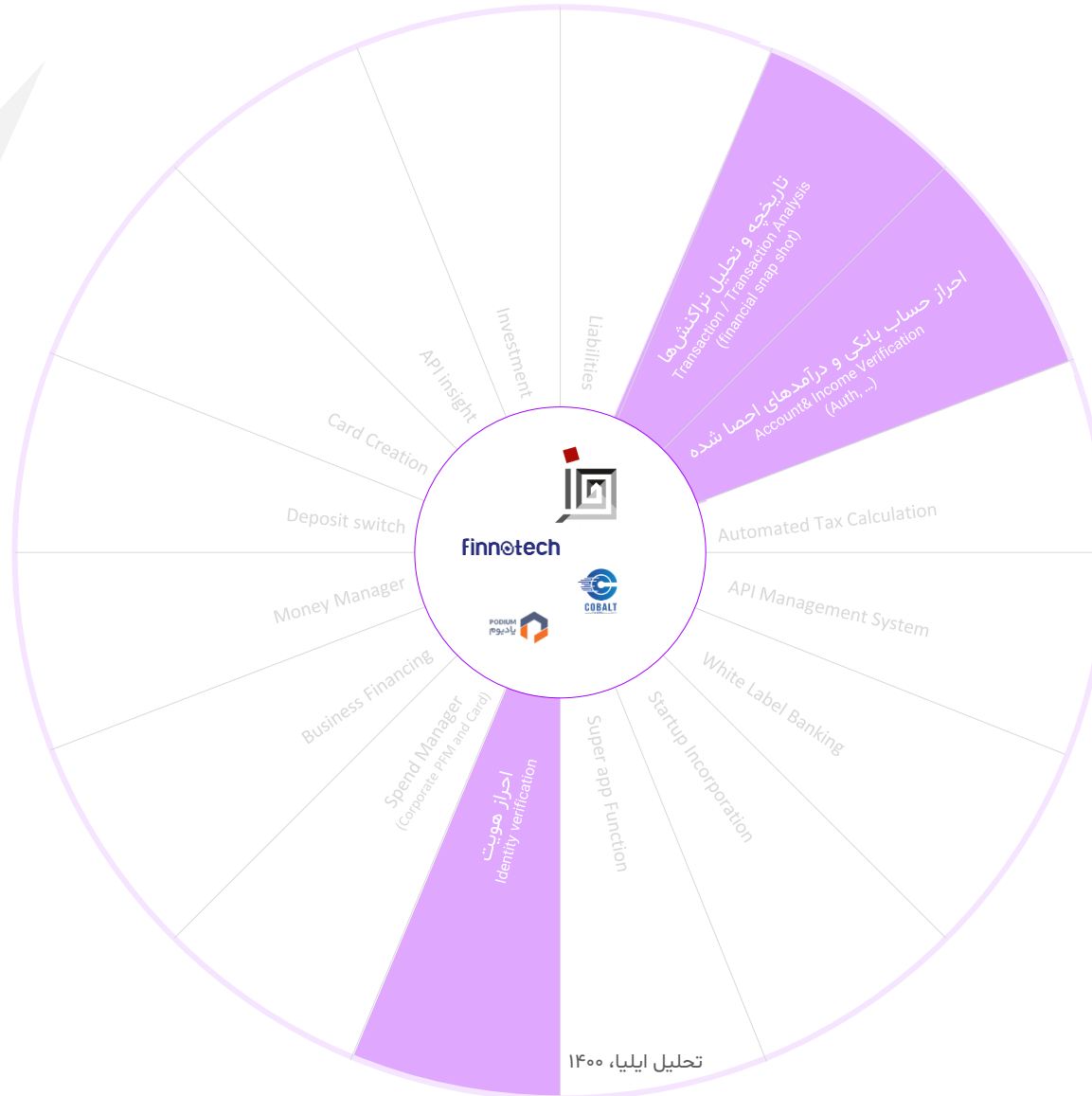
انواع محصولات بانکداری باز

سه دسته از ۱۶ عنوان محصول شناسایی شده در فضای بانکداری باز دنیا در کشور وجود دارد.

در حوزه بانکداری باز در کشور و به طور خاص در حوزه توسعه محصولات توسط پلتفرم‌های بانکداری باز، با یک رویکرد جامع می‌توان گفت ۳ دسته از محصولات با کیفیت‌های متفاوت ایجاد شده‌اند.

* نام بردن از پلتفرم‌ها براساس میزان فعال بودنشان در حال حاضر است.

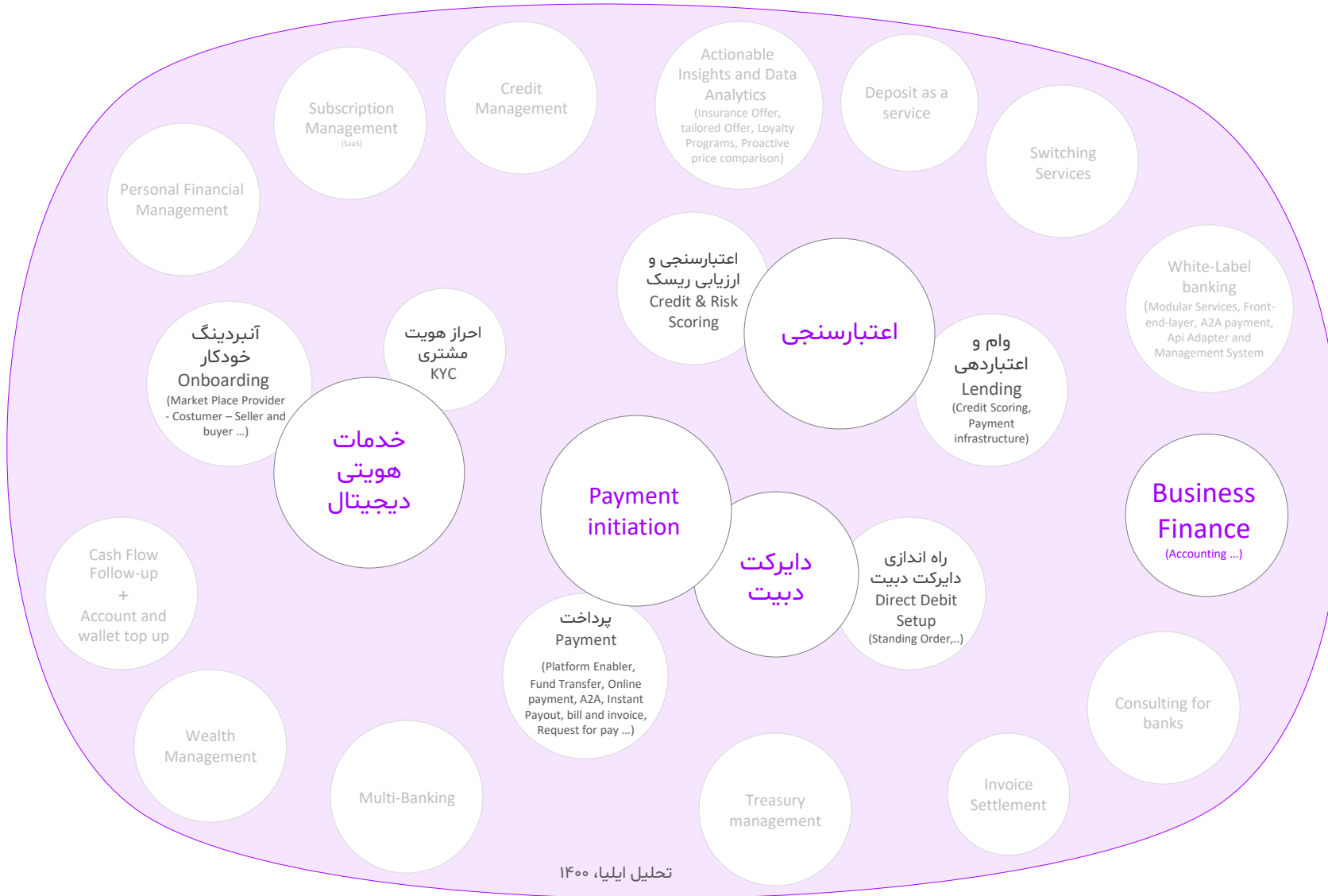
دامنه پوشش محصولات برترین بازیگران جهانی توسط پلتفرم‌های بانکداری باز در ایران

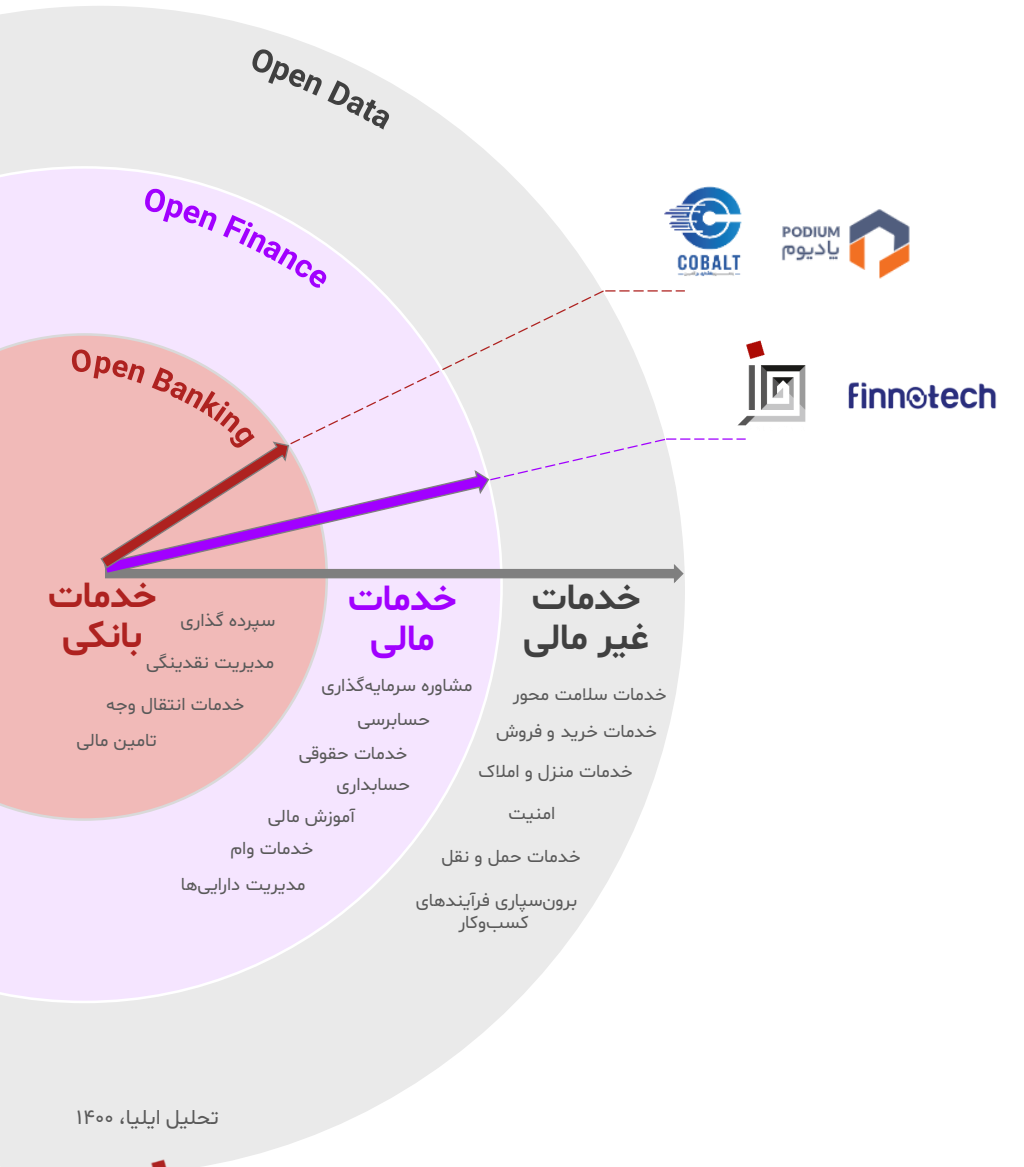


انواع کاربردهای بانکداری باز (Use Case)

چهار دسته از ۲۱ عنوان کاربرد شناسایی شده در فضای بانکداری باز دنیا، در کشور در حال ارائه است.

دامنه پوشش کاربردهای برترین بازیگران جهانی توسط پلتفرم‌های بانکداری باز در ایران به شکل روبرو است.





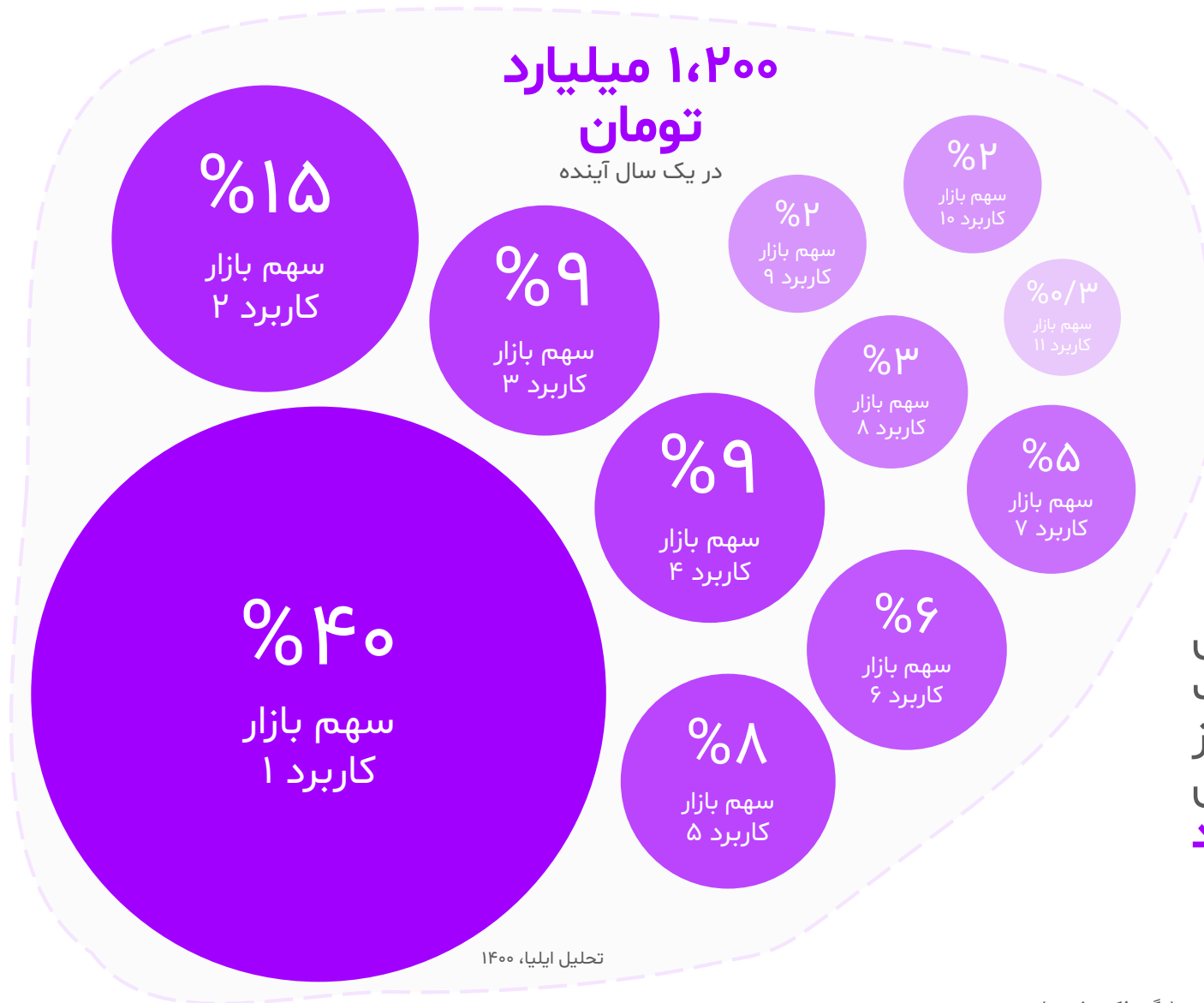
گستره توسعه بانکداری باز

در کشور، هنوز پلتفرمی که به ارائه خدمات در سطح **Open Data** پردازد وجود ندارد.

بازیگران فعال در زمینه بانکداری باز در داخل کشور براساس خدمات در حال ارائه‌شان در سطوح مختلف ارائه خدمات شامل **Open Banking**، **Open Finance**، **Open Data** و مشاهده می‌شوند.

ارزش بازار کاربردهای بانکداری باز

تخمین ایلیا (مهر ۱۴۰۰) از پتانسیل ارزش بازار قابل دستیابی برای یک سال آینده در فضای بانکداری باز کشور با توجه به وضعیت کاربردهای آن (UseCase) معادل **۱,۲۰۰ میلیارد تومان** می‌باشد.



*عناوین و محاسبه سهم بازار کاربردهای ۱۱گانه ذکرشده، دقیق بوده اما به دلایل محرمانگی ذکر نشده است.

<p>بازار سرمایه</p> <p>تجارت الکترونیک</p> <p>سوپراپ‌ها</p> <p>شرکت‌های نرم‌افزاری</p> <p>فینتک‌ها</p> <p>ایراتور</p> <p>بیمه</p> <p>...</p>	<p>نمونه مشارکت با TPPها</p>
<p>finnotech</p> <p>COBALT</p>	<p>همکاری میان پلتفرمی</p>
<p>بانک انصار</p> <p>بانک ایران زمین</p> <p>بانک سینا</p> <p>بانک سامان</p> <p>بانک کارآفرین</p> <p>بانک پارسیان</p> <p>بانک آینده</p> <p>بانک ملت</p> <p>بانک صنعت و معدن</p> <p>بانک پارسیان</p> <p>بانک ملی</p> <p>بانک تجارت</p>	<p>سرمایه‌گذاری و یا تأسیس پلتفرم بانکداری باز</p>

همکاری (مشارکت) میان بازیگران مختلف در زمینه بانکداری باز

فضای میان پلتفرم‌های کشور به همکاری و مشارکت متمایل بوده و هنوز کمتر رقابتی است.

با بررسی تعاملات میان بازیگران مختلف در زمینه بانکداری باز در کشور، همکاری میان پلتفرم‌ها نیز به چشم می‌خورد که از قضا نتایج مؤثری هم در ارائه خدمات و پاسخ به نیازهای مشتریان داشته است.

* ترسیم تصویر همکاری‌ها و مشارکت‌های صورت‌گرفته در زمینه بانکداری باز سعی شده است تا حد امکان همه فعالیت‌های تأسیس، سرمایه‌گذاری، همکاری و مشارکت شناسایی و آورده شود.

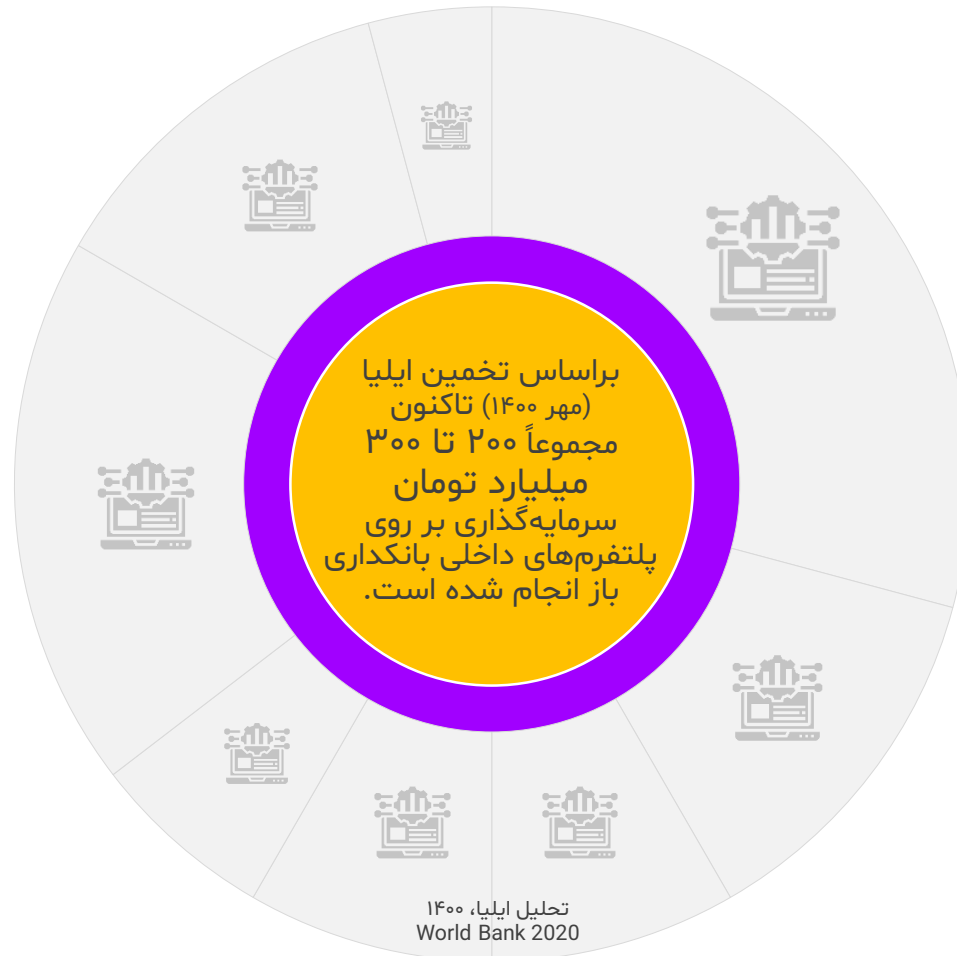
سرمایه‌گذاری

در زمینه بانکداری باز

مجموع سرمایه‌گذاری‌ها بر روی پلتفرم‌های بانکداری باز مطرح دنیا (۹ مورد صفحه ۲۲) حدوداً

۴۰۰ تا ۶۰۰ برابر سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در پلتفرم‌های داخل کشور است.

بر اساس تحلیل‌ها روی حجم سرمایه‌گذاری انجام شده در پلتفرم‌های بانکداری باز ایران در مقایسه با پلتفرم‌های مطرح در دنیا و روند جهانی، پتانسیل افزایش زیادی وجود دارد.





بانکداری باز در افق ۱۴۱۰ ایران

روندهای مؤثر بر بانکداری باز در کشور

به منظور تدوین سناریوهای آینده بانکداری باز در ایران در افق ۱۴۱۰، براساس روش سناریونگاری پیتز شوارتز، باید روندهای اثرگذار بر محدوده موردنظر شناسایی شود. از همین‌رو، پس از بررسی، روندهای گوناگونی در ارتباط با مسائل بازیگران صنعت و محیطی همچون دغدغه‌ها و روندهای مرتبط با بانکها، توسعه‌دهندگان، مشتری نهایی و پلتفرم‌ها شناسایی شد. سپس، روندهای اثرگذار بر بانکداری باز کشور از دو منظر میزان اثر بر اکوسیستم و میزان عدم قطعیت امتیازدهی شدند.

عدم قطعیت	میزان اثر	کد
۲	۵	۱
۱	۳	۲
۱	۴	۳
۳	۳	۴
۲	۳	۵
۴	۴	۶
۴	۵	۷
۵	۵	۸
۴	۴	۹
۴	۵	۱۰
۴	۴	۱۱
۴	۴	۱۲

تحلیل اپریل، ۱۴۰۰

از بسیار کم تا بسیار زیاد



از بسیار کم تا بسیار زیاد





روندهای مؤثر بر بانکداری باز در کشور

همکاری بانکها با پلتفرم‌های بانکداری باز به علت عدم قطعیت بالا و میزان اثر بالا بر اکوسیستم بانکداری باز، به‌عنوان محور عدم قطعیت در نظر گرفته شد.

تحلیل ایلینا، ۱۴۰۰

از بسیار کم تا بسیار زیاد
۵ ۴ ۳ ۲ ۱

از بسیار کم تا بسیار زیاد
۵ ۴ ۳ ۲ ۱

دو سناریوی آینده

بانکداری باز در افق ۱۴۱۰ ایران

همکاری بانک‌ها با پلتفرم‌های بانکداری باز به علت عدم قطعیت بالا و میزان اثر بالا بر اکوسیستم بانکداری باز، به‌عنوان محور عدم قطعیت در نظر گرفته شد.

بانک‌ها اغلب در مواجهه با رویکرد بانکداری باز و به طبع تغییر مدل کسب‌وکاری خود به مدل پلتفرمی، دچار چالش‌هایی می‌شوند و با هدف بهره‌مندی از مزایای مدل پلتفرمی همچون منابع درآمدی و سود بیشتر، نوآوری‌های بیشتر و سریع‌تر و رشد آینده، این رویکرد را اتخاذ می‌کنند.

اما از رویکردهایی که می‌توان در مواجهه با مدل پلتفرمی اتخاذ شود، ایجاد پلتفرم بانکداری باز اختصاصی هر بانک و یا همکاری برای شکل‌دهی یک یا دو پلتفرم اصلی است.

پلتفرم
بانکداری
باز
اختصاصی
هر بانک

دو آینده محتمل برحسب محور عدم قطعیت
همکاری بانک‌ها با پلتفرم‌های بانکداری باز

همکاری
بانک‌ها با
یک یا دو
پلتفرم
اصلی
بانکداری
باز

ادامه مسیر

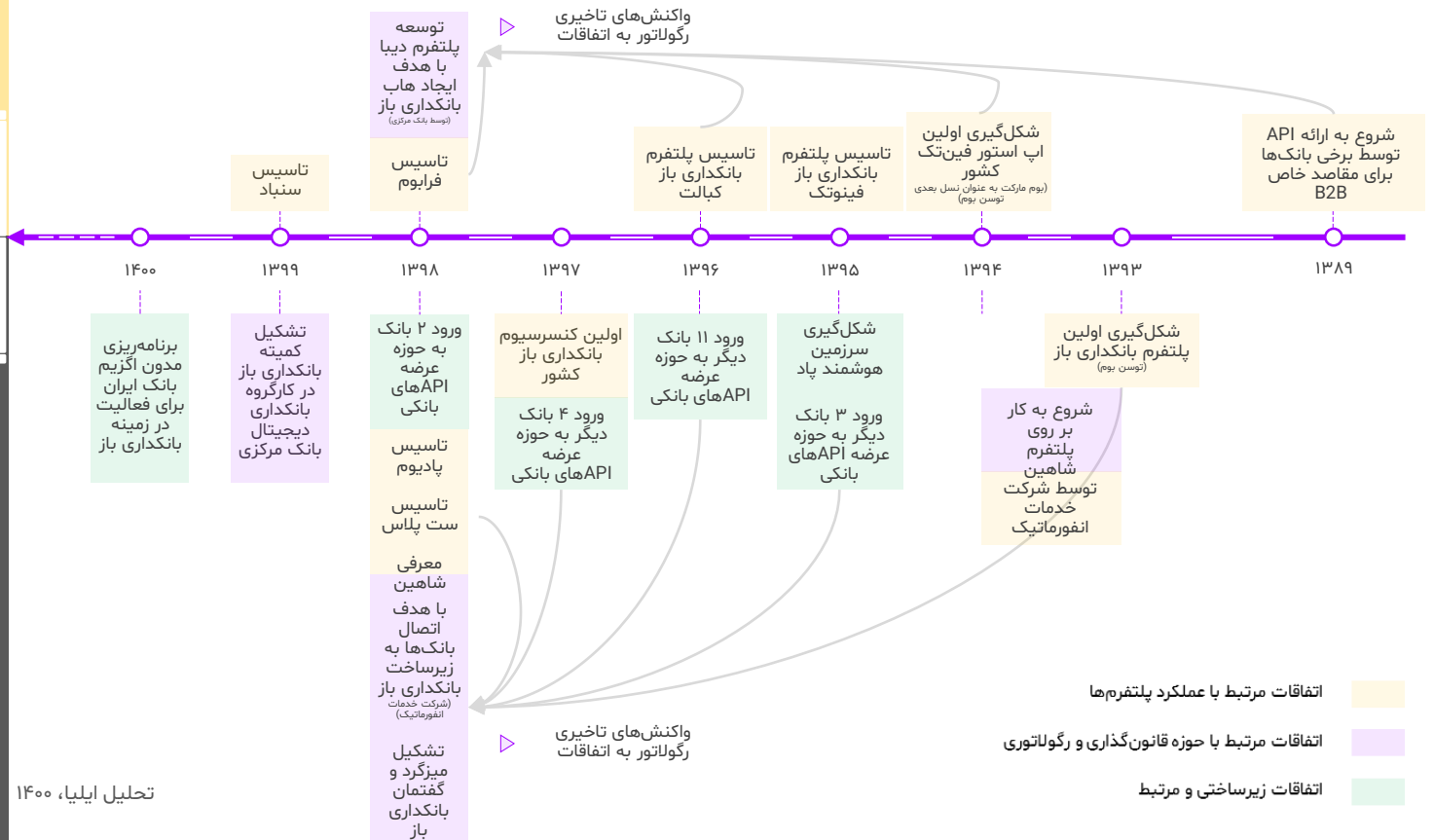
بانکداری باز کشور چگونه خواهد بود؟ (افق ۱۴۱۰)



سناریوی
کندوی عسل

افق
۱۴۱۰
ایران

سناریوی
تار عنکبوت



تحلیل ایلپیا، ۱۴۰۰

سناریوی کندوی عسل

همکاری بانک‌ها با یک یا دو پلتفرم اصلی بانکداری باز

در این سناریو یک یا دو پلتفرم اصلی بانکداری باز، مسئول دریافت دسترسی‌ها و جلب مشارکت بانک‌ها و سایر ارائه‌دهندگان بوده و طی فرآیندهای پردازی به ارائه محصولات یکپارچه و کاربردهای بانکداری باز مطابق با نیاز مشتریان می‌پردازند.

ویژگی کلیدی این رویکرد و شباهت پلتفرم بانکداری باز در این سناریو با کندوی عسل در آنست که رویکردی فعالانه است و در آن تمام خدمات و دسترسی‌ها در یکجا جمع شده و از طریق تمرکز به خلق ارزش منجر می‌شود؛ مانند گرده برداری زنبورها از گل‌های متنوع و مفید و تبدیل آن‌ها به عسلی که برای همه مخاطبان و ذینفعان جذاب است.

تجربه یکپارچه، تسهیل دستیابی به راهکارها، کاهش هزینه‌ها و کوتاه‌تر شدن زمان ارائه محصولات به بازار از مزایای اتخاذ این رویکرد برای TPPها خواهد بود.



سناریوی تار عنکبوت

پلتفرم بانکداری باز اختصاصی هر بانک

در این سناریو که در واقع به راه‌اندازی یا امتداد کار پلتفرم‌های اختصاصی هر بانک اشاره دارد، به ابعاد مختلف عدم مشارکت بانک‌ها با یکدیگر در تشکیل اکوسیستمی یکپارچه و اثرات آن پرداخته می‌شود.

در این سناریو هر بانک پلتفرم اختصاصی خود را داشته، به ارائه محصولات، خدمات و کاربردهای بانکداری باز با استفاده از ظرفیت‌های دسترسی، تکنولوژی و عملیاتی خود و شبکه همکاران خود می‌پردازد. بدیهی‌ست که در این حالت محصولات و خدمات در حال ارائه بخصوص آن دسته محصولات که نیازمند دسترسی به اطلاعات و همکاری سایر بانک‌ها و بازیگران دارد، یا قابل ارائه نبوده و یا دریافت آن‌ها توسط TPPها با چالش‌های بسیاری همراه خواهد بود.

استعاره تار عنکبوت نیز اشاره به امر منفعلانه بودن اقدامات عنکبوت در شکار فرصت‌ها و تار تنهایی و عدم اتخاذ رویکرد همکارانه آن با سایر بازیگران دارد.

تصویرسازی دو سناریوی کندوی عسل و تار عنکبوت از منظر ۸ بُعد بررسی بانکداری باز

آنچه در ادامه تبیین می‌شود، تصویرسازی دو سناریوی کندوی عسل و تار عنکبوت براساس هشت بعدی است که در مورد دنیا و ایران امروز در بخش‌های قبلی نیز مرور شد تا کمی تفاوت‌های زندگی در هر یک از این دو سناریو شفاف‌تر شود.

۷
همکاری‌ها

۴
کاربردها

۱
اکوسیستم

۸
سرمایه‌گذاری

۵
گستره
توسعه

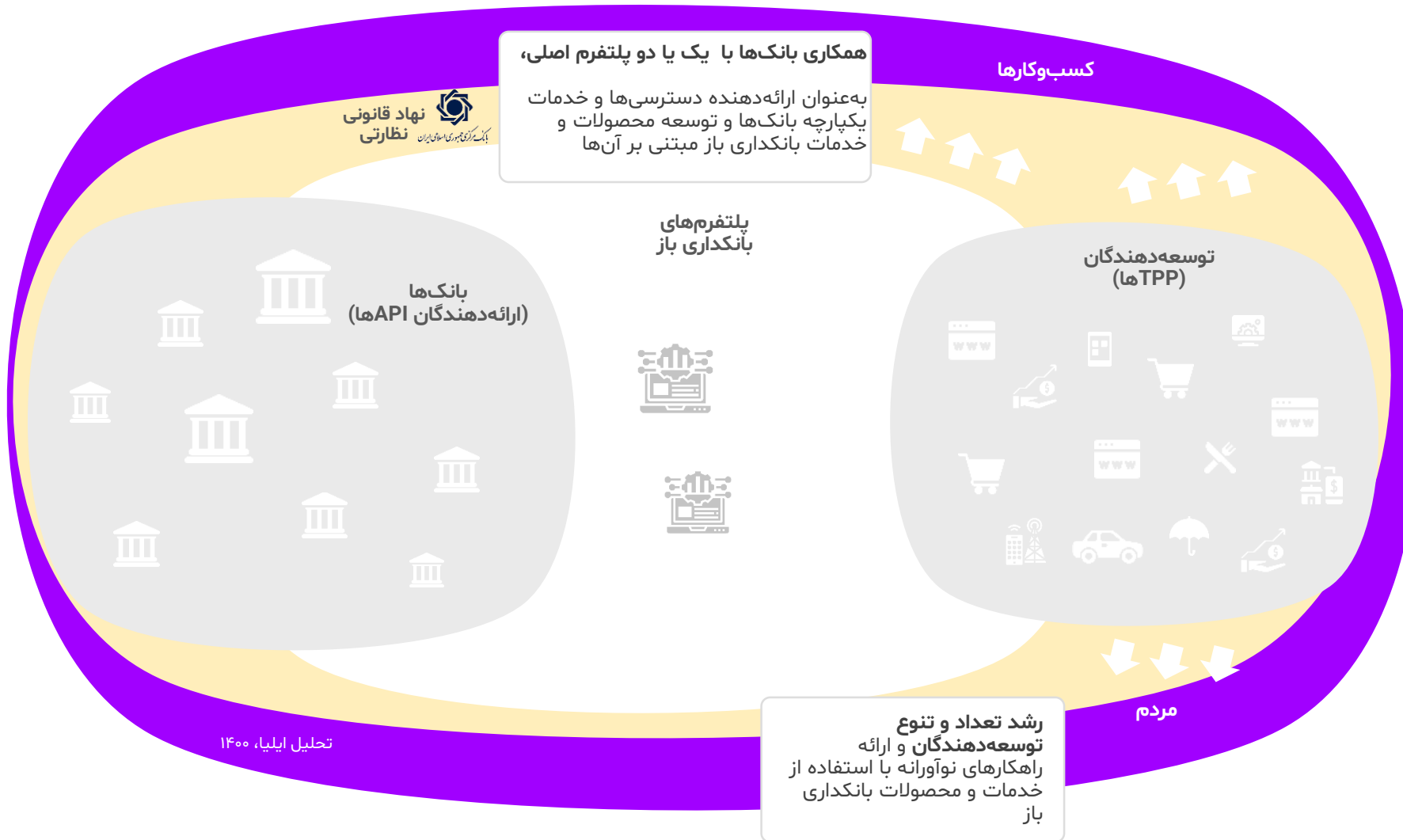
۲
مدل‌های
بانکداری باز

۶
ارزش بازار

۳
محصولات



۱



اکوسیستم بانکداری باز کشور در سناریوی کندوی عسل

در این سناریو، بانک‌های مطرح کشور و همچنین دیگر علاقمندان به این حوزه با یک یا دو پلتفرم اصلی همکاری یا مشارکت می‌کنند.

تحلیل ایلینا، ۱۴۰۰

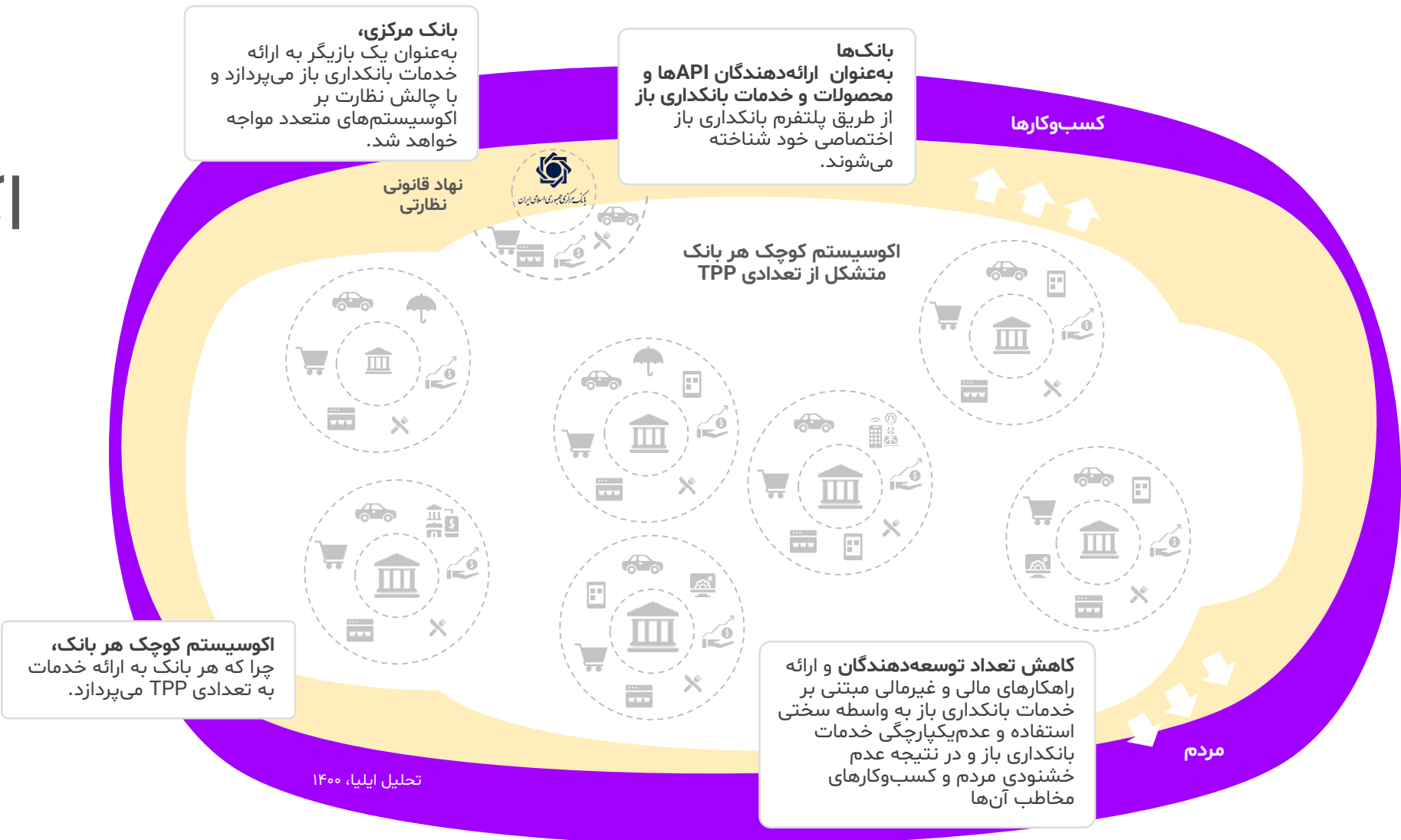
رشد تعداد و تنوع توسعه‌دهندگان و ارائه راهکارهای نوآورانه با استفاده از خدمات و محصولات بانکداری باز





اکوسیستم بانکداری باز کشور در سناریوی تار عنکبوت

در این سناریو، هر بانک اکوسیستم کوچک خود را شکل خواهد داد.

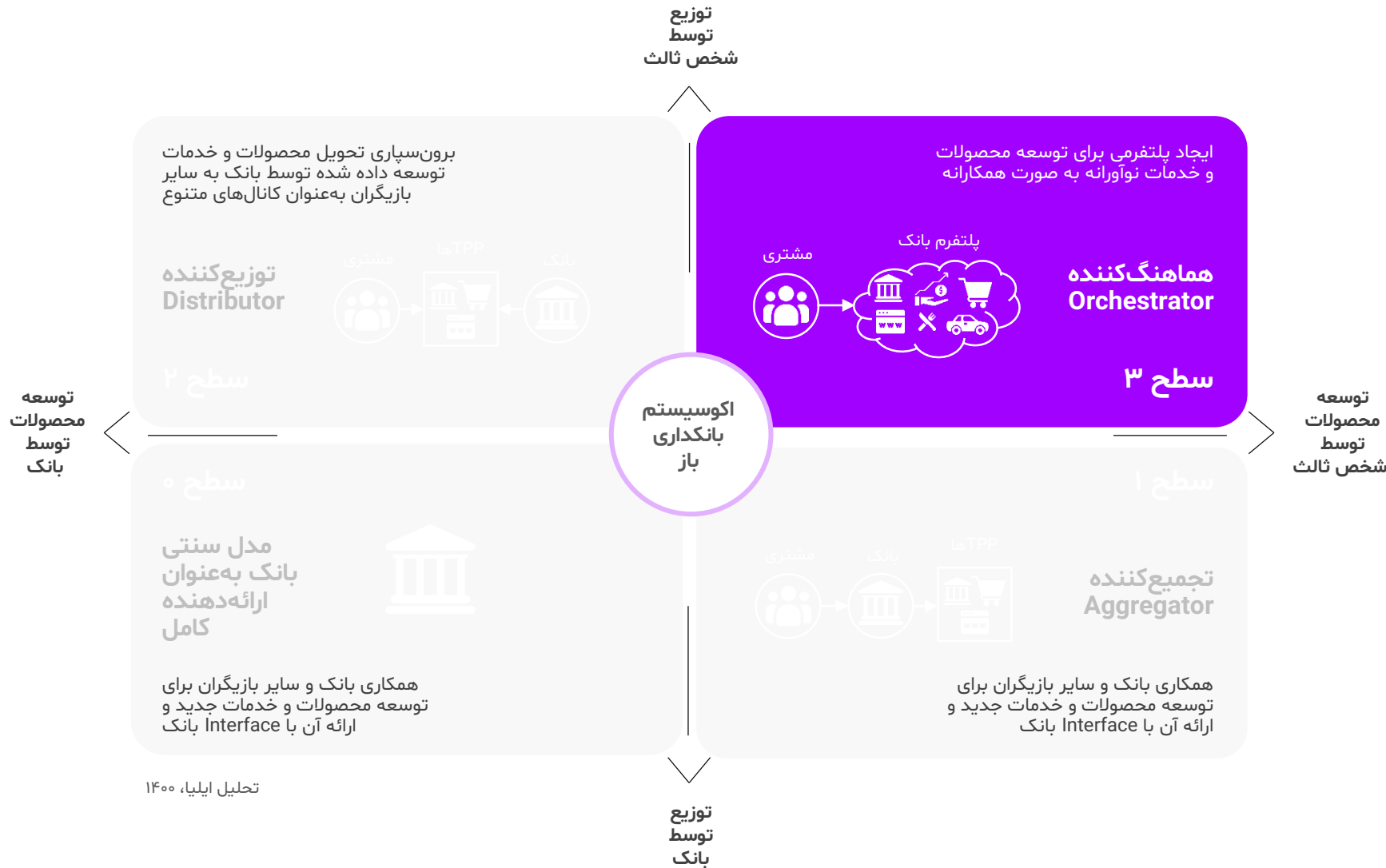




۱

اکوسیستم بانکداری باز کشور در سناریوی کندوی عسل

در این حالت، سطح ۳ انواع مدل‌های اکوسیستم بانکداری باز یعنی هماهنگ‌کننده پرنرنگ‌تر می‌شود.

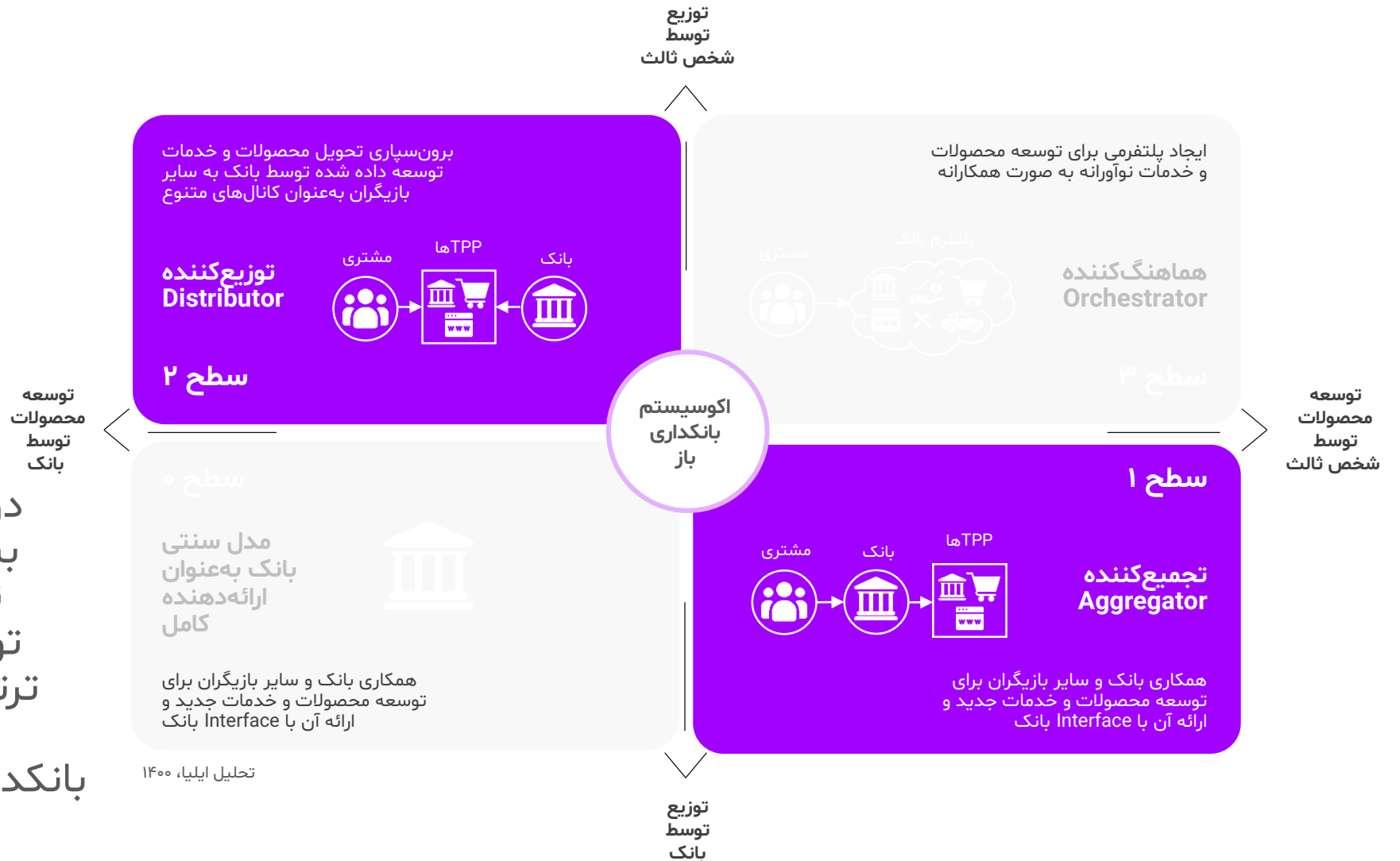




اکوسیستم بانکداری باز کشور

در سناریوی تار عنکبوت

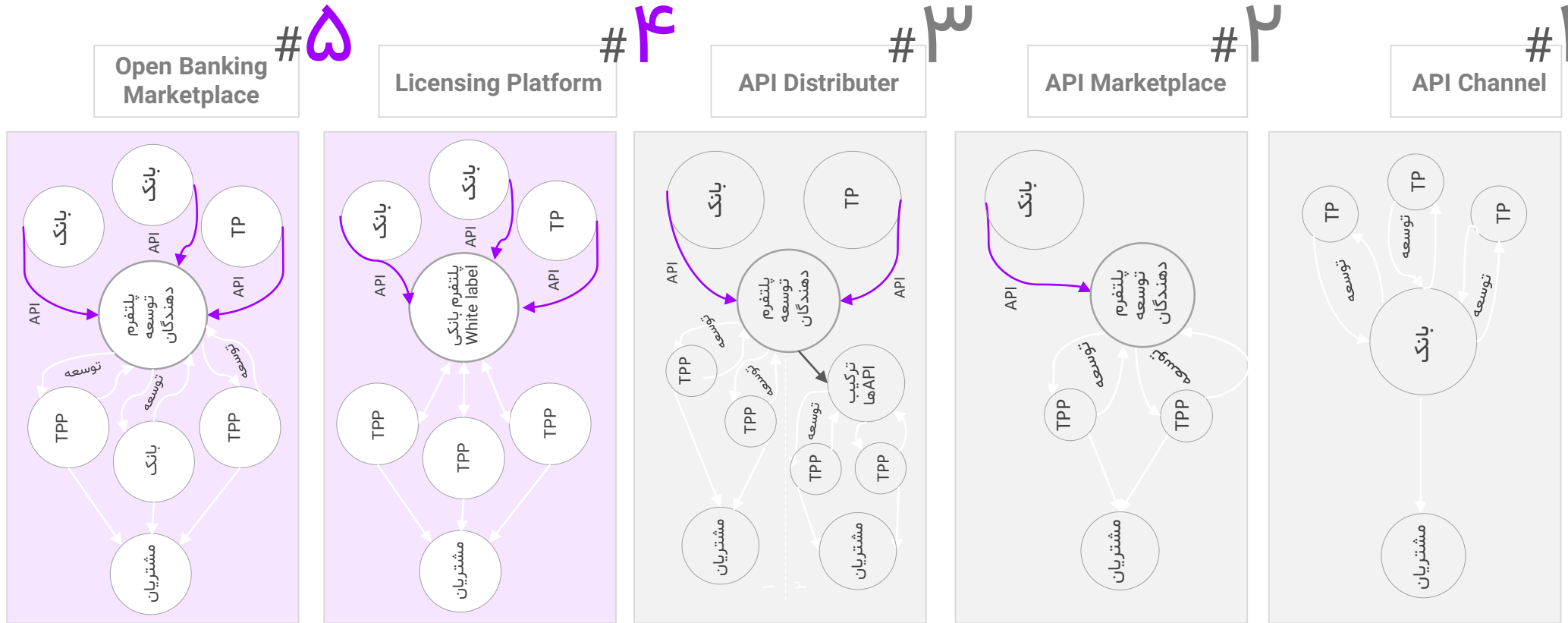
دو نقشی که در این حالت بیشتر شاهد آن هستیم، نقش‌های تجمیع‌کننده و توزیع‌کننده هستند که به ترتیب سطوح ۱ و ۲ از انواع مدل‌های اکوسیستم بانکداری باز را شکل می‌دهند.





انواع مدل‌های بانکداری باز در سناریوی کندوی عسل

در این سناریو، مدل‌های چهارم و پنجم از پنج مدل بانکداری باز بیشتر مشاهده خواهند شد.



تحلیل ایلیا، ۱۴۰۰



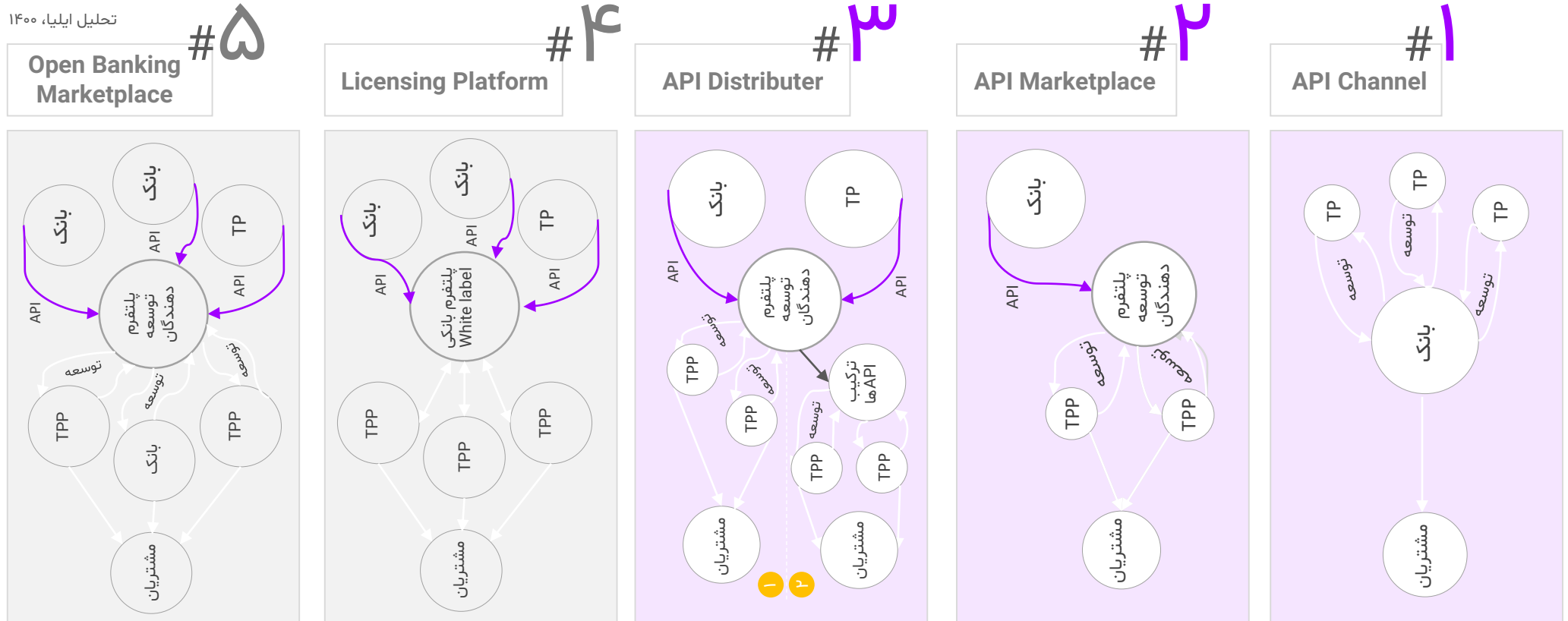
انواع مدل‌های بانکداری باز در سناریوی تار عنکبوت

در این سناریو، مدل‌های اول، دوم و سوم مدل بانکداری باز بیشتر مشاهده خواهند شد.

۲



تحلیل ایلیا، ۱۴۰۰



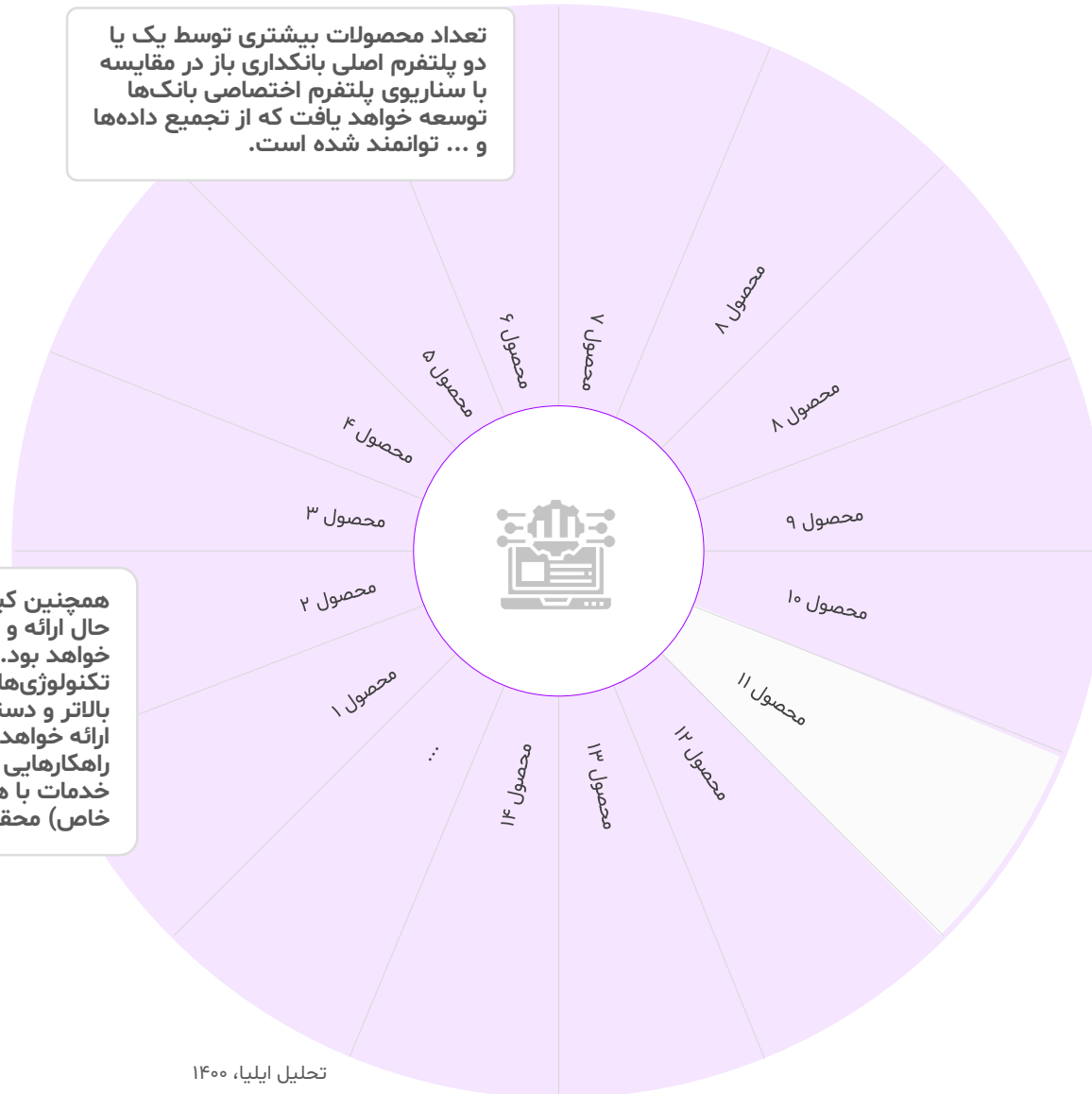


انواع محصولات بانکداری باز در سناریوی کندوی عسل

در این سناریو، تمرکز و همراهی همه بازیگران موجب ارائه محصولات متنوع، باکیفیت و یکپارچه خواهد شد.

تعداد محصولات بیشتری توسط یک یا دو پلتفرم اصلی بانکداری باز در مقایسه با سناریوی پلتفرم اختصاصی بانکها توسعه خواهد یافت که از تجمیع داده‌ها و ... توانمند شده است.

همچنین کیفیت محصولات در حال ارائه و تنوع آنها بیشتر خواهد بود. محصولاتی با تکنولوژی‌ها و فرآیندهای سطح بالاتر و دسترسی‌های کامل‌تر ارائه خواهد شد و امکان ارائه راهکارهایی (متشکل از بسته خدمات با هدف پاسخ به نیازی خاص) محقق خواهد شد.



تحلیل ایلیا، ۱۴۰۰

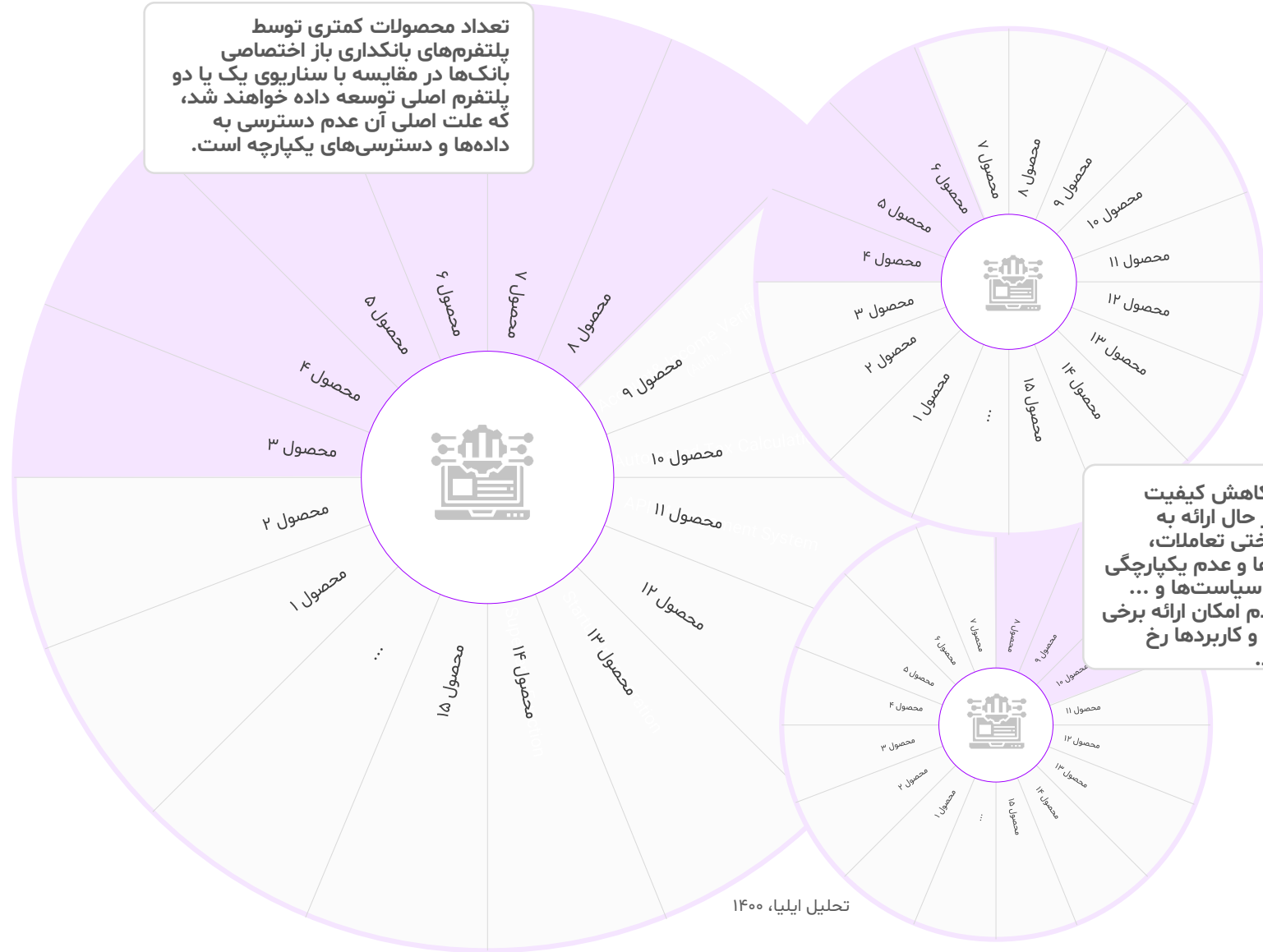


انواع محصولات

بانکداری باز در سناریوی تار عنکبوت

در این سناریو تنوع و کیفیت ارائه خدمات تضعیف خواهد شد.

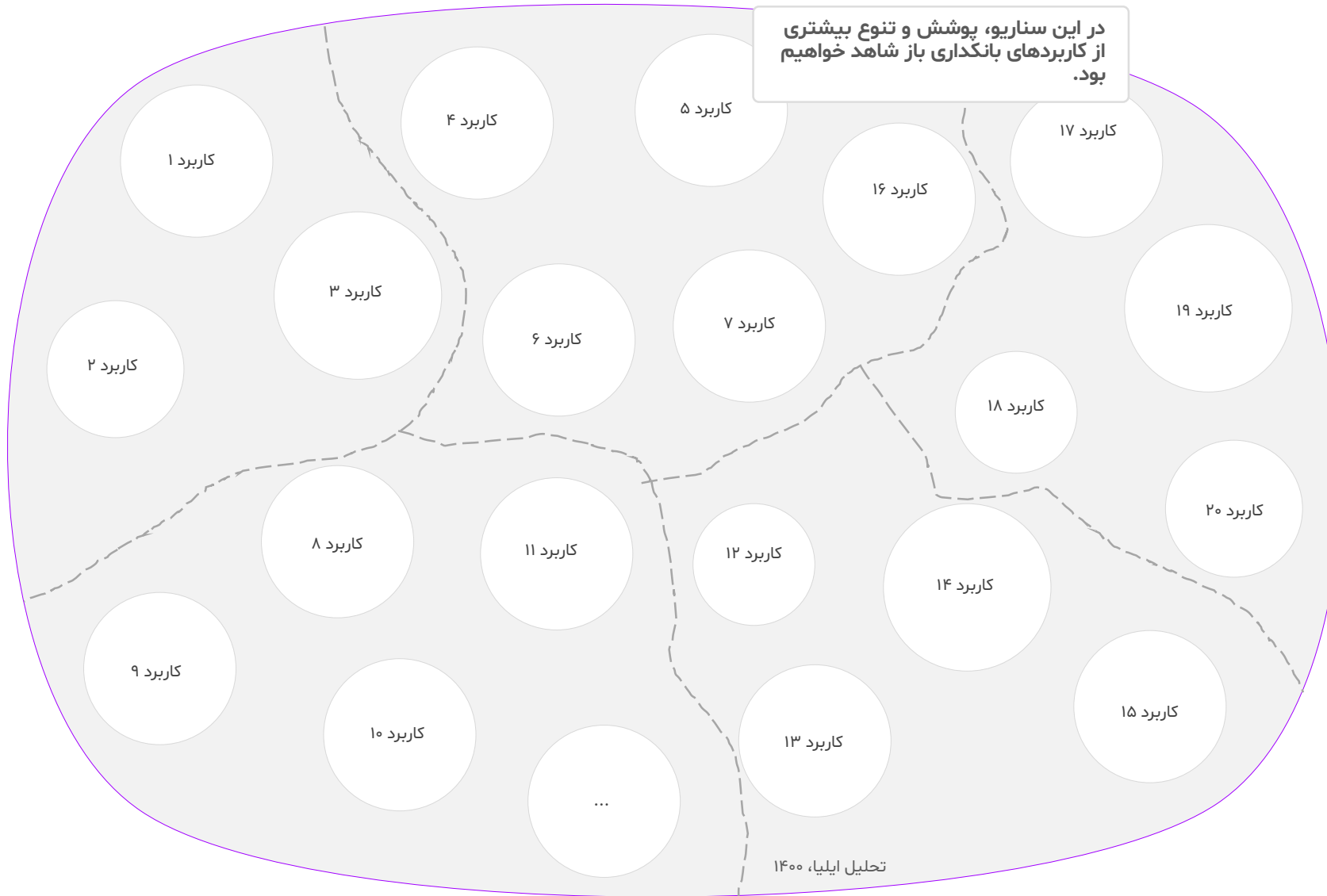
تعداد محصولات کمتری توسط پلتفرم‌های بانکداری باز اختصاصی بانک‌ها در مقایسه با سناریوی یک یا دو پلتفرم اصلی توسعه داده خواهند شد، که علت اصلی آن عدم دسترسی به داده‌ها و دسترسی‌های یکپارچه است.



همینطور کاهش کیفیت خدمات در حال ارائه به واسطه سختی تعاملات، دسترسی‌ها و عدم یکپارچگی رویکردها، سیاست‌ها و ... علاوه بر عدم امکان ارائه برخی محصولات و کاربردها رخ خواهد داد.



در این سناریو، پوشش و تنوع بیشتری از کاربردهای بانکداری باز شاهد خواهیم بود.



انواع کاربردهای (UseCase) بانکداری باز در سناریوی کندوی عسل

در سناریوی کندوی عسل یعنی وقتی که یک یا دو بازیگر اصلی وجود دارند، تنوع بالاتری از کاربردهای بانکداری باز شاهد هستیم.



۴

انواع کاربردهای

(UseCase)

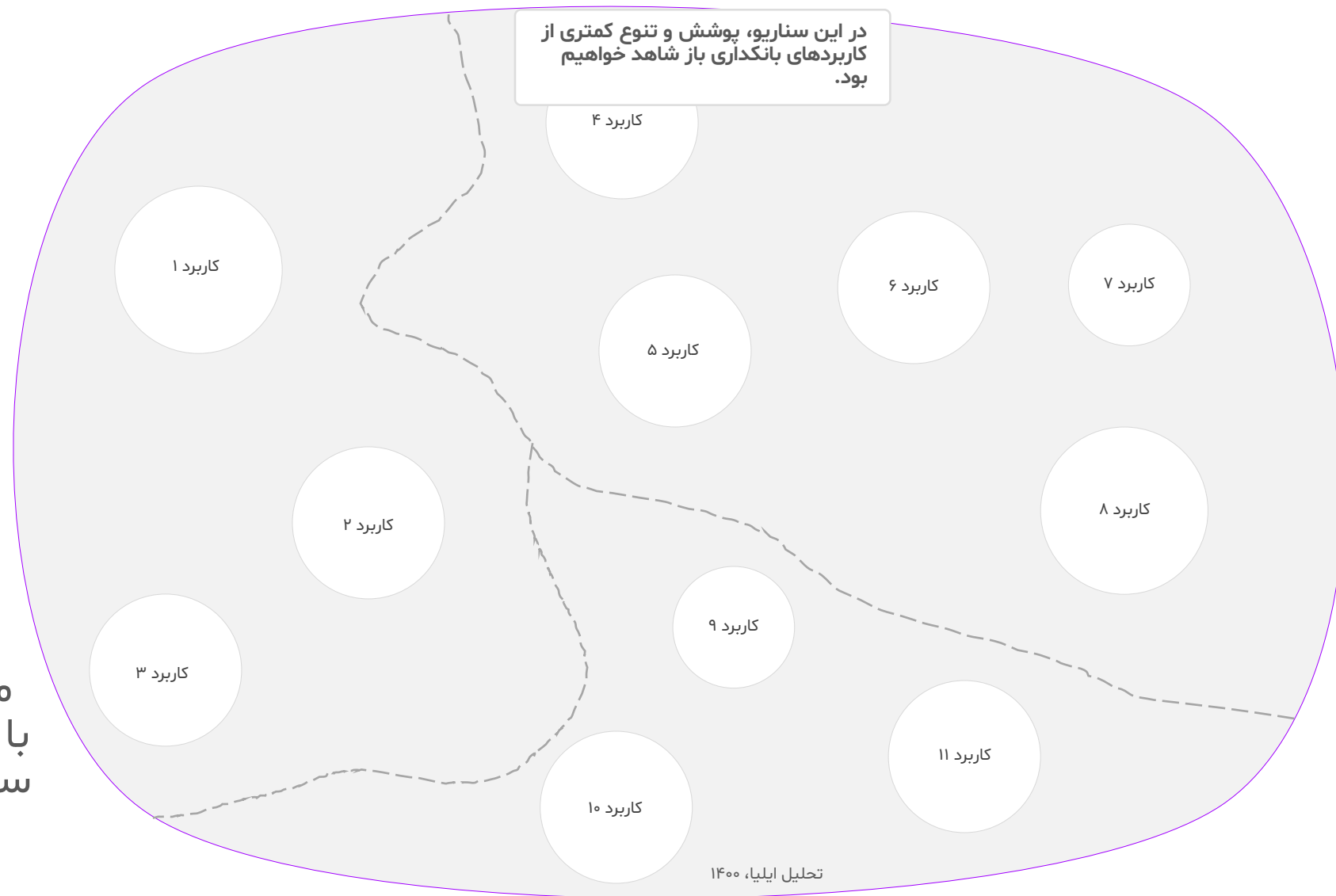
بانکداری باز

در سناریوی

تار عنکبوت

در این سناریو همچون محصولات، کاربردهای کمتر، با دسترسی ناکامل و همراه با سختی دسترسی برای TPP را شاهد خواهیم بود.

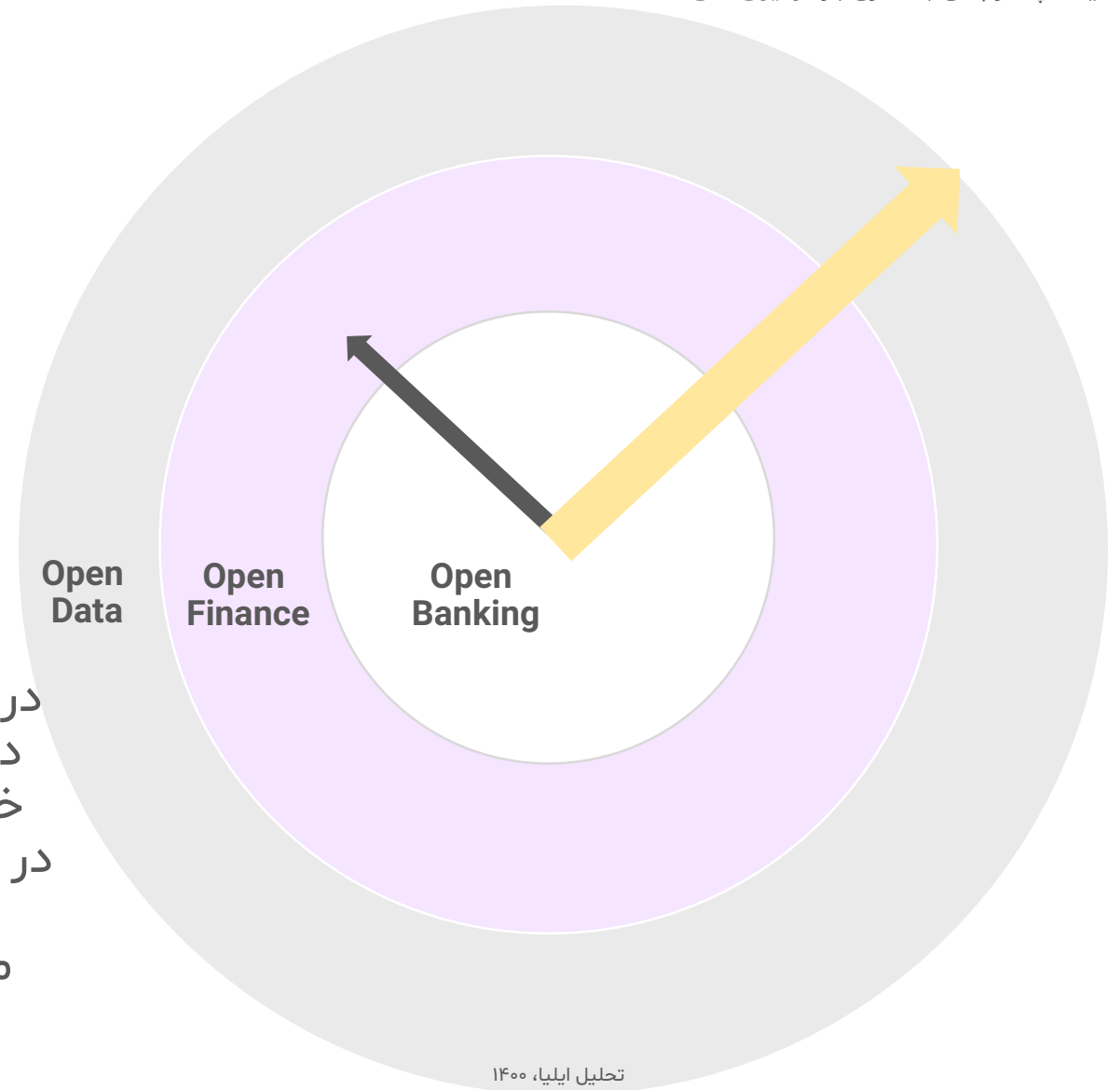
در این سناریو، پوشش و تنوع کمتری از کاربردهای بانکداری باز شاهد خواهیم بود.



۵

گستره بانکداری باز در سناریوهای کندوی عسل و تار عنکبوت

در سناریوی تار عنکبوت، رویکرد منفعلانه و کند آن در دستیابی به فرصت‌ها موجب می‌شود تا طیف گستره خدمات صرفاً محدود به فضای بانکداری باز و برعکس در سناریوی کندوی عسل، با رویکرد فعالانه زنبور عسل در جمع‌آوری فرصت‌ها و پردازش متمرکز روی آن‌ها، می‌توان با سرعت بیشتر و به شکلی معنادارتر فضای Open Data و Open Finance را شاهد بود.



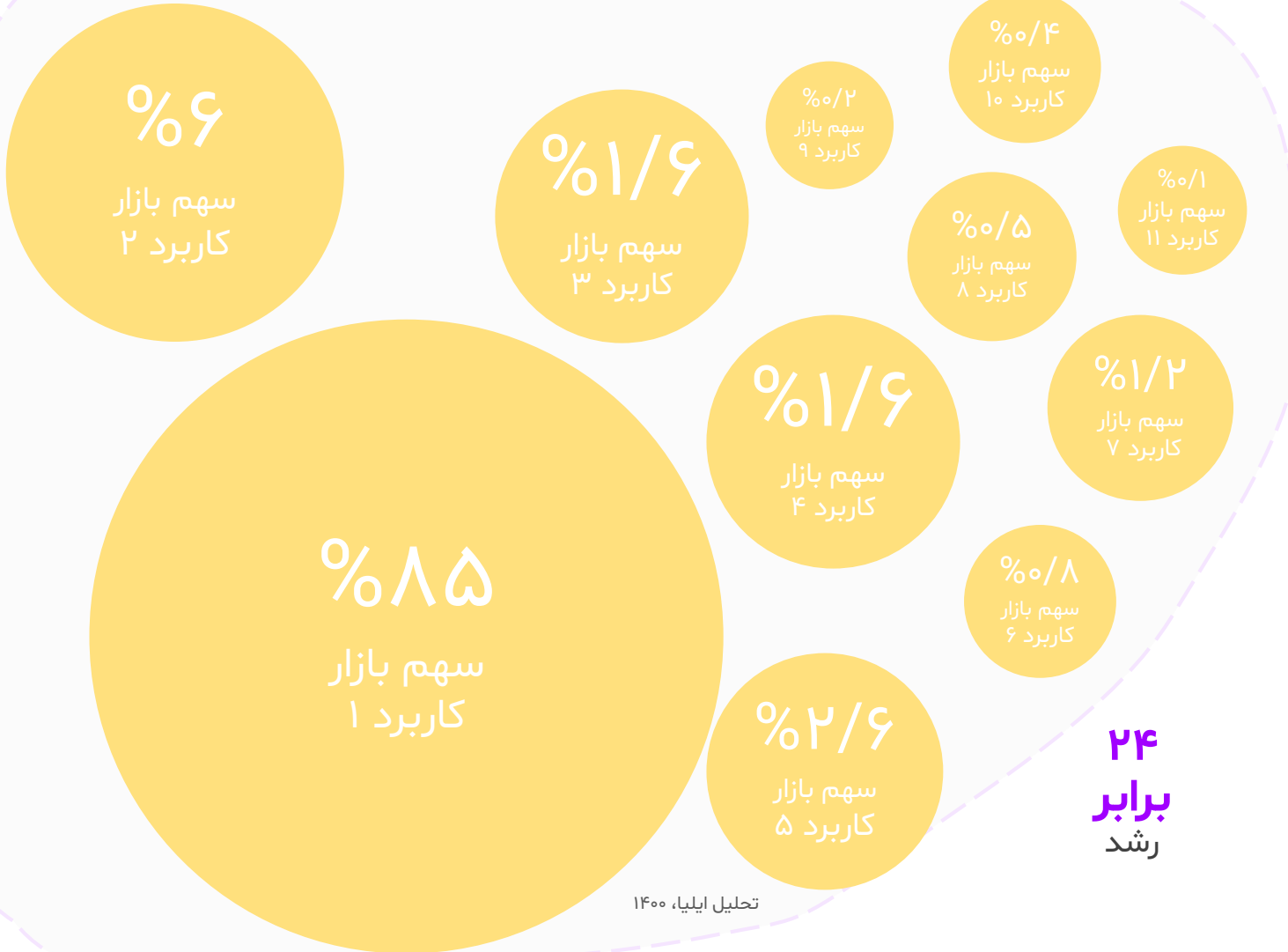
تحلیل ایلپا، ۱۴۰۰



ارزش بازار بانکداری باز در سناریوی کندوی عسل

در سناریوی کندوی عسل، طبق محاسبات تخمینی رشد ارزش بازار بانکداری باز طی ۱۰ سال آینده، حداقل ۲۴ برابر خواهد بود.

۲۹،۰۰۰+ میلیارد تومان



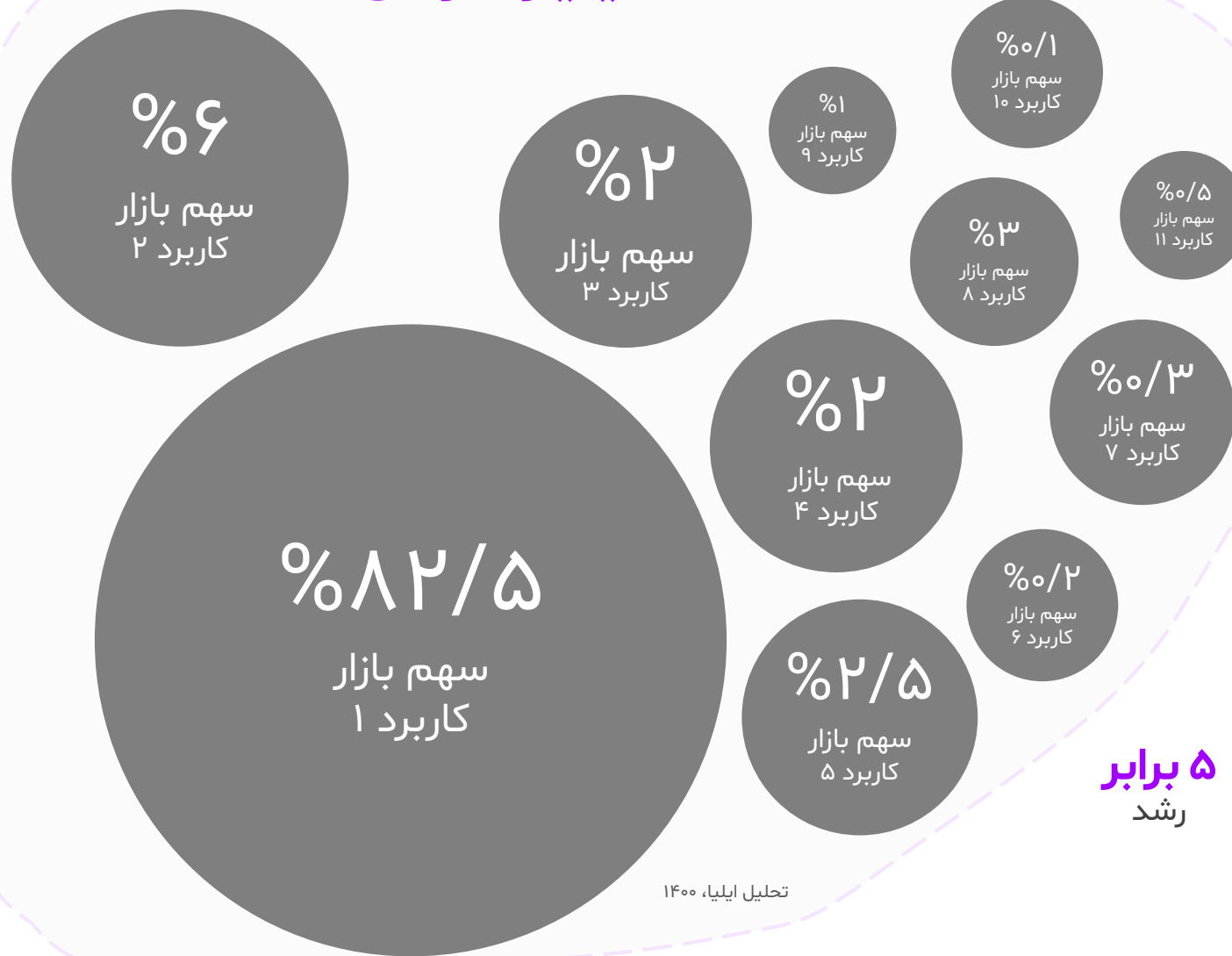
تحلیل ایلپیا، ۱۴۰۰



ارزش بازار بانکداری باز در سناریوی تار عنکبوت

در این سناریو و در افق ۱۴۱۰، تخمین زده می‌شود که ارزش بازار بانکداری باز در کشور، بیش از ۵ برابر اندازه بالقوه فعلی نشود.

+۶،۰۰۰ میلیارد تومان



۵ برابر رشد

تحلیل ایلینا، ۱۴۰۰



۷

مشارکت با
ها TPP

همکاری میان پلتفرمی

سرمایه‌گذاری و تاسیس

همکاری پلتفرم‌های محدود موجود با یکدیگر به شدت وجود دارد چراکه سیاست توسعه یکپارچگی و تمرکز است.

همکاری در زمینه بانکداری باز در سناریوی کندوی عسل

در این سناریو تمایل کلی به همکاری وجود دارد.

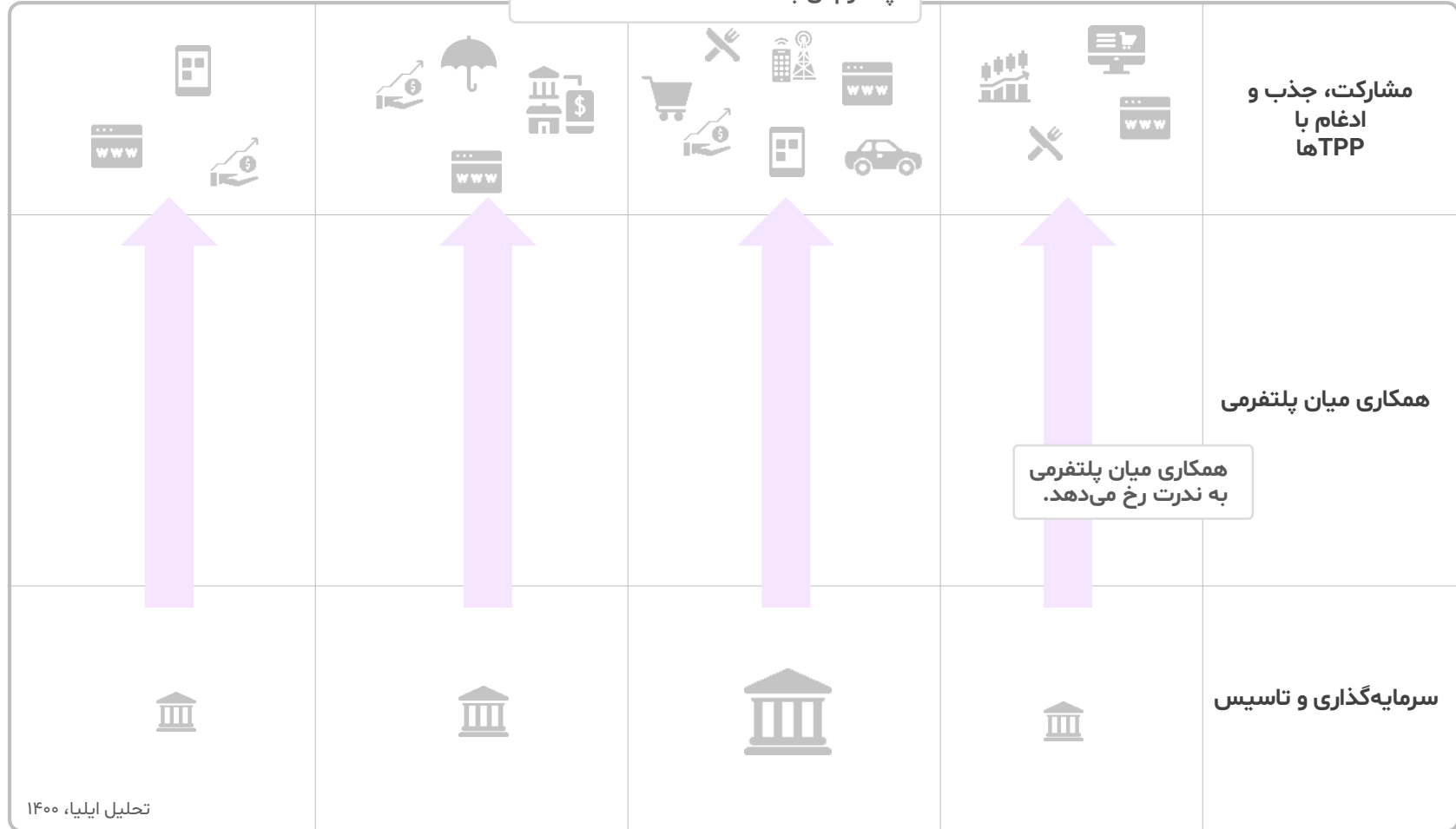
۷



همکاری در زمینه بانکداری باز در سناریوی تار عنکبوت

بانک با هدف بزرگتر
کردن تار خود تمایل
به جذب و خرید
TPPها دارد.

همکاری میان TPPها و پلتفرم‌ها وجود
دارد، رویکرد خرید و جذب توسط بانک و
پلتفرم آن بالاست.



همکاری میان پلتفرمی
به ندرت رخ می‌دهد.

تحلیل اپلیا، ۱۴۰۰



تقریباً **۲۹ برابر**
رشد سرمایه‌گذاری
در پلتفرم‌های بانکداری باز
معادل
۷،۳۰۰ میلیارد تومان

- جلب علاقه و مشارکت سایر سرمایه‌گذاران همچون سرمایه‌گذاران خطرپذیر



تقریباً **۶ برابر**
رشد سرمایه‌گذاری
در پلتفرم‌های بانکداری باز
معادل
۱،۵۰۰ میلیارد تومان

- عمدتاً به شکل راه‌اندازی، خرید و یا جذب پلتفرم به‌عنوان پلتفرم اختصاصی بانک
- سرمایه‌گذاری نیز عمدتاً توسط خود بانک انجام می‌شود.

۸

سرمایه‌گذاری

در زمینه
بانکداری باز
در سناریوهای
کندوی عسل
و **تار عنکبوت**

اینطور تخمین زده می‌شود که در سناریوی کندوی عسل رشد سرمایه‌گذاری **۲۹ برابری** در این حوزه رخ دهد و مشارکت سایر موجودیت‌ها مانند سرمایه‌گذاران خطرپذیر نیز جلب شود.

* اعداد با در نظر گرفتن نسبت حدودی ۲۵ درصدی میزان سرمایه‌گذاری از ارزش بازار (طبق بنچمارک خارجی و داخلی) محاسبه شده‌اند و صرفاً برای انتقال حسی از بازار محاسبه شده است.



تمایز دو سناریوی کندوی عسل و تار عنکبوت در یک نگاه



سناریوی تار عنکبوت



سناریوی کندوی عسل

سطوح ۱ و ۲: تجمیع‌کننده و توزیع‌کننده	۱ اکوسیستم	سطح ۳: هماهنگ‌کننده
مدل‌های ۱، ۲ و ۳: API Channel، API Marketplace و API Distributer	۲ مدل‌ها	مدل‌های ۴ و ۵: Open Banking Marketplace و Licensing Platform
کمتر، با تنوع کمتر و غیریکپارچه	۳ محصولات	بیشتر، با تنوع بیشتر و یکپارچه‌تر
کمتر و با دسترسی سخت	۴ کاربردها	بیشتر و با دسترسی ساده‌تر
Open Banking و تا حدی Open Finance	۵ گستره توسعه	Open Data که شامل دو سطح دیگر هم هست
۶،۰۰۰+ میلیارد تومان، ۵ برابر ارزش فعلی	۶ ارزش بازار	۲۹،۰۰۰+ میلیارد تومان، ۲۴ برابر ارزش فعلی
هر بانک با اکوسیستم خودش	۷ همکاری	تمایل کلی همکاری و میان‌پلتفرمی
تقریباً ۶ برابر معادل ۱،۵۰۰ میلیارد تومان	۸ سرمایه‌گذاری	تقریباً ۲۹ برابر معادل ۷،۳۰۰ میلیارد تومان



کندوی عسل
یا
تارهای عنکبوت؟

برای آنکه بتوان تحلیل شفاف‌تری از وضعیت بازیگران و ذی‌نفعان در هر سناریو بدست آورد، پنج گروه ذی‌نفع برای مقوله بانکداری باز در کشور شناسایی شد و از سوی دیگر عوامل مؤثر بر رضایت هر یک از این ذی‌نفعان در ارتباط با مقوله بانکداری باز تبیین شد. در ادامه نشان داده می‌شود که تغییر میزان رضایت هر یک از ذی‌نفعان در هر یک از دو سناریوی کندوی عسل و تار عنکبوت در افق ۱۰ سال آینده کشور به چه صورت خواهد بود. اینکه کندوی عسل برای بازیگران و ذی‌نفعان سناریوی جذاب‌تری است یا سناریوی تار عنکبوت؟



مشتری نهایی



TPPs



پلتفرم‌ها



بانک‌ها



بانک مرکزی

عوامل مؤثر بر رضایت ذی‌نفعان مختلف (پنج گروه ذی‌نفع) بانکداری باز در کشور

تحلیل ایپا، ۱۴۰۰

میزان مقبولیت در اکوسیستم

سهولت ساختاردهی

سهولت نظارت

سهولت انجام اقدام اصلاحی



بانک مرکزی

سرعت ارائه محصولات و خدمات جدید

بهبود تصویر برند و اعتبار

تنوع محصولات و خدمات

ROI بانکداری باز



بانک‌ها

دستیابی به API‌های بیشتر

دستیابی به پایگاه داده قدرتمند از مشتریان

کسب درآمد بیشتر و چند طرفه

میزان سرمایه‌گذاری در پلتفرم



پلتفرم‌ها

تقاضا برای محصولات بانکداری باز

محصولات متنوع و یکپارچه بانکداری باز

هزینه محصولات بانکداری باز

دریافت یکپارچه خدمات موردنیاز

تجربه کاربری

محصولات مقرون به صرفه



TPPs



مشتری نهایی

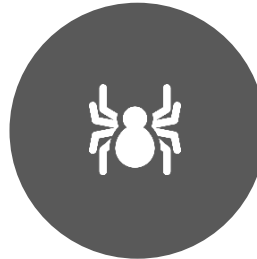




بانک
مرکزی

ذی‌نفعان بانکداری باز؛ بانک مرکزی

سناریوی
تار عنکبوت



اما در این سناریو، بانک مرکزی خود به‌عنوان یک بازیگر در اکوسیستم ایفای نقش کرده و از این رو شاخص‌های انجام اقدام اصلاحی و میزان مقبولیتش در اکوسیستم نیز کاهش می‌یابد. هرچند شاخص‌های سهولت ساختاردهی و نظارت از مواردی هستند که حتی با وقوع این سناریوی نیز می‌تواند بهبود یابد.

سناریوی
کندوی عسل



در سناریوی کندوی عسل، نقش بانک مرکزی به‌عنوان یک ذی‌نفع کلیدی در فضای بانکداری باز از آنچه در حال حاضر شاهد آن هستیم تغییر مثبتی خواهد کرد و به نقش واقعی آن و جایگاه نظارتی و ساختاردهی خود نزدیکتر خواهد شد. در این سناریو، بانک مرکزی شاهد بهبود جدی در شاخص‌های رضایت‌مندی خود همچون سهولت ساختاردهی، نظارت، انجام اقدام اصلاحی خواهد بود و مقبولیت بیشتری نیز در اکوسیستم خواهد داشت.

ذی‌نفعان بانکداری باز؛ بانک‌ها



بانک

سناریوی
تار عنکبوت



بانک‌ها در این سناریو، شاهد تغییر چشم‌گیری نسبت به وضعیت کنونی خود نخواهند بود. کمی تنوع بیشتر در محصولات و خدمات در حال ارائه‌شان و سرعت ارائه آن‌ها به واسطه استفاده از ظرفیت‌های بیرونی محقق خواهد شد و شاید ROI بانکداری باز در کل نیز به واسطه تجمع تمرکز بر راه‌اندازی پلتفرم هر بانک نسبت به وضعیت کنونی کل بانکداری باز افزایش یابد اما قابل مقایسه با اندازه آن در سناریوی کندوی عسل نخواهد بود.

سناریوی
کندوی عسل



در این سناریو، همه عوامل رضایت یک بانک در فضای بانکداری باز بهبود جدی خواهند داشت. بانکی که در توسعه پلتفرم اصلی بانکداری باز مشارکت موثر می‌نماید، هم از منظر برند و اعتبار به‌عنوان یک بانک نوآور، آینده‌نگر و البته مؤثر شناخته می‌شود. همچنین در ارائه محصولات متنوع و با سرعت ارائه مناسب توانمند شده و نهایتاً به واسطه ارزشی که یک پلتفرم متمرکز بانکداری باز تجربه خواهد کرد، بانک نیز بازگشت سرمایه قابل توجهی را در سرمایه‌گذاری خود به دست خواهد آورد.



پلتفرم

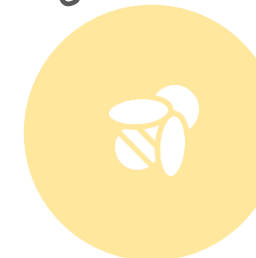
ذی‌نفعان بانکداری باز؛ پلتفرم‌ها

سناریوی
تار عنکبوت



در این سناریو نیز به واسطه آنکه روند جهانی سرمایه‌گذاری در پلتفرم‌های بانکداری باز رو به رشد است، سرمایه‌گذاری در پلتفرم‌ها (که در این سناریو پلتفرم هر بانک خواهد بود) نسبت به وضعیت کنونی افزایش می‌یابد و همچنین به واسطه رشد روزافزون فینتک‌ها و کسب‌وکارهای متقاضی محصولات و خدمات بانکداری باز، تقاضا نیز افزایش خواهد یافت. اما بهبود در سایر شاخص‌ها همچون سهولت دسترسی پلتفرم‌ها به داده‌ها و خدمات بانک‌ها و یا API‌های بیشتر (شامل مالی و غیرمالی) و کسب درآمد چند طرفه از این طریق محقق نخواهد شد.

سناریوی
کندوی عسل



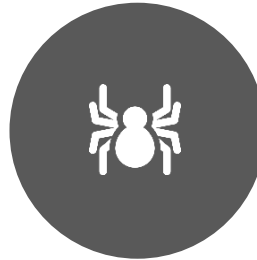
در سناریوی کندوی عسل، عنوان پلتفرم به همان یک یا دو مورد پلتفرمی اشاره دارد که همه بانک‌ها به صورت متمرکز روی آن‌ها سرمایه‌گذاری و مشارکت می‌کنند. در این حالت علاوه بر رشد سرمایه‌گذاری و تقاضا برای محصولات بانکداری باز که روندهای تقویت‌شده با ظهور این سناریو هستند، شاخص‌های دسترسی به داده‌ها و خدمات بانکی، API‌های بیشتر و کسب درآمد چند طرفه که جزو خواص ذاتی این سناریو بوده نیز به شدت ارتقاء می‌یابد.



TPP

ذی‌نفعان بانکداری باز؛ TPPها (توسعه‌دهنده‌ها)

سناریوی
تار عنکبوت



رضایت‌مندی TPPها با تحقق سناریوی تار عنکبوت، متوجه کاهش خواهد بود. چرا که در این حالت پوشش بانکی محصولات و خدمات در حال ارائه محدود شده، استفاده از محصولات و خدمات بانکی توسط TPPها و یکپارچه ساختن آنها به علت پراکندگی و عدم استاندارد بودن APIهای ارائه‌دهندگان دشوارتر شده و نهایتاً به علت انحصار، هزینه خدمات بانکداری باز نیز می‌تواند افزایش یابد.

سناریوی
کندوی عسل



در سناریوی کندوی عسل، به‌علت تمرکز و یکپارچگی، پوشش بانکی بالاتر یا کامل، وجود محصولات متنوع و یکپارچه که به سادگی نیز قابل دستیابی و استفاده هستند را شاهد خواهیم بود. هر چند در این حالت نیز تعیین کننده هزینه خدمات می‌تواند آن یک یا دو پلتفرم باشند اما با نقش پررنگ بانک مرکزی در این سناریو این مسئله تعدیل خواهد شد.



مشتری
نهایی

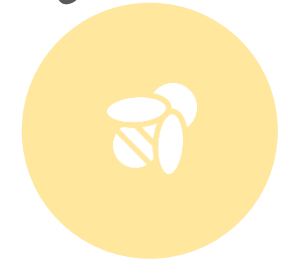
ذی‌نفعان بانکداری باز؛ مشتری نهایی

سناریوی
تار عنکبوت



در سناریوی تار عنکبوت، تفاوت چشم‌گیری از منظر مشتری نهایی با وضعیت حال حاضر پیش‌بینی نمی‌شود چراکه در این حالت نیز ممکن است صرفاً کمی تنوع محصولات بالا رفته، یکپارچگی‌شان کاهش یابد و همچنین قیمت آن‌ها افزایش یابد اما به صورت کلی تجربه مشتری در سطح جامعه تفاوت چشمگیری نخواهد داشت. شاید علت اصلی همان باشد که برخلاف سناریوی کندوی عسل، دغدغه (یا رقابت) اینکه چه سرویسی را می‌توان از چه پلتفرم بانکداری باز دریافت کرد جدی‌تر است تا رضایت مشتری نهایی.

سناریوی
کندوی عسل



با تحقق سناریوی کندوی عسل، تجربه مشتری نهایی از منظر دریافت خدمات یکپارچه، متنوع، سریع و مقرون به صرفه بهبود جدی می‌یابد؛ چرا که توسعه‌دهندگان و ارائه‌کنندگان خدمات دغدغه اصلی‌شان ایجاد رضایت مشتری است بجای آنکه از کدام پلتفرم بانکداری باز می‌توانند چه سرویسی دریافت نمایند. تفاوت روی ارزش پیشنهادی نهایی به مشتری ایجاد می‌شود نه خدمات دریافتی از پلتفرم‌های بانکداری باز.

جمع‌بندی وضعیت رضایت ذی‌نفعان مختلف بانکداری باز در هر سناریو

تحلیل ایلیا، ۱۴۰۰	سناریوی کندوی عسل			سناریوی تار عنکبوت			وضع موجود			ایکون		
	امتیاز	امتیاز	امتیاز	امتیاز	امتیاز	امتیاز	امتیاز	امتیاز				
۱۲	سهولت ساختاردهی	۳	میزان مقبولیت در اکوسیستم	۳	سهولت نظارت	۳	سهولت ساختاردهی	۱	میزان مقبولیت در اکوسیستم	۱	بانک مرکزی	
	سهولت نظارت	۳		۳	سهولت نظارت	۲	سهولت نظارت	۱		۱		
	سهولت انجام اقدام اصلاحی	۳		۳	سهولت انجام اقدام اصلاحی	۱	سهولت انجام اقدام اصلاحی	۱		۱		
۱۲	بهبود تصویر برند و اعتبار	۳	سرعت ارائه محصولات و خدمات جدید	۳	بهبود تصویر برند و اعتبار	۲	بهبود تصویر برند و اعتبار	۲	سرعت ارائه محصولات و خدمات جدید	۱	بانک‌ها	
	تنوع محصولات و خدمات	۳		۳	تنوع محصولات و خدمات	۲	تنوع محصولات و خدمات	۱		۱		
	ROI بانکداری باز	۳		۳	ROI بانکداری باز	۱	ROI بانکداری باز	۲		۲		
۱۴	دستیابی به پایگاه داده قدرتمند از مشتریان	۲	دستیابی به API‌های بیشتر	۳	دستیابی به پایگاه داده قدرتمند از مشتریان	۲	دستیابی به پایگاه داده قدرتمند از مشتریان	۱	دستیابی به API‌های بیشتر	۲	پلتفرم‌ها	
	کسب درآمد بیشتر و چند طرفه	۳	تقاضا برای محصولات بانکداری باز	۳	کسب درآمد بیشتر و چند طرفه	۱	کسب درآمد بیشتر و چند طرفه	۱	تقاضا برای محصولات بانکداری باز	۱		
	میزان سرمایه‌گذاری در پلتفرم	۳		۳	میزان سرمایه‌گذاری در پلتفرم	۲	میزان سرمایه‌گذاری در پلتفرم	۱		۱		
۱۰	محصولات متنوع و یکپارچه بانکداری باز	۳	پوشش بانکی	۳	محصولات متنوع و یکپارچه بانکداری باز	۲	محصولات متنوع و یکپارچه بانکداری باز	۲	پوشش بانکی	۲	TPPs	
	هزینه محصولات بانکداری باز	۱	سهولت استفاده از محصولات بانکداری باز	۳	هزینه محصولات بانکداری باز	۲	هزینه محصولات بانکداری باز	۳	سهولت استفاده از محصولات بانکداری باز	۲		
۱۴	دریافت یکپارچه خدمات موردنیاز	۳	گزینه‌های متنوع در محصولات و خدمات	۳	دریافت یکپارچه خدمات موردنیاز	۱	دریافت یکپارچه خدمات موردنیاز	۲	گزینه‌های متنوع در محصولات و خدمات	۱	مشتری نهایی	
	تجربه کاربری	۳	سرعت دریافت خدمات	۳	تجربه کاربری	۲	تجربه کاربری	۲	سرعت دریافت خدمات	۲		
	محصولات مقرون به صرفه	۲		۲	محصولات مقرون به صرفه	۲	محصولات مقرون به صرفه	۳		۳		

امتیاز میزان رضایت هر ذی‌نفع از شرایط هر شاخص
 ۱: کم
 ۲: متوسط
 ۳: زیاد

جمع‌بندی وضعیت رضایت ذی‌نفعان مختلف بانکداری باز در هر سناریو

تحلیل آمیلا، ۱۴۰۰	سناریوی کندوی عسل			سناریوی تار عنکبوت			وضع موجود		
	امتیاز	امتیاز	امتیاز	امتیاز	امتیاز	امتیاز	امتیاز	امتیاز	امتیاز
۱۲	سهولت ساختاردهی	سهولت ساختاردهی	سهولت ساختاردهی	سهولت ساختاردهی	سهولت ساختاردهی	سهولت ساختاردهی	سهولت ساختاردهی	سهولت ساختاردهی	سهولت ساختاردهی
	سهولت اقدامات	سهولت اقدامات	سهولت اقدامات	سهولت اقدامات	سهولت اقدامات	سهولت اقدامات	سهولت اقدامات	سهولت اقدامات	سهولت اقدامات
۱۲	بهبود تصویر برند و اعتبار	بهبود تصویر برند و اعتبار	بهبود تصویر برند و اعتبار	بهبود تصویر برند و اعتبار	بهبود تصویر برند و اعتبار	بهبود تصویر برند و اعتبار	بهبود تصویر برند و اعتبار	بهبود تصویر برند و اعتبار	بهبود تصویر برند و اعتبار
	تنوع محصولات و خدمات	تنوع محصولات و خدمات	تنوع محصولات و خدمات	تنوع محصولات و خدمات	تنوع محصولات و خدمات	تنوع محصولات و خدمات	تنوع محصولات و خدمات	تنوع محصولات و خدمات	تنوع محصولات و خدمات
۱۴	کسب درآمد بیشتر	کسب درآمد بیشتر	کسب درآمد بیشتر	کسب درآمد بیشتر	کسب درآمد بیشتر	کسب درآمد بیشتر	کسب درآمد بیشتر	کسب درآمد بیشتر	کسب درآمد بیشتر
	میزان سرمایه‌گذاری در پلتفرم	میزان سرمایه‌گذاری در پلتفرم	میزان سرمایه‌گذاری در پلتفرم	میزان سرمایه‌گذاری در پلتفرم	میزان سرمایه‌گذاری در پلتفرم	میزان سرمایه‌گذاری در پلتفرم	میزان سرمایه‌گذاری در پلتفرم	میزان سرمایه‌گذاری در پلتفرم	میزان سرمایه‌گذاری در پلتفرم
۱۰	محصولات متنوع بانکداری	محصولات متنوع بانکداری	محصولات متنوع بانکداری	محصولات متنوع بانکداری	محصولات متنوع بانکداری	محصولات متنوع بانکداری	محصولات متنوع بانکداری	محصولات متنوع بانکداری	محصولات متنوع بانکداری
	هزینه محصولات	هزینه محصولات	هزینه محصولات	هزینه محصولات	هزینه محصولات	هزینه محصولات	هزینه محصولات	هزینه محصولات	هزینه محصولات
۱۴	دریافت یکپارچه خدمات موردنیاز	دریافت یکپارچه خدمات موردنیاز	دریافت یکپارچه خدمات موردنیاز	دریافت یکپارچه خدمات موردنیاز	دریافت یکپارچه خدمات موردنیاز	دریافت یکپارچه خدمات موردنیاز	دریافت یکپارچه خدمات موردنیاز	دریافت یکپارچه خدمات موردنیاز	دریافت یکپارچه خدمات موردنیاز
	تجربه کاربری	تجربه کاربری	تجربه کاربری	تجربه کاربری	تجربه کاربری	تجربه کاربری	تجربه کاربری	تجربه کاربری	تجربه کاربری
۱۴	محصولات مقرون به صرفه	محصولات مقرون به صرفه	محصولات مقرون به صرفه	محصولات مقرون به صرفه	محصولات مقرون به صرفه	محصولات مقرون به صرفه	محصولات مقرون به صرفه	محصولات مقرون به صرفه	محصولات مقرون به صرفه
	سرعت دریافت خدمات	سرعت دریافت خدمات	سرعت دریافت خدمات	سرعت دریافت خدمات	سرعت دریافت خدمات	سرعت دریافت خدمات	سرعت دریافت خدمات	سرعت دریافت خدمات	سرعت دریافت خدمات
۶۲	۳۷			۳۴			۳۴		

با تحقق سناریوی کندوی عسل، منافع همه پنج دسته ذی‌نفعان بانک مرکزی، بانکها، پلتفرم‌ها، TPPها و مشتری نهایی بیش از حال حاضر و سناریوی تار عنکبوت تأمین می‌شود و در نتیجه آن میزان رضایت همگی ذینفعان بالاتر خواهد رفت.

در صورت تحقق سناریوی تار عنکبوت، وضعیت TPPها از وضعیت کنونی آنها نیز نامناسب‌تر خواهد شد و چالش‌هایشان در دستیابی به محصولات بانکداری باز با پوشش کامل، هزینه مناسب و استفاده از آنها در محصولات و خدماتشان سخت‌تر می‌شود.

جالب توجه است که تحقق سناریوی تار عنکبوت، تفاوت‌چندانی برای بانکها و مشتری نهایی ایجاد نخواهد کرد (برای بانکها کمی مطلوب‌تر و برای مشتری نهایی کمی نامطلوب‌تر می‌شود) اما در سناریوی کندوی عسل وضعیت رضایت هر دو بهبود قابل توجه می‌یابد.

امتیاز میزان رضایت هر ذی‌نفع از شرایط هر شاخص
 ۱: کم
 ۲: متوسط
 ۳: زیاد





سناریوها،

تصویرهای ذهنی ما از آینده‌اند که اقدامات پیشروی‌مان، تحقق یا عدم تحققشان را دور و یا نزدیک می‌کنند.

امروز، باید تصمیم بگیریم که **کندوی عسلی** با رضایت بالاتر برای همه بازیگران می‌خواهیم یا **تارهای عنکبوتی** که با طبیعت مفهوم بانکداری باز در تناقض است ...

پیوست ۱

رنگ‌ها

رنگ اصلی گزارش	
رنگ اصلی سناریوی کندوی عسل	
رنگ پشتیبان گزارش	
رنگ اصلی سناریوی تار عنکبوت	

نمادها

۱ اعداد نماینده ابعاد بررسی بانکداری باز	
نماد سناریوی کندوی عسل	
نماد سناریوی تار عنکبوت	
بانک مرکزی	
بانک	
پلتفرم	
توسعه‌دهنده/TPPS	
مشتری نهایی	

راهنمای نمادها و رنگ‌ها

گزارش آینده پلتفرم‌های بانکداری باز در ایران، دارای تعدادی رنگ و نماد اصلی می‌باشد که در طول گزارش برحسب بخش و موضوع موردنظر به‌کار رفته است؛

این رنگ‌ها و نمادهای قراردادی در ادامه توضیح داده شده است:

پیوست ۲

دو رویکرد متفاوت نسبت به بانکداری باز:

رویکرد رگولاتوری محور

کشورها (مناطق) که به توسعه سیاست‌گذاری (قانون‌گذاری) و تدوین اسناد رسمی در زمینه بانکداری باز پرداخته‌اند.

رویکرد بازار محور

کشورها (مناطق) که سیاست‌گذاری خاصی در زمینه بانکداری باز ندارند و عمدتاً با اقدامات توسط بانکها، فین‌تکها و مشتریان هدایت می‌شوند.

پنج دسته‌بندی شناخته‌شده برای اقدامات کشورها:

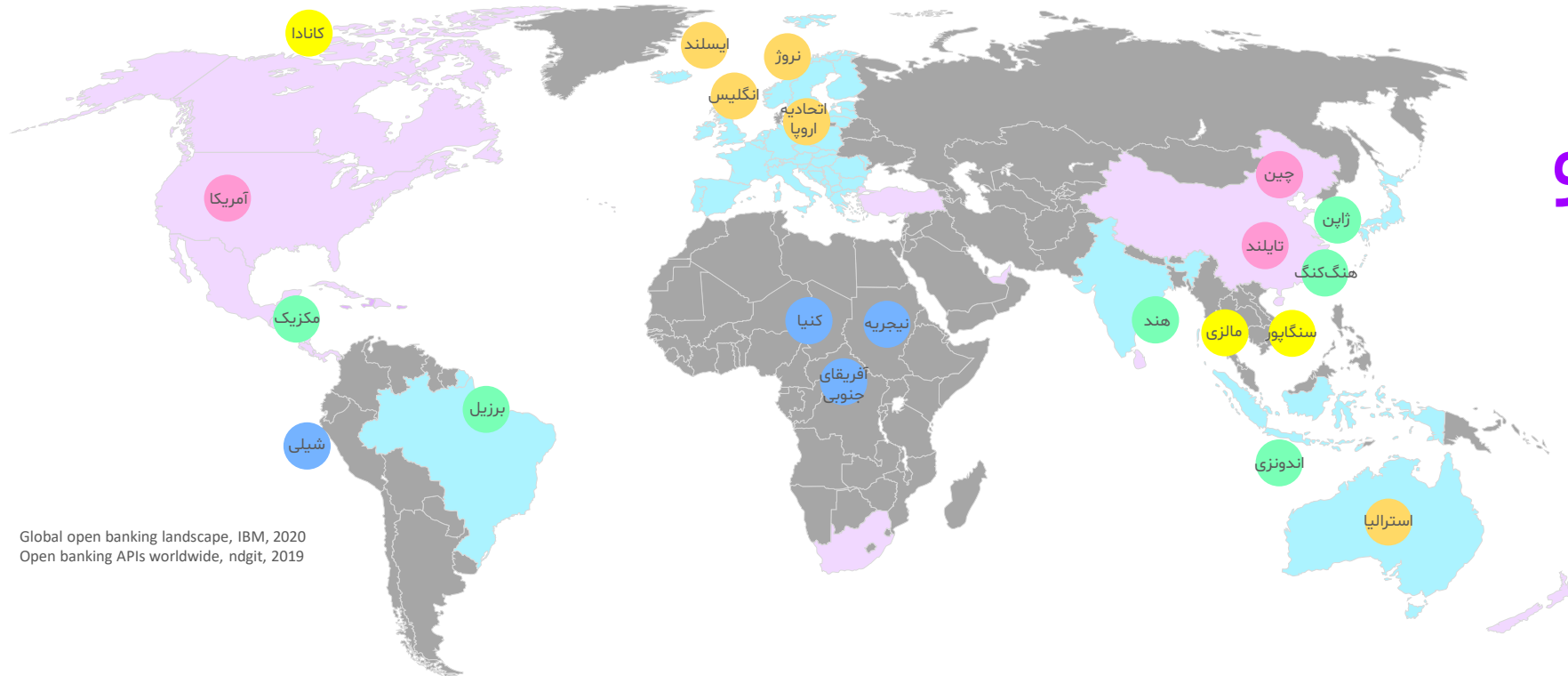
پیشگامان (Pioneers)
کشورهای پیشرو با
قانون‌گذاری مناسب

مبدل‌ها (Converters)
کشورهایی با استاندارد
بازار بالا

مبتدی‌ها (Beginners)
کشورهایی با استاندارد
بازار تازه تأسیس

دنباله‌روها (Followers)
کشورهایی با
قانون‌گذاری کمتر

قیام‌کننده‌ها (Risers)
کشورهایی با استاندارد بازار
کمی ضعیف‌تر از حالت مبدل



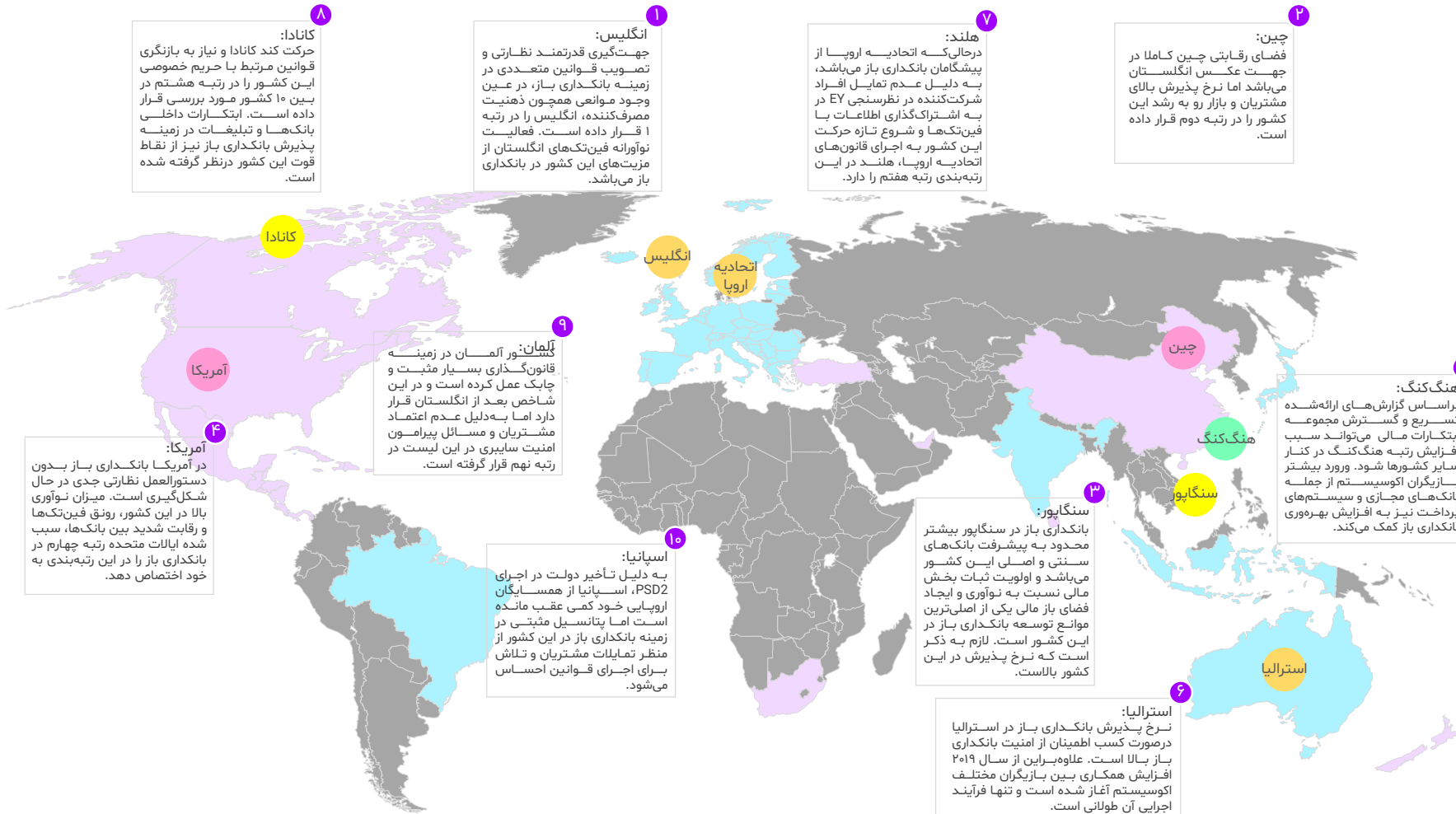
Global open banking landscape, IBM, 2020
Open banking APIs worldwide, ndgit, 2019

اقدامات متناسب با رگولاتوری و قانون‌گذاری در کشورهای مختلف

بر اساس دو معیار قانون‌گذاری و بازار، رویکردهای مختلفی در زمینه توسعه بانکداری باز وجود دارد.

چند نمونه از فعالیت‌های کشورها در حوزه توسعه بانکداری باز

شاخص آمادگی بانکداری باز با تعریف ۴ معیار قانون‌گذاری، نرخ پذیرش، نگرش مشتریان و فضای نوآوری، کشورهای زیر را بدین‌گونه رتبه‌بندی نموده است.



Taking off or going slow: what is the optimum pace for open banking to thrive?, EY, 2019

انگلستان: استاندارد بانکداری باز

استانداردهای بانکداری باز
قوانین تجمیع‌شده در
سند بالادستی
منتشرشده توسط OBIE
نام دارد.



مرجع رقابت و بازار بریتانیا (CMA) مجوز پیاده‌سازی نهاد
بانکداری باز (OBIE) را برای مدیریت API‌های باز در بانک‌ها و
سازمان‌ها صادر کرد تا رقابت و نوآوری در بخش بانکداری خرد
افزایش یابد.

اجرای بانکداری باز در ژانویه ۲۰۱۸ آغاز شد و شرکت‌های ثالث تحت نظارت،
امکان یکپارچه‌سازی و آزمایش محصولات بانکداری باز را داشتند. جهت‌گیری
قدرتمند نظارتی و تصویب قوانین متعددی در زمینه بانکداری باز و فعالیت
نوآورانه فین‌تک‌ها خصوصاً کشور انگلستان از مزیت‌های این منطقه در
بانکداری باز می‌باشد. ۷۳ درصد از مؤسسات مالی انگلستان از رویکرد مثبت
خود نسبت به تحولات بانکداری باز در سال ۲۰۲۰ خبر دادند، این رقم در
سال ۲۰۱۹ براساس آمار تینک (Tink) پلتفرم بانکداری باز اروپا تنها ۴۸ درصد
بود.

مؤسسات مالی انگلستان با وجود پیروی از PSD2 (دستور العمل‌های
خدمات پرداخت ۲ در اروپا) ملزم به رعایت یک سری دیگر از قوانین و
استانداردها هستند که درکل **استانداردهای بانکداری باز** را تشکیل می‌دهند.

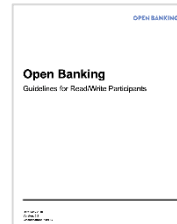
استانداردهای بانکداری باز

به‌طورکلی استانداردهای تعریف‌شده زیرنظر OBIE و در وبسایت
www.openbanking.org.uk منتشر می‌شود.

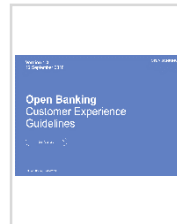
تمام بازیگران و ذی‌نفعان اکوسیستم باید اطمینان حاصل کنند که تمام
داده‌های درخواست‌شده و یا ارائه‌شده منطبق بر قوانین صادرشده می‌باشد.
استانداردها قابلیت به‌روز شدن را دارند اما در حالت کلی به‌نام
استانداردهای خواندن و نوشتن API شناخته می‌شوند. راهنمای اولیه‌ی این
اصول برای هر بازیگر در سندی در سال ۲۰۱۸ منتشر شده است.

اسناد و گزارش‌ها

در سال ۲۰۱۸ در سند عمومی منتشرشده علاوه‌بر توضیح درباره‌ی
اکوسیستم بانکداری باز، بازیگران فعال در این حوزه و نیز نقش OBIE در
قانون‌گذاری و اجراسازی استانداردهای بانکداری باز، به اصول اولیه
تبیین‌شده و لازم‌الاجرا برای هر بازیگر در ۲۶ صفحه پرداخته شده است.



در سال ۲۰۱۸ نقشه سفر مشتری (نهایی) برای اهداف گوناگون و در
کانال‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفت و الزامات قابل رعایت برای
تأمین‌کنندگان و TPPها در گزارش بیان شد. علاوه‌بر این پنج اصول اولیه
برای هر بخش از سفر نیز تبیین شد که شامل اعتماد، سرعت، شفافیت،
کنترل و امنیت می‌باشد.



OBIE علاوه‌بر ارائه گزارش‌های سالانه، در سندی در سال ۲۰۱۹ به توضیح
درباره‌ی اهداف، پیشرفت‌های این حوزه، Use case‌های موجود، چالش‌ها و
در کل وضعیت فعلی بانکداری باز می‌پردازد. در بخش دیگری از این گزارش
نیز درباره‌ی آینده و پتانسیل‌های موجود مواردی بیان شده است.



این گزارش که به‌عنوان گزارش سالانه از عملکرد OBIE در سال ۲۰۲۰ منتشر
شده است به ارائه اعداد و ارقامی که حاکی از پیشرفت بانکداری باز در
بریتانیا می‌باشد، پرداخته است. به اقدامات و دستاوردهای این نهاد و نیز
برنامه‌ها و اولویت‌های آن برای سال ۲۰۲۱ نیز اشاره شده است.



اقدامات انگلستان در زمینه بانکداری باز

تاریخچه اقدامات، رویکرد اصلی OBIE و توضیح توسعه اپلیکیشن بانکداری باز OBIE در این صفحه آمده است.

تاریخچه

- سپتامبر ۲۰۱۶: تأسیس نهاد اجرای بانکداری باز توسط CMA9
- جولای- اکتبر ۲۰۱۷: راه‌اندازی Open Data و بخشی از قوانین بانکداری باز، امکان ثبت‌نام در فهرست راهنمای بانکداری باز برای شرکت‌کنندگان
- ژانویه ۲۰۱۸: راه‌اندازی اولین ورژن استانداردهای بانکداری باز
- مارچ ۲۰۱۸: ارائه دومین ورژن استانداردهای بانکداری باز
- سپتامبر ۲۰۱۸: ارائه سومین ورژن استانداردهای بانکداری باز همراه با سند اصول لازم‌الاجرا در تجربه سفر مشتری
- مارچ ۲۰۲۰: آخرین ورژن استانداردهای بانکداری باز با ایجاد تغییراتی در زمینه اصول خواندن و نوشتن API، اصول سفر مشتری و قوانین عملیاتی با نام V3.1.5 ارائه شد.

فعالیت‌های OBIE

- فعالیت‌های نظارتی: OBIE با جمع‌آوری و دریافت اطلاعات از متولیان خود (CMA9)، صدور دستورالعمل‌های بانکداری باز، پشتیبانی از اجرای درست قوانین و ارائه گزارش به نهادهای بالادستی فعالیت نظارتی خود را انجام می‌دهد.
- شکل دادن به اکوسیستم بانکداری باز: این نهاد با انتشار و حفظ استانداردهای بانکداری باز، اجرای فرآیندهای مشاوره و ارزیابی بازیگران، توسعه کارگروه‌های مختلف، تشویق مشارکت و تحقیق و رهبری اندیشه برای اکوسیستم خلق ارزش می‌کند.
- تأمین زیرساخت‌ها و خدمات لازم: ارائه کمک‌های فنی ملموس به بازیگران اکوسیستم از جمله مؤسسات مالی، ارائه‌دهندگان خدمات کارت و TPPها، ارائه بستر لازم برای به‌اشتراک‌گذاری اطلاعات، مدیریت اختلافات در بستر فراهم‌شده و ایجاد بالاترین اصول امنیتی از خدمات روزانه این نهاد می‌باشد.

نکات حائز اهمیت

OBIE که نام تجاری آن Open Banking Limited می‌باشد و بودجه آن توسط ۹ بانک و انجمن بزرگ بریتانیا از جمله: Allied Irish Bank, Bank of Ireland, Barclays, Danske, Santander و HSBC, Lloyds Banking Group, Nationwide, RBS Group تأمین می‌شود (منبع: openbanking.org)، در سال ۲۰۲۰ **Open Banking APP Store** خود راه‌اندازی کرد که در آن می‌توان به تمام تأمین‌کنندگان، فین‌تک‌ها و پلتفرم‌های عضو (ثبت‌نام‌شده) دسترسی داشت. این برنامه دارای ویژگی‌هایی برای تمام ذی‌نفعان از جمله مشتریان می‌باشد که این امکان را می‌دهد براساس نیاز و فیلترهای قابل انتخاب ارائه‌دهندگان خدمات را مقایسه کرد.



هنگ‌کنگ: عصر جدید در بانکداری هوشمند

بانکداری باز یکی از حوزه‌های مورد تمرکز هنگ‌کنگ در راستای تبدیل شدن به قطب نوآوری در صنعت مالی-بانکی است.



هنگ‌کنگ با هدف ارائه نوآوری مالی در صنعت بانکداری و با الهام از استانداردهای بانکداری باز انگلستان و قوانین PSD2 اتحادیه‌ی اروپا به بومی‌سازی این قوانین و راه‌اندازی Open API در سال ۲۰۱۸ پرداخته است.

براساس آخرین گزارش منتشرشده از سوی فیناسترا درباره‌ی بانکداری باز در هنگ‌کنگ از سال ۲۰۱۸ تاکنون حدود ۸۹ درصد از مؤسسات مالی این کشور خود را با قوانین و رویکرد جدید تطبیق داده‌اند و پاندمی کرونا نیز که در ابتدا باعث چالش‌هایی برای ایجاد امنیت و بستر مناسب شده بود، به رشد این روند کمک کرده است.

در اولین گزارش منتشرشده درباره‌ی چارچوب‌های تعریف‌شده برای بانکداری باز در هنگ‌کنگ به این موارد اشاره شده است: گروه‌های API باز، استانداردهای فنی، مدل گواهی‌دهی شرکت‌های خدمات ثالث و تمهیدات تشویق توسعه اکوسیستم بانکداری باز.

اقدامات (فازهای تعریف‌شده)

HKMA (HongKong Monetary Authority) که نهاد قانون‌گذار در امور مالی هنگ‌کنگ می‌باشد در سال ۲۰۱۸ برای توسعه بانکداری باز در این کشور چهار فاز تعریف کرده است که دو فاز اول تا انتهای ۲۰۱۹ و راه‌اندازی و ارائه گزارش اولیه‌ی فاز سوم و چهارم در سال ۲۰۲۰ تبیین شده بود که متناسب با اقدامات صورت گرفته برنامه ریزی‌های آتی نیز صورت می‌پذیرد. چهار فاز تبیین‌شده بدین شرح است:

اطلاعات
محصولات:
خدمات کارتی،
اعتباری و ...

جذب مشتری:
توسعه اپلیکیشن و
افزایش کاربر

اطلاعات
حساب:
رصد تراکنش‌ها،
ترازنامه‌ها و ...

تراکنش:
پرداخت و انتقال

اسناد و گزارش‌ها

HKMA با ارائه گزارشی در سال ۲۰۱۸، اصول اولیه، دامنه اقدامات و محدوده عملکرد خود، فازهای تعریف‌شده و زمانبندی هر فاز و نیز معماری اولیه از بانکداری باز در هنگ‌کنگ را در ۳۶ صفحه ارائه کرده است. الزامات ابتدایی نیز در این سند آورده شده است.



در سال ۲۰۲۱، HKMA به کمک Accenture گزارشی مبنی بر ارائه پیشرفت کار در فازهای مختلف، مزایا و چالش‌های موجود در هر فاز، نیازمندی‌های پیشبرد فازهای سوم و چهارم مانند استراتژی‌های مدیریت ریسک، زیرساخت‌های نظارتی و ... را در کنار ارائه شاخص‌هایی از جمله تطبیق‌پذیری و آمادگی توسعه Open API منتشر کرده است.



نکات حائز اهمیت

هنگ‌کنگ که به‌عنوان یکی از نقاط مهم در ارائه نوآوری در صنعت مالی شناخته می‌شد، با اتخاذ رویکرد چابک اتحادیه اروپا و انگلستان در بانکداری باز و سپس دنباله‌روی کشورهای نزدیک به خود مانند چین و سنگاپور از این روند، کمی از این ویژگی خود عقب‌نشینی کرده بود؛ در سال ۲۰۱۷ HKMA با توسعه‌ی ابتکاری به نام **Smart Banking** (بانکداری هوشمند) تصمیم گرفت که در هفت حوزه در این صنعت باری دیگر به ارائه نوآوری و پیشرفت بپردازد که حوزه پنجم آن توسعه بانکداری باز در هنگ‌کنگ می‌باشد. از دیگر ابتکارات بانکداری هوشمند می‌توان به توسعه بانکداری مجازی، سیستم پرداخت دیجیتال و بهبود تجربه مشتری در صنعت بانکداری با کاهش قوانین اشاره کرد. رویکردهای اتخاذشده در هر حوزه، گزارش‌های دوره‌ای، اسناد و ... مربوط به هر بخش در وبسایت HKMA قرار می‌گیرد (منبع: نهاد اختیارات پولی هنگ‌کنگ).

آلمان: PSD2

آلمان از جمله کشورهای با رویکرد چابک و رگولاتورمحور و نیز دارای پلتفرم‌های بانکداری باز توسعه‌یافته است.



به‌طور کلی کشورهای عضو اتحادیه‌ی اروپا از قوانین PSD2 تبعیت می‌کنند. XS2A (مقررات دسترسی به حساب) براساس PSD2 به تمامی شرکت‌های ثالث امکان دسترسی

به اطلاعات حساب بانکی فرد برای انجام پرداخت را می‌دهد. کشور آلمان نیز در زمینه توسعه قوانین و اجرای آن و نیز اتخاذ رویکرد چابک به‌خوبی عمل کرده است و لذا پلتفرم‌های توسعه‌یافته‌ای نیز دارد. هرچند چالش‌هایی مانند ریسک سایبری و عدم اعتماد مشتریان به کاهش سرعت رشد بانکداری باز منجر شده است.

متناسب با گزارش منتشرشده از سوی IBM تعداد کمی از مؤسسات مالی فراتر از قوانین اتخاذشده خلق ارزش می‌کنند و بیش از ۷۰ کمپانی تحت نظر قوانین موجود فعالیت می‌کنند.

از دیگر نهادهای قانون‌گذار و پروتکل‌های دارای فعالیت گسترده در آلمان می‌توان به Berlin Group، BaFin و FinTS (HBCI) اشاره کرد.

نهادهای و اقدامات مرتبط

خدمات تراکنش مالی که در گذشته با نام HBCI شناخته می‌شد، یک پروتکل مستقل از بانک است که به‌عنوان انجمن بانک‌های آلمان شناخته می‌شود و در حوزه بانکداری آنلاین، تلاش برای استانداردسازی قوانین و ارائه ابتکارات در حوزه بانکداری فعالیت می‌کند (منبع: dbpedia).	FinTS
BaFin (فدرال ناظر بر خدمات مالی آلمان) که در ارتباط تنگاتنگ با بانک مرکزی آلمان قرار دارد و دفتر مرکزی آن در فرانکفورت می‌باشد، ناظر بر ثبات و یکپارچگی قوانین، استانداردها و خدمات بانکی و بیمه‌ای در کشور آلمان می‌باشد (منبع: baфин.de).	BaFin
قوانین XS2A مرتبط با بانکداری باز که تحت نظر PSD2 شکل گرفته است، منجر به ایجاد انتظارات بالا و نیز وعده‌ی افزایش رقابت بین ارائه‌دهندگان خدمات و فین‌تک‌ها، افزایش رضایت مشتریان نهایی و ... می‌شود. با هدف تسهیل پذیرش بانکداری باز و بهتر اجرا شدن فرآیند، مشوق‌هایی از جمله گروه برلین، STET، استاندارد بانکداری باز و ... در کشورهای مختلف شکل گرفته است (منبع: LinkedIn).	Berlin Group

اسناد و گزارش‌ها

در سند منتشرشده در سال ۲۰۱۸ توسط فدرال ناظر بر خدمات مالی آلمان، در بخش محدوده اختیارات و استراتژی‌های این مجموعه به بانکداری باز و امکان ارائه رویکردهای نوین در این حیطه اشاره شده است.



گروه برلین به‌طور پیوسته گزارش‌هایی در خصوص قوانین و موارد مختلف در اکوسیستم بانکداری باز منتشر می‌کند. در آخرین ورژن منتشرشده نیز درباره‌ی آخرین قوانین، ارزش افزوده‌ی خلق‌شده توسط اکوسیستم بانکداری باز آلمان و مصوبات این گروه صحبت شده است.



نکات حائز اهمیت

همانطور که پیش از این بیان شد بسیاری از ارائه‌دهندگان داده و کمپانی‌های مربوطه تحت قوانین PSD2 عمل می‌کنند و تعداد کمی از بانک‌ها ارزش افزوده‌ای فراتر از ملزومات دارند. از جمله بانک‌هایی که خدمات گسترده‌تر و تکامل‌یافته‌تری ارائه می‌دهند، که می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:



IBM, 2020

برزیل: خروج از بانکداری سنتی و حرکت به سوی بانکداری نوین

کشور برزیل برای افزایش رقابت در بازار مالی و بهبود خدمات ارائه شده، قانون‌گذاری در بانکداری باز را در سال ۲۰۲۱ آغاز کرد.



برزیل با هدف افزایش فضای رقابتی، ارائه خدمات و محصولات شخصی‌سازی شده توسط مؤسسات مالی و فین‌تک‌ها، گسترش مشارکت در بازار مالی برزیل و افزایش نوآوری، از سال ۲۰۲۱ به سمت بانکداری باز حرکت کرده است.

در تعریف کلی این رویکرد اتخاذ شده توسط بانک مرکزی برزیل آمده است که به اشتراک‌گذاری داده‌ها، خدمات و محصولات توسط مؤسسات مالی و تحت لیسانس، زیرنظر و با اجازه‌ی مشتریان تا جایی‌که نگرانی ایجاد نشود و به روشی ایمن و چابک به ادغام و یکپارچگی زیرساخت‌ها و پلتفرم‌ها کمک کند، می‌تواند مزایای بسیاری داشته باشد که پیش‌تر بیان شد و در این راستا فاز اول بانکداری باز با یک تأخیر چندماهه به دلیل کووید-۱۹ از فوریه ۲۰۲۱ آغاز شده است. زمانبندی شروع فاز دوم نیز از اواسط سال ۲۰۲۱ تخمین زده شده است.

اقدامات (فازهای تعریف شده)

بانک مرکزی برزیل (Banco Central do Brasil) از سال ۲۰۱۸ رویکرد مثبت و رگولاتور محور خود به مقوله‌ی بانکداری باز را اعلام کرده است اما شروع فرآیند از سال ۲۰۲۱ می‌باشد. پایان فاز چهارم نیز انتهای ۲۰۲۱ تخمین زده می‌شود. **چهار فاز** تبیین شده بدین شرح است:

(۱) ارائه دسترسی عمومی به داده‌های مؤسسات مالی شرکت‌کننده در بانکداری باز که مرتبط با داده‌های حساب‌های سپرده، پس‌انداز و پرداخت‌ها و عملیات اعتباری می‌باشد.

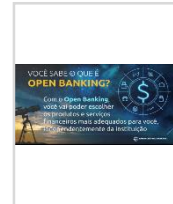
(۲) به اشتراک‌گذاری اطلاعات ثبت‌نام مشتریان و نمایندگان‌شان با سایر مؤسسات شرکت‌کننده در بانکداری باز که مرتبط با داده‌های حساب، پرداخت و عملیات اعتباری می‌باشد.

(۳) به اشتراک‌گذاری خدمات شروع تراکنش و پرداخت و نیز ارسال پیشنهادات عملیاتی اعتباری بین مؤسسات مالی

(۴) گسترش دامنه‌ی داده‌ها شامل عملیات ارزی، سرمایه‌گذاری، بیمه و سایر موارد

اسناد و گزارش‌ها

بانک مرکزی برزیل در راستای توسعه بانکداری باز به مطالعه‌ی PSD2 و قوانین توسعه‌یافته در آسیا می‌پردازد و سپس در انتهای سال ۲۰۱۹ پیش‌نویسی از برنامه توسعه بانکداری باز و قوانین آن منتشر می‌کند و از مؤسسات مالی، فین‌تک‌ها، سایر شرکت‌ها و مردم می‌خواهد نظرات نکات خود را به بانک مرکزی ابلاغ کنند.



پس از اعمال تغییرات لازم برای بهبود مراحل و قوانین اولیه، بانک مرکزی نسخه‌ی جدیدتری را منتشر می‌کند که در آن به دسته‌بندی بانک‌ها برای تعیین نحوه حضورشان در بانکداری باز پرداخته است و نیز برای مؤسسات مالی دو خدمت کلی Payment Initiation و حساب جاری را تعریف می‌کند (مؤسساتی که این دو خدمت را ارائه دهند در لیست اولیه‌ی بانکداری باز قرار می‌گیرند).



نکات حائز اهمیت

در سال ۲۰۲۰ اعلام شده است که بازار مالی برزیل تحت‌نظر پنج بانک بزرگ و اصلی این کشور قرار دارد. علاوه‌براین طبق گزارشات منتشر شده، ۶۰ درصد از مردم برزیل همچنان حساب بانکی و کارت بانکی ندارند و معاملات و پرداخت‌های خود را به صورت نقد انجام می‌دهند. این موضوع باعث می‌شود که بسیاری از مردم به وام‌های اعتباری و خدمات شخصی‌سازی شده دسترسی نداشته باشند و افراد دارای حساب هم بالاترین نرخ‌های بهره و کارمزد را بپردازند. رویکرد فعلی بانک مرکزی برزیل حرکت به سمت سیستم مالی نوین از جمله بانک مجازی، گسترش فین‌تک‌ها و بانکداری باز برای ایجاد افزایش رقابت و بهبود بازار مالی این کشور می‌باشد.

هند: رابط پرداخت یکپارچه (UPI)

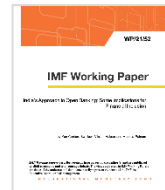
رویکرد هیبریدی که به معنای توسعه همزمان قوانین و اکوسیستم بانکداری باز می‌باشد، اولویت اول کشور هند است.

در سال ۲۰۱۶ بانک مرکزی هندوستان به‌عنوان بخشی از ابتکار پول نقد کمتر به **شورای ملی پرداخت هند (NPCI)** اجازه داد تا یک سیستم پرداخت آتی برای پرداخت‌های بین‌بانکی راه‌اندازی کند. در نتیجه **رابط پرداخت‌های بین‌بانکی (UPI)** ابداع شد که به کاربر اجازه دسترسی به حساب‌های بانکی خود از طریق اپلیکیشن پرداخت (مثلاً Google pay) را می‌دهد؛ در ادامه این فرآیند بحث مدل‌ها و همکاری‌های مبتنی بر API آغاز شد. کشور هند خود را در مقوله‌ی بانکداری باز دارای یک **رویکرد هیبریدی** می‌داند که به هر دو سمت رگولاتوری و فعالان بازار اجازه فعالیت و توسعه ابتکار را می‌دهد. علاوه‌براین اکوسیستم بانکداری باز در تلاش است که تنوع و تعداد بازیگران را افزایش دهد و به ورود فعالان بازار بیمه و امنیتی کمک کند. پیرامون مقوله‌ی خدمات و case use‌های بانکداری باز نیز، احراز هویت دیجیتال از مهم‌ترین خدمات برای این کشور شناخته می‌شود.

اکوسیستم بانکداری باز

هند با اتخاذ یک رویکرد هیبریدی نسبت به اکوسیستم و با ایجاد فضا برای رگولاتوری و بازار (بانک‌ها، فینتک‌ها و ...) در تلاش برای ارتقای نوآوری است. در این راستا بانک‌ها همکاری خود با فینتک‌ها را گسترده‌تر کردند و نیز در حال تلاش برای **توسعه‌ی پلتفرم خود** هم می‌باشند. در حال حاضر با ورود و گسترش پلتفرم‌های تجمیع‌کننده حساب، این حوزه وارد مرحله‌ی بعدی از رشد خود شده است و نیز افزایش سرمایه‌گذاری سرمایه‌گذاران روی فینتک‌ها را تجربه می‌کند. علاوه‌براین **توسعه زیرساخت‌های دیجیتال عمومی** نیز از سمت دولت در حال تسهیل و پیشروی می‌باشد.

اسناد و گزارش‌ها

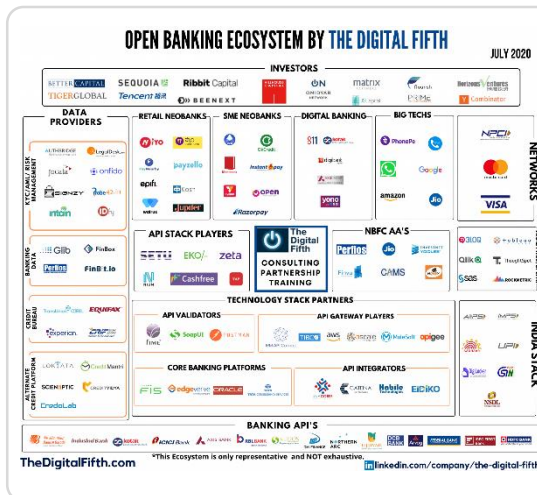


صندوق بین‌المللی پول در گزارشی منتشرشده در سال ۲۰۲۱ به بررسی رویکرد اتخاذشده توسط هند نسبت به بانکداری باز پرداخته است. در این گزارش در ابتدا محدوده و صنعت مالی هند مورد بررسی قرار گرفته و سپس مدل بانکداری باز و مقایسه‌ی آن با سایر کشورها آورده شده است.

بانک مرکزی هند (RBI) در سال ۲۰۲۱ با انتشار بیانیه‌ای با بندهای مختلف رویکرد خود، اقدامات، معماری اولیه و نتایج حاصل‌شده را منتشر کرد.

نکات حائز اهمیت

در تصویر روبه‌رو اکوسیستم ترسیم‌شده برای بانکداری باز هند قابل مشاهده می‌باشد. علاوه‌براین، **India Stack** طرحی برای یکپارچه‌سازی و ایجاد یک بستر نرم‌افزاری واحد برای تمام مشاغل، دولت و مردم هند پیش از ده سال است که در حال پیشروی می‌باشد و در ابعادی قابلیت تسهیل و توسعه بانکداری باز را نیز دارد.



مقایسه‌ای از اقدامات انجام شده در پنج کشور

در این تصویر به توسعه‌یافتگی اکوسیستم بانکداری باز چند کشور مورد بررسی در ارتباط با قانون‌گذاری، توسعه پلتفرم‌ها و نقش بانک مرکزی در بانکداری باز اشاره شده است.

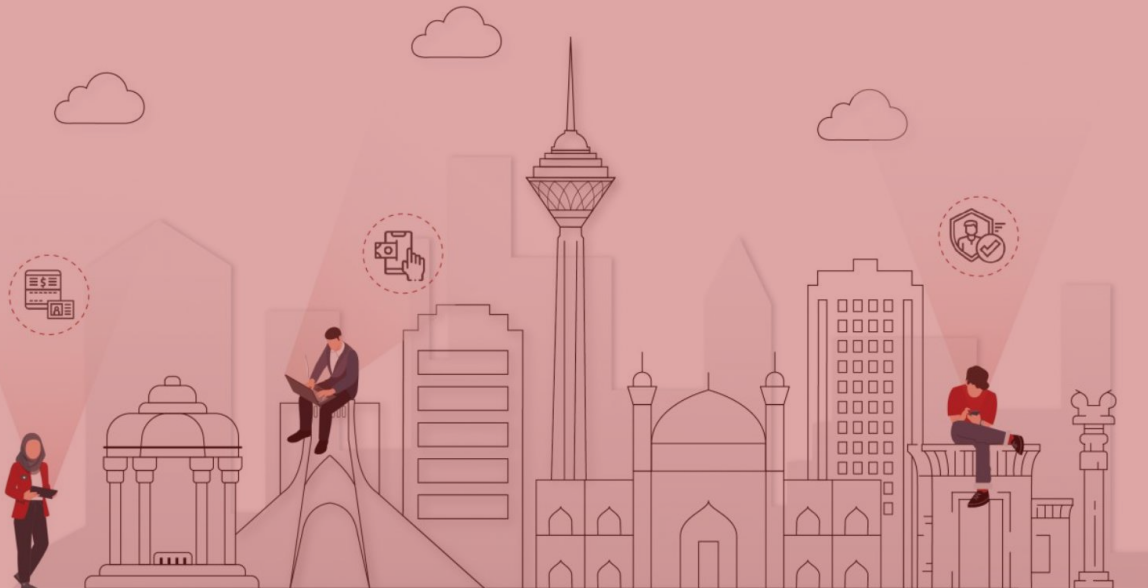
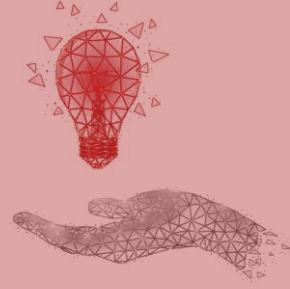


تحلیل ایلپا، ۱۴۰۰

						
بانک مرکزی هند	بانک مرکزی برزیل	FinTS (انجمن بانک‌های آلمان) BaFin (فدرال ناظر بر خدمات مالی آلمان) Berlin Group (تعیین کننده استانداردهای پرداخت)	نهاد اختیارات پولی هنگ‌کنگ (HKMA)	نهاد بانکداری باز توسط (OBIE) CMA9	نهاد متولی	
اتخاذ رویکرد هیبریدی قانون و بازارمحور	۴ فاز دسترسی عمومی به داده‌ها، به اشتراک‌گذاری داده‌های ثبت‌نام، ارائه خدمت Payment submission و Initiation of credit transaction	اشاره به بانکداری باز به عنوان یکی از محورهای استراتژیک BaFin ۲۰۱۸ در سند	۴ فاز در سال‌های ۲۰۱۹-۲۰۲۰ شامل اطلاعات محصولاتی، جذب مشتری، اطلاعات حساب و تراکنش	راه‌اندازی Open Banking App and Product Store	برنامه‌ها	
India Stack	اصول و برنامه‌های بانکداری باز		اصول، الزامات و معماری بانکداری باز	استاندارد بانکداری باز راهنمای اصول بانکداری باز نقشه سفر مشتری	اقدامات تسهیلگری	
			گزارش مشترک با Accenture	Open Banking, preparing for lift off	راهنما	اسناد
انتشار اقدامات، معماری اولیه و نتایج حاصل شده در ۲۰۲۱	پیش‌نویس برنامه توسعه بانکداری باز و دریافت بازخورد موسسات مالی، TPPs و مردم	گزارش منظم قوانین و اکوسیستم بانکداری باز		گزارش سالانه عملکرد	ترویجی	
					اطلاع‌رسانی	

خلاصه‌ای بر اقدامات کشورهای منتخب (از نگاهی دیگر) در زمینه بانکداری باز

نمایی از اقدامات اصلی کشورهای منتخب در زمینه بانکداری باز همچون انتخاب نهاد متولی، برنامه‌ها، تسهیل‌گری و انواع اسناد قابل مشاهده است.



معرفی فرا بوم، پلتفرم نوآوری باز

فرا بوم پلتفرم نوآوری باز

پلتفرم بوم طی سال‌های متمادی به پیاده‌سازی سرویس‌های متنوع متناسب با نیاز بازار و گسترش بانک‌های سرویس‌دهنده پرداخته است که اکنون می‌توان به بیش از ۳۵۰ نهاد ثالث سرویس‌گیرنده، بالغ بر ۲۲ بانک سرویس‌دهنده، بالای ۴ میلیون تراکنش موفق در پیک روزانه، ۱۳ دسته متنوع سرویس و بیش از ۲۰۰ API پیاده‌سازی شده به‌عنوان بخشی از مهم‌ترین دستاوردهای آن اشاره نمود.

فرا بوم با دامنه سهام‌داری شرکت توسن و بانک‌های بزرگ کشور شامل بانک ملی، ملت، تجارت و صنعت و معدن، به عنوان یک کسب‌وکار مدل پلتفرم خدمات سرویس‌دهندگان بانکی و سازمانی (سمت عرضه) را دریافت نموده و به‌منظور بهره‌برداری تجاری، این خدمات را در اختیار نهادهای ثالث و توسعه‌دهندگان (سمت تقاضا) قرار می‌دهد. به دلیل تنوع و گستردگی بانک‌ها و سازمان‌ها در سمت عرضه، خدمات و

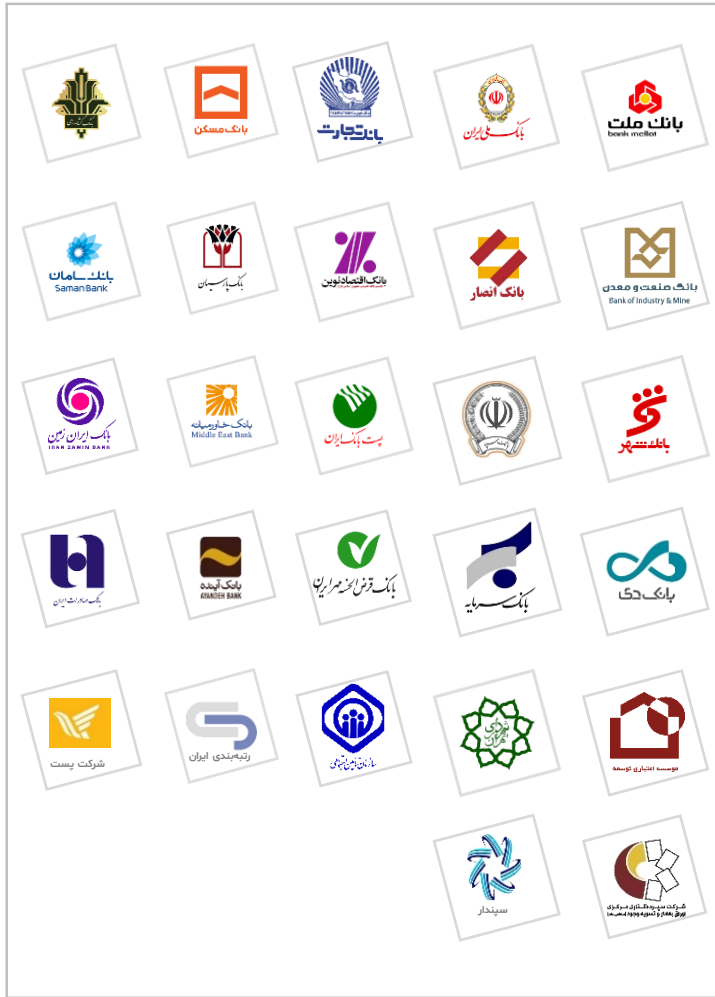
راهکارهای متنوعی برای پوشش نیازها و توسعه محصول نهادهای ثالث و توسعه‌دهندگان فراهم شده است. خدمات جامع پلتفرم فرا بوم به گونه‌ای طراحی شده که قابل بهره‌برداری توسط مدل‌های کسب‌وکاری مختلف از قبیل B2B، B2C، B2B2C و B2G و دیگر مدل‌ها می‌باشد.

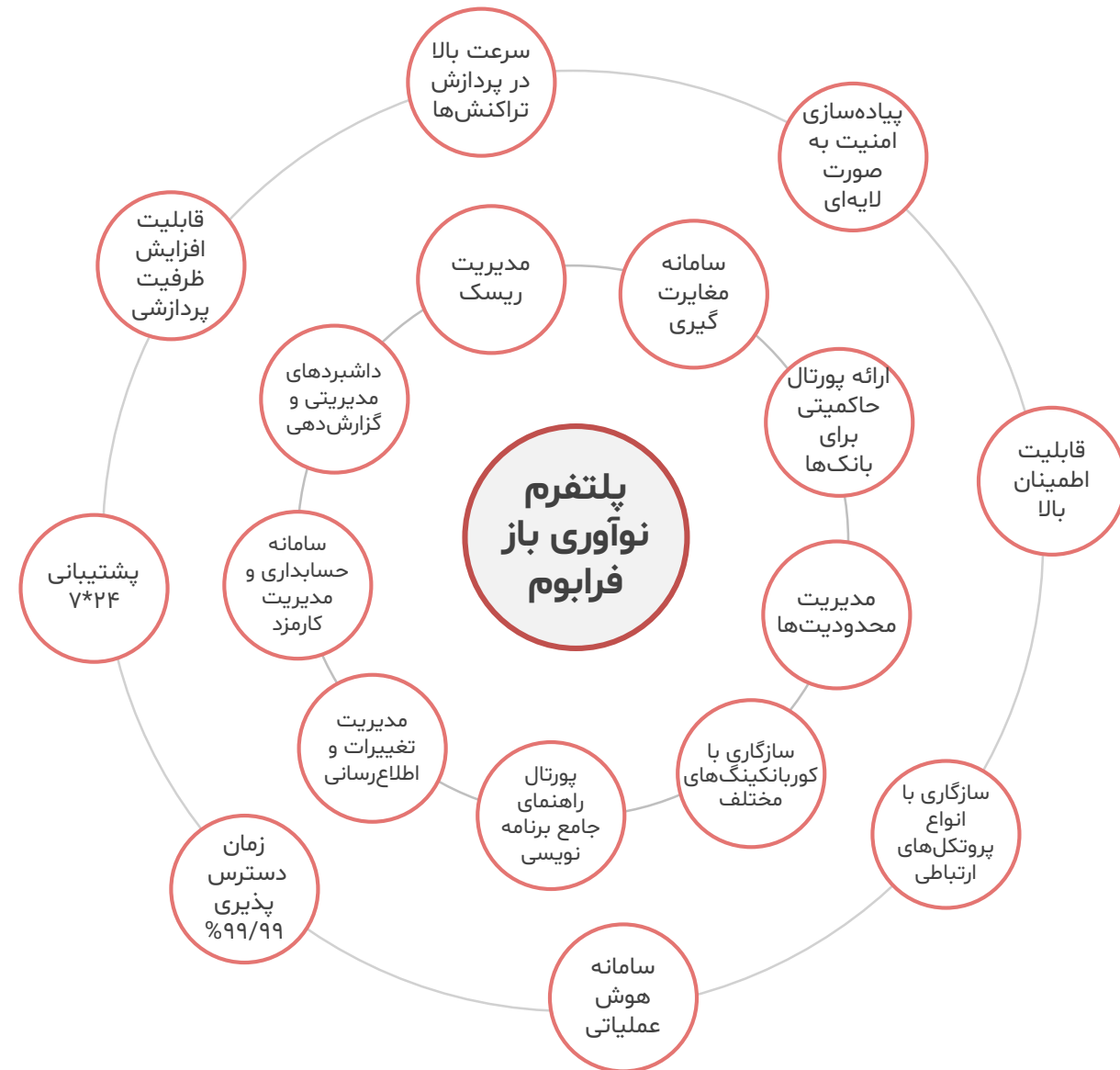
زیرساخت نوآوری فرا بوم به عنوان یک اکوسیستم کسب‌وکار هوشمند در اتصال با سیستم بانکداری متمرکز بانک‌ها و سازمان‌ها، بستری را برای نهادهای ثالث و توسعه‌دهندگان نرم‌افزار فراهم می‌کند که با دسترسی به سرویس‌های بانکی و سازمانی، ایده‌های نو و خلاقانه خود را جامه عمل بپوشانند. با تحقق این امر علاوه بر تولید انواع مختلف برنامه‌های کاربردی و توسعه محصول توسط متقاضیان خدمات فرا بوم، امکان اتصال نرم‌افزارهای تجاری و مالی (در حوزه‌هایی مانند حسابداری، مالی، حقوق و دستمزد، بورس، بیمه) به سامانه متمرکز بانک فراهم می‌شود.

در حال حاضر، محصولات فرا بوم شامل این موارد می‌باشند:

- پلتفرم بانکداری باز
- سامانه برداشت مستقیم پیمان
- احراز هویت
- اعتبار سنجی

همچنین اهم سرویس‌دهندگان آن به شرح روبرو است.





www.faraboom.co
info@faraboom.co
۰۲۱-۴۷۷۲۵۰۰۰

تهران، ولیعصر (جنوب به شمال)، بالاتر از پارک ساعی،
خیابان سی و چهارم، پلاک ۲



شرکت ایلیا، مجموعه‌ای پیشرو در عرصه مشاوره مدیریت در ایران

شرکت بین‌المللی مشاوره مدیریت ایلیا از سال ۱۳۸۶ به ارائه خدمات حرفه‌ای پژوهش و مشاوره می‌پردازد. خدمات ایلیا در زمینه طراحی و توسعه کسب‌وکار، مطالعات بازار، طراحی و پیاده‌سازی استراتژی، بهبود عملکرد، تحول دیجیتال، پیاده‌سازی راهکارهای نوآوری، مدیریت سرمایه‌های انسانی و توسعه سازمانی است. پویایی و یادگیری در ایلیا، حاصل درک عمیق از نیاز مشتریان و طراحی راهکارهای متناسب با تأکید بر ارتقای سطح استاندارد خدمات مشاوره مدیریت در کشور است.

بخش صنعت مالی

بخش صنعت مالی شرکت مشاوره مدیریت ایلیا بر نوآوری در صنعت مالی تمرکز دارد که این نوآوری می‌تواند از مسیر تحول دیجیتال، بازطراحی مدل و توسعه کسب‌وکار، طراحی و تدوین استراتژی، نقشه‌راه، آینده‌نگاری و نهادینه‌سازی رویکردهای نوآوری باز تحقق یابد.

ما نگارندگان این گزارش، مشتاقانه منتظر دریافت هرگونه بازخورد و دیدگاه شما مخاطبان ارجمند هستیم.

امیرحسین دومانی

تحلیل‌گر ارشد، شرکت مشاوره مدیریت ایلیا
doomani@ilia-corporation.com



وحید شامخی

عضو هیئت مدیره، شرکت مشاوره مدیریت ایلیا
shamekhi@ilia-corporation.com



عاطفه حسینی

مشاور ارشد، شرکت مشاوره مدیریت ایلیا
hoseini@ilia-corporation.com



www.ilia-corporation.com
office@ilia-corporation.com
۰۲۱-۲۱۸۸۶۵۱۷۲۹

بلوار نلسون ماندلا (جردن)، بن بست پیروز، پلاک ۳، طبقه اول